

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING VAN DE SPECIALE BESCHERMINGSZONE 'BE2200043 BOSBEEKVALLEI EN
AANGRENZENDE BOS- EN HEIDEGEBIEDEN TE AS-OPGLABBEEK-MAASEIK' EN TOT DEFINITIEVE
VASTSTELLING VAN DE BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 02

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

BE2200043 Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en
heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik

Documentinformatie	S-IHD-rapport 02 – BE2200043 – definitief rapport
Statuut van het rapport	Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en dat de basis vormt voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.
Auteur	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	02 11 03 02 110901
Datum	01 september 2011

Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden:

- De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of het werd aangemeld
- De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. Deze wordt niet in de technische fiche opgenomen. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd.

SBZ-H	BE2200043: Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik
SBZ-V	
Provincie	Limburg
Gemeenten	Maaseik, Opglabbeek, As en Genk
Habitattypes Bijlage I	2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten
	2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen
	3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion
	4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix
	4030 - Droge Europese heide
	5130 - Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland
	6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
	7140 - Overgangs- en trilveen
	9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)
	9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten
	91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
Soorten Bijlage II	Beekprik - Lampetra planeri

Soorten**Bijlage III**

Heikikker - *Rana arvalis*
Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*
Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*
Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*
Watervleermuis- *Myotis daubentonii*
Poelkikker - *Rana lessonae*
Gladde slang - *Coronella austriaca*
Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*
Rugstreeppad - *Bufo calamita*

Essentie van rapport

Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreefd binnen een bepaald Natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingsmaatregelen genomen worden.

Over welk gebied gaat het hier?

Het habitatrichtlijngebied "Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik" ligt in de provincie Limburg verspreid over de gemeenten Maaseik, Opglabbeek, As en Genk. Het habitatrichtlijngebied is ongeveer 573 ha groot.

Wie is actief in het gebied?

Meer dan 93% van het gebied heeft momenteel de bestemming natuur. Daarnaast komt beperkt nog een aantal landbouw- (1,6%) en recreatieve (1,3%) bestemmingen voor. Binnen de Bosbeekvallei vormt drinkwaterwvoorziening een belangrijk medegebruik. Erkende terreinbeherende vereniging beheren ongeveer 55 ha (10%). Het ANB beheert daarnaast momenteel ongeveer 50 ha (9%), plus 16 ha (3%) via technisch beheer conform Bosdecreet. Het merendeel van de oppervlakte is versnipperd in verschillende prive-eigendommen.

Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?

Het gebied is van belang voor 11 Europese te beschermen habitats en 10 Europese te beschermen soorten. Voor elke van deze habitats en soorten worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende algemene principes gehanteerd:

- Instandhoudingsdoelstellingen worden in eerste instantie gerealiseerd door kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurtypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden enkel toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering;
- Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande kernen met natuurwaarden **en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd;**
- Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie);
- Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen;

De habitats en soorten binnen het voorliggende gebied kunnen worden gegroepeerd in twee natuurclusters: (a) beekdallandschap en, (b) heideland

Beekdallandschap

Het beekdallandschap bestaat uit een vallei waarin de Bosbeek stroomt. In deze vallei is er een gradiënt van de natte en vochtige vegetaties naar de hoger gelegen drogere vegetatie (meestal net buiten SBZ-H gelegen). De beekvallei is diep ingesneden waardoor er op tal van plaatsen sterke kwel aan de orde is. In se houdt dit een potentie in om over de hele beekvallei volwaardige Europese habitats te realiseren. De sleutelfactor hiervoor is het herstel van de natuurlijke waterhuishouding.

De Bosbeek is belangrijk voor de waterhabitats van beken en rivieren en de vissoort Beekprik. Het habitat wordt gekenmerkt door helder water en een goed ontwikkelde waterplantenvegetatie. Dit habitattype en deze soort zijn sturend voor de ecologische

vereisten op het vlak van structuur en waterkwaliteit. De vochtige vegetaties in de vallei bestaan uit elzenbroekbossen, wilgenstruwelen, moerasspirearuigtes, venige vegetaties, veldrus- en dotterbloemgraslanden, kleine en grote zeggevegetatie of riet. De drogere vegetaties omvatten eiken-berkenbossen, hooilanden en heidevegetaties.

Dit landschap vormt ook het leefgebied voor verschillende soorten vleermuizen zoals Watervleermuis, Laatzvlieger, Rosse vleermuis, Ruige en Gewone dwergvleermuis en vogelsoorten zoals Blauwborst.

Het beekdallandschap is zeer sterk verbast waardoor open biotopen nog slechts over kleine oppervlakten en sterk versnipperd voorkomen. Een belangrijk aandachtspunt vormt de waterhuishouding: in het bovenstroomse brongebied (mijnverzakkingsgebied) is deze sterk veranderd door grondwaterbemaling en het sterk uitdiepen van de beek. In het stroomafwaartse deel van de beekvallei is een natuurlijke waterhuishouding noodzakelijk om de grondwaterafhankelijke habitattypes te behouden of hun kwaliteit te verbeteren.

Er wordt gestreefd naar een gevarieerd beekdallandschap met elzenbroekbossen met structuurrijke bosranden, moerasspirearuigtes, laagveen vegetaties en regionaal belangrijke biotopen zoals dotterbloemgraslanden. Dit mozaïeklandschap vormt bovendien een belangrijk leefgebied voor een aantal vleermuisensoorten waarbij de structuurrijke bossen als nest- of overwinteringsplaats dienen en de insectenrijke leefgebieden belangrijk zijn voor hun foerageergebieden.

Er wordt een toename voorzien van 35-55 ha elzenbroekbossen door effectieve uitbreiding. Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er ook zo'n 3-7ha uitbreiding voorzien van de ruigtes.

Volgens de criteria Duurzaam Bosbeheer zijn er openplekken voorzien in dit boslandschap. Deze kunnen bestaan uit moerasspirearuigtes, venige vegetaties, veldrus- en dotterbloemgraslanden, kleine en grote zeggevegetatie of riet. Voor waterhabitats van beken en rivieren is er ook een uitbreiding voorzien verspreid over heel het beektraject samen met een toename van de populatie Beekprik.

Om deze doelen te realiseren zijn naast het herstel van een natuurlijke waterhuishouding, een goede waterkwaliteit en beekstructuur noodzakelijk.

Heidelandschap

Het heidelandschap bestaat vooral uit

- a) droge en/of vochtige heide
- b) jeneverbesstruwelen
- c) landduinen met buntgrasvegetaties
- d) open, warmteminnende en bloemenrijke vegetaties op de terrils

Dit heidelandschap herbergt leefgebieden voor o.a. amfibieën zoals Heikikker, Rugstreeppad en Poelkikker, reptielen zoals de Gladde slang en habitattypische vogelsoorten zoals Nachtzwaluw en Boomleeuwerik. De heidefragmenten komen versnipperd voor in bijna alle deelgebieden van deze SBZ-H. Verdere knelpunten zijn verzuring en vermessing en spontane successie. In het Heidebos te As is de natuurlijke verjonging van Jeneverbes actueel te laag, wat op langere termijn een knelpunt vormt om dit habitatype te behouden.

In totaal is er een uitbreiding voorzien van ongeveer 65 ha in functie van de goede staat van instandhouding van de heidehabitats en de habitattypische soorten Gladde slang, Heikikker en Rugstreeppad. Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er hier bovenop ook nog zo'n 3-5ha uitbreiding voorzien van de natte heides en 2-5ha uitbreiding van droge heide.

Het open houden van de warmteminnende vegetatie op de terrils is van belang voor een aantal Europees te beschermen soorten; onder meer Rugstreeppad. In het Heidebos te As is de natuurlijke verjonging van Jeneverbes actueel te laag, wat op langere termijn een knelpunt vormt om dit habitatype te behouden.

Welke inspanningen zijn

Voor de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze

noodzakelijk voor het realiseren van de doelen?

inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. In de kaartenbijlage (bijlage 5), worden deze waar mogelijk op kaart gesitueerd.

A. Herstel van de natuurlijke waterhuishouding en/of verbetering van de waterhuishouding natuurlijke hydrologie in het beekdallandschap.

De SBZ is van groot belang voor typische beekbegeleidende en grondwater gevoede habitats (Elzenbroekbossen, Moerasspirearuigtes, venige vegetaties). Een goede staat van instandhouding van deze habitats kan enkel gerealiseerd worden door het herstel van de natuurlijke hydrologie: een (lokaal) intact grondwatersysteem (voldoende kwel en beperkte ontwatering) en een kwaliteitsvolle beekstructuur met een natuurlijk overstromingsregime Om deze essentiële prioriteit te realiseren zal naar samenwerking met de provincie, de gemeenten, de waterloopbeheerders zoals VMM, de private eigenaars en ANB gezocht moeten worden

Voor de bovenloop zal in het mijnverzakkingsgebied de hydrologie (wegpompen van water) zo geregeld moeten worden dat minstens stroomafwaarts van het mijnverzakkingsgebied een natuurlijke waterhuishouding mogelijk wordt.

B. Verbetering oppervlakte- en grondwaterkwaliteit en streven naar een goede beekstructuur.

Een andere essentiële prioriteit voor het beekdallandschap is een goede waterkwaliteit. Een verdere verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is noodzakelijk voor de meeste habitats en soorten in de valleien. Dit gebeurt door de combinatie van volgende inspanningen: het optimaliseren van de waterzuiveringsinfrastructuur, het verminderen van de lozingen in oppervlaktewater en het vermijden van inspoeling van vervuild en/of nutriëntenrijk water in de waterlopen en grondwater. Dit ondermeer in functie van het kunnen realiseren van een goede staat van instandhouding van waterhabitats van beken en rivieren, de beekbegeleidende habitats (Elzenbroekbossen, Moerasspirearuigtes en venige vegetaties) en de hieraan gebonden soorten zoals Vleermuizen en Beekprik. Een belangrijke parameter is het minimaal behoud van een goede BBI van de Bosbeek zelf. De oppervlaktewaterkwaliteitsnormen die nu vaak niet gehaald worden zijn: NH_4^+ , NO_2^- , Fe O, P_{totaal} , de temperatuur, het zuurstofgehalte en de pH. Voor een goede staat van instandhouding van Beekprik dient er gewerkt te worden aan het opheffen van vismigratieknelpunten.

Om tot concrete oplossingen te komen moet samengewerkt worden met de waterbeheerders VMM, Aquafin, provincie, de gemeenten, private eigenaars en ANB gezocht moeten worden.

C. Ontwikkelen van een mozaïeklandschap in de beekvallei.

Voor de afwisseling van open en gesloten landschap en tevens voor de goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen habitats en soorten, zal het nodig zijn om voldoende structuurvariatie te voorzien binnen het prioritair habitattype van de Elzenbroekbossen. Op een aantal zones is uitbreiding van actief beheer nodig om voldoende open plekken te realiseren voor ontwikkeling van beekvegetaties en de oppervlakte goed ontwikkelde natte ruigten en hooilanden uit te breiden.

Deze mozaïek is nodig voor de goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen habitats en soorten te kunnen realiseren. Regionaal belangrijke biotopen vervullen in die mozaïek een bufferende functie. Daarenboven vormt dit mozaïeklandschap voor een aantal vleermuizensoorten een leefgebied met structuurrijke bossen die dienen als nest- of overwinteringsplaats en insectenrijke leefgebieden die nodig zijn voor hun foeragegebieden.

In dit mozaïeklandschap is er ook een uitbreiding van overgangs- en trilveen voorzien tot een totaal van 12 ha ingebed in een complex van ca. 40 ha open moeraslandschap. Het habitatrichtlijngebied is volgens de G-IHD belangrijk voor dit habitattype van

overgangs- en trilveen. Er zijn potenties tot uitbreiding (lees gedeeltelijk herstel) van dit habitatype. Uitbreiding van de oppervlakte is noodzakelijk voor het bereiken van een minimale oppervlakte nodig voor een goede staat van instandhouding. Een essentiële voorwaarde is het herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (=natuurlijke waterhuishouding met voldoende voedselarme waterlichamen). De realisatie van 12 ha laagveen is pas haalbaar wanneer dit is ingebed in een complex van ca. 40 he open moerasgebied.

D. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het heidelandschap en Jeneverbesstruweel.

Om de doelstellingen voor het heidelandschap te behalen is het realiseren van oppervlakte-uitbreiding één een kwaliteitsverbetering cruciaal. De effectieve uitbreiding van 10 ha heide gebeurt via omvorming van bos, voornamelijk naaldbos. Daarnaast dient de verbossing van de bestaande heide en pioniersbiotopen op de terril teruggedrongen te worden door kappen van opslag.

In het Heidebos wordt het beheer afgestemd op de ecologische vereisten van Jeneverbes. Blijvend onderzoek en gepaste maatregelen voor het behoud van jeneverbesstruweel zijn noodzakelijk om een voldoende verjonging op termijn te realiseren. Het beperken van de bronnen van verzuring en vermisting door atmosferische depositie onder meer door buffering, milderende maatregelen zoals plaggen, maaien, om de effecten van verzuring en vermisting te verminderen zijn andere belangrijke maatregelen.

E. Herstel amfibieën- en reptielenpopulaties.

Er moeten op korte termijn inspanningen geleverd worden voor het herstel van de voortplantingsbiotopen (Rugstreeppad, Hei- en Poelkikker) door herstel van de hydrologie, het tegengaan van eutrofiëring en verzuring en het visvrij houden van de poelen. Hierbij is het herstellen van het Ruwmortelven van groot belang. Het herstellen van het landbiotoop is cruciaal voor Rugstreeppad (in de Klaverberg), de Heikikker en Poelkikker (in Ruwmortelven) en Gladde slang (in het Heidebos). Hiervoor moeten de heidehabitats uitgebreid worden.

Om dit te realiseren zal samen met de terreinbeherende verenigingen, de provincie, de gemeenten, private eigenaars en ANB naar oplossingen gezocht moeten worden.

F. Omvorming van bossen.

De Criteria Duurzaam Bosbeheer (CDB) zullen leiden tot omvorming van bepaalde bossen naar boshabitats, maar volstaan niet volledig om de doelstellingen inzake bossen, vooral 91E0, te realiseren. Gelet op de versnippering van bosareaal en de private eigenaars, zal een stimulerend kader moeten ontwikkeld worden.

G. Achterstallig beheer en exotenbestrijding uitvoeren.

Exoten met een negatieve invloed op de staat van instandhouding van bepaalde habitattypes en habitattypische soorten, dienen aangepakt te worden. Zo komt Reuzebalsemien reeds verspreid voor in de Bosbeekvallei en is er massaal veel Amerikaanse vogelkers aanwezig in het gebied Klaverberg.

*Wat zijn de
mogelijke
maatschappelijke
gevolgen van
de
natuurdoelen
?*

Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actief inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met:

- het gebruik binnen en buiten het gebied;
- de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaatsvinden in of aanpalend aan het gebied.

Hieronder wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief.

Mogelijke interacties met het gebruik van de SBZ

Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals vb. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

Recreatie is een belangrijke medegebruiker in het gebied. Zachte recreatie zoals wandelen en fietsen wordt algemeen in het gebied niet als een probleem gezien. De beoogde realisatie van de doelstellingen voor natuur zal de belevingswaarde en de ecologische draagkracht van het landschap verhogen.

Bij de zonering van de recreatie moet wel aandacht zijn voor verstoringsgevoelige soorten zoals vogels en vleermuizen. Daarnaast leiden bepaalde vormen van recreatie evenwel tot inname van ruimte binnen het habitatrichtlijngebied waardoor bepaalde habitats verdwenen zijn of niet tot ontwikkeling kunnen komen.

Landbouwgebruik vormt met circa 9 ha (1,6%) actueel slechts een beperkt aandeel van de SBZ-H.

Watervoorziening kan interfereren met de doelen waar ze het herstel van een gewenste waterhuishouding verhinderen.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Voor wat betreft het extern gebruik vormt de instroom van nutriënten (rechtstreeks via grondwater en oppervlaktewater, maar ook via de lucht) een aandachtspunt.

Hiervoor dienen lozingen en overstorten weggewerkt te worden door optimalisatie van het rioleringsnet, het scheiden van het regenwater en waar nodig het bufferen van overstorten. Ook infiltratiegebieden die buiten SBZ gelegen zijn hebben een invloed op het gebied.

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een te beschermen habitat of soort. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren het kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener.

Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd.

Inhoudstafel

TECHNISCHE FICHE	23
ESSENTIE VAN RAPPORT	45
INHOUDSTAFEL	911
1. INLEIDING	1115
2. ALGEMEEN KADER VOOR DE OPMAAK VAN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN	1317
2.1. VOOR WELKE GEBIEDEN, SOORTEN EN HABITATS MOETEN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN WORDEN OPGEMAAKT?	1317
2.2. HOE KOMEN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN TOT STAND?	1317
3. OVER WELK GEBIED GAAT DIT RAPPORT	1721
4. OVERZICHT VAN DE HABITATS EN SOORTEN EN HUN RELATIEVE BELANG VOOR VLAANDEREN	1923
5. BESCHRIJVING VAN DE ACTUELE TOESTAND VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN IN HET GEBIED	2125
5.1. BESCHRIJVING VAN HET FYSISCH SYSTEEM	2125
5.2. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN DE HABITATS	2226
2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	2226
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	2327
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	2327
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	2327
4030 - Droge Europese heide	2428
5130 - Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland	2428
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	2428
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	2428
7140 - Overgangs- en trilveen	2529
9190 en 9120 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten en Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion)	2529
91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	2630
5.3. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN DE SOORTEN VAN DE HABITATRICHTLIJN	2630
Drijvende waterweegbree - Luronium natans	2630
Heikikker - Rana arvalis	2731
Laatvlieger - Eptesicus serotinus	2731
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species	2731
Poelkikker - Rana lessonae	2832
Rugstreeppad - Bufo calamita	2832
Gladde slang - Coronella austriaca	2832
6. BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT BINNEN HET EUROPEES TE BESCHERMEN GEBIED	3034
6.1. BESCHRIJVING VAN DE PLANOLOGISCHE CONTEXT	3034
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen	3640
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed	3640
Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer	3842
6.2. SITUERING VAN EEN AANTAL EIGENAARS- EN GEBRUIKERSCATEGORIEËN	3842
Eigendomssituatie	3842
Bevoegde besturen en beherende verenigingen	3943
Inventarisatie van het landbouwgebruik	4044
Inventarisatie van het bosbouwgebruik	4246

Parken en kasteeldomeinen -----	4549
Jacht en faunabeheer -----	4549
Inventarisatie van waterwinningen-----	4650
Inventarisatie van het recreatief gebruik-----	4751
Inventarisatie van de woongebieden -----	4852
Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten -----	4953
Transportinfrastructuur -----	4953
Infrastructuur nutsbedrijven -----	5054

7. ANALYSE VAN DE KNELPUNTEN VOOR HET BEREIKEN EEN GOEDE STAAT VAN INSTANDHOUDING----- 5155

7.1. ANALYSE VAN DE STERKTES, ZWAKTES, KANSEN EN BEDREIGINGEN-----	5155
7.1.1. Overzicht van de sterktes -----	5256
7.1.2. Overzicht van de zwaktes -----	5256
7.1.3. Overzicht van bedreigingen -----	5458
7.1.4. Overzicht van kansen-----	5761
7.2. OVERZICHT VAN KNELPUNTEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN-----	5963
7.3. SAMENVATTING VAN DE ERNST VAN DE KNELPUNTEN -----	6468
7.3.1. Wijze van voorstelling knelpunten -----	6468
7.3.2. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats -----	6569
7.3.3. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor soorten -----	6670

8. DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITAIRE INSPANNINGEN --- 6772

8.1. DOELSTELLINGEN VOOR DE SPECIALE BESCHERMINGSZONE BE2200043 BOSBEEKVALLEI EN AANGRENZENDE BOS- EN HEIDEGEBIEDEN TE AS-OPGLABEEK-MAASEIK-----	6974
Beekdallandschap -----	7075
Heiden -----	7479
8.2. PRIORITAIRE INSPANNINGEN MET HET OOG OP HET REALISEREN VAN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN -----	8187
8.3 SAMENVATTENDE TABEL-----	8389
Wijze van voorstelling in samenvattende tabel-----	8389

BIJLAGE 1 – HET BELANG VAN HET EUROPEES TE BESCHERMEN GEBIED IN HET LICHT VAN DE GEWESTELIJKE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN VOOR VLAANDEREN - 8793

DE HABITATS VAN BIJLAGE I -----	8793
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II-----	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
DE SOORTEN VAN BIJLAGE III-----	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

BIJLAGE 2 - ANALYSE VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN 97403

INLEIDING -----	97403
TOELICHTING OVER DE GEBRUIKTE INFORMATIE EN MODELLEN -----	97403
De beoordeling van de staat van instandhouding -----	100406
DE HABITATS VAN BIJLAGE I -----	102408
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II EN III -----	144150

BIJLAGE 3 – DE AANMELDINGSGEGEVENS ----- 174180

DE HABITATS VAN BIJLAGE I -----	175181
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II-----	180186
INTERPRETATIE VAN DE AANMELDINGSGEGEVENS -----	182188

BIJLAGE 4 –DE EXPERTGROEP ----- 186192

SAMENSTELLING -----	186192
---------------------	--------

BIJLAGE 5 – KAARTENBIJLAGE ----- 187193

BIJLAGE 6 – RAPPORTAGE LANDBOUWGEVOELIGHEIDSANALYSE ----- 189195

BIJLAGE 7 – METHODIEK WAARDERING DRINKWATERWINNINGEN VOOR DE OPENBARE DRINKWATERVOORZIENING----- 190196

BIJLAGE 8 – REFERENTIELIJST ----- 192198

BIJLAGE 9 – LANDSCHAPSECOLOGIE: THEORIE EN PRINIPES ----- 193199

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen, ook instandhoudingsdoelen of kortweg natuurdoelen genoemd. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig zijn, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen.

Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen. Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europese te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en bediscussieerd met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verfijnd per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones BE2200043 in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

Om de instandhoudingsdoelen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of negatieve- invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen besproken en gebeurt een sterkte-zwakke-analyse met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelen (hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8 de instandhoudingsdoelen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de beoogde instandhoudingsdoelen te kunnen behalen.

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹ en Habitatrichtlijn²) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. **In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.**

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet³. Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritaire. Een prioritaire habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels⁴. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn *"de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen."* De bestaande regelgeving⁽⁵⁾ geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke

¹ RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

² RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

³ Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

⁴ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaardde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

instandhoudingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal, populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 23 juli 2010. **In hoofdstuk 4 worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.**

Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit

Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen. Dit komt ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen voorkomt. Komt een habitat bijvoorbeeld van Limburg tot West-Vlaanderen voor of enkel in de Kempen?

Oppervlakte = de som van de oppervlaktes van elke plek van een bepaald habitatype dat voorkomt. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de noodzakelijke oppervlakte-doelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitatype. In de S-IHD wordt het oppervlakte-doel per gebied bepaald.

Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar opgeteld. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over populatie-doelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het populatie-doel per gebied bepaald.

Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een habitat of het leefgebied van een soort. Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden, de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen worden kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

- 0.1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
- 0.2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten, rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
- 0.3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
- 0.4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
- 0.5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.

- 0-6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
- 0-7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.
- 0-8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
- 0-9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in overweging te hebben genomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden door of invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het buitengebied en de economische sector.

De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 0-1° _____ dit rapport;
- 0-2° _____ een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 0-3° _____ het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

Ter info: statuut van dit rapport

De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

In een eerste stap wordt een **ontwerprapport** wetenschappelijk getoetst door een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC). Tevens wordt het ontwerprapport getoetst op zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door het ANB het ontwerprapport bijgesteld.

In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** voor advies voorgelegd aan de betrokken belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport bij.

Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

The diagram illustrates the VLAREG process flow, which is divided into five main stages: **Voorbereiding**, **Focus wetenschap**, **Focus leesbaarheid**, **Focus prioriteiten**, and **Conclusie**. A large green arrow points from left to right, representing the progression of the process.

Key Milestones and Deliverables:

- Drafrapport** (Draft Report): Indicated by a green arrow pointing up to the start of the process.
- Ontwerprapport** (Design Report): Indicated by a green arrow pointing up to the transition between Focus wetenschap and Focus leesbaarheid.
- Rapport** (Report): Indicated by a green arrow pointing up to the transition between Focus prioriteiten and Conclusie.

Actors and Interactions:

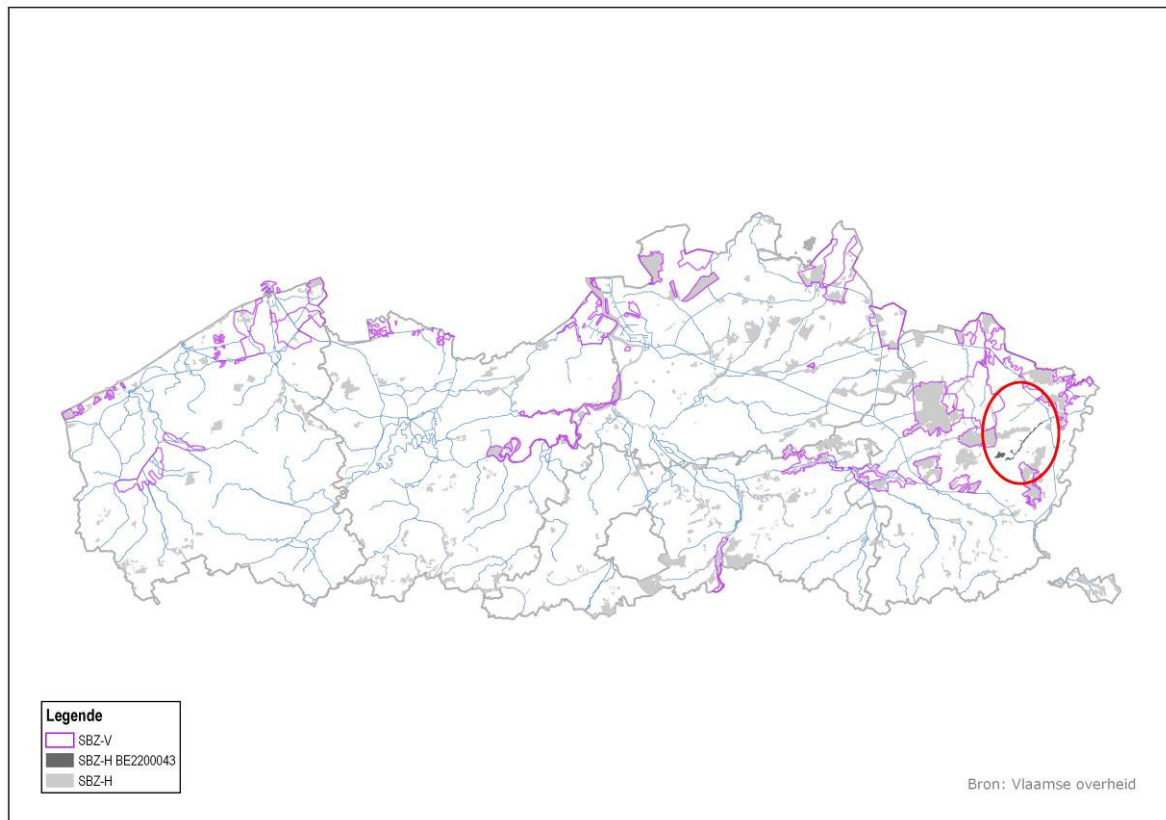
- WBC** (Wetenschappelijke Beoordelingscommissie) is involved in the **Voorbereiding** stage.
- OG** (Onderzoeksgroep) is involved in **Focus wetenschap** and **Focus leesbaarheid**.
- BOLOV** (Beoordelingscommissie voor de Levensomgeving) is involved in **Focus leesbaarheid** and **Focus prioriteiten**.
- PG** (Projectgroep) and **PG+** (Projectgroep plus) are involved in **Focus leesbaarheid** and **Focus prioriteiten**.
- OG** is involved in the **Conclusie** stage.

Final Outcome: The process concludes with **Naar VLAREG voor principiële goedkeuring** (Towards VLAREG for principle approval), indicated by a green arrow pointing up to the final stage.

INFORMATIEF

3. Over welk gebied gaat dit rapport

Dit rapport dient voor de onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het Habitatrichtlijngebied 'BE2200043 – Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik'. Het Habitatrichtlijngebied ligt in de Limburg (zie figuur 3-1) aan weerszijden van de Bosbeek.

Figuur 3-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk.

Het habitatrichtlijngebied bestaat uit vier verschillende deelgebieden die gelegen zijn (van noord naar zuid) in de gemeenten: Maaseik, Opglabbeek, As en Genk in de provincie Limburg. Het gebied is ongeveer 570 ha groot. In figuur 3-2 en tabel 3-1 worden de namen en de oppervlaktes voor de verschillende deelgebieden weergegeven. In bijlage 5 worden de verschillende deelgebieden gesitueerd op kaart.

Figuur 3-2: Situering van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte (ha)
BE2200043-1	Bosbeekvallei	326,89
BE2200043-2	Klaverberg	201,01
BE2200043-3	Ruwmortelven	7,54
BE2200043-4	Heiderbos	37,53
Totale oppervlakte		572,97

4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

In de "essentiële" en "zeer belangrijke" gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.

De "belangrijke" gebieden hebben een klein oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook "kennislacunes" aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnen leveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1: Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).

BE2200043 Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik				
Habitats	Relatief belang van dit SBZ-H	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	★	=	↑	=
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	★★	=	↑	↑
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-	★	↑	↑	=

Batrachion				
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>	★	=	↑	↑
4030 - Droge Europese heide	★	=	↑	↑
5130 - <i>Juniperus communis</i> -formaties in heidevelden of op kalkgrasland	★★★	↑	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	★	=	↑	=
7140 - Overgangs- en trilveen	★	↑	↑	↑
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robur-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)	★	=	↑	↑
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met <i>Quercus robur</i> op zandvlakten	★	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	★★	=	↑	↑

BE2200043 Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik				
Soorten SBZ-H	Relatief belang van dit SBZ-H	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>	★	=	↑	=
Heikikker - <i>Rana arvalis</i>	★	=	=	↑
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>	★	=	=	↑
Rugstreeppad - <i>Bufo calamita</i>	★	=	=	↑
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i>	★	=	=	↑
Beekprik - <i>Lampetra planeri</i>	★★	↑	↑	↑
Poelkikker - <i>Rana lessonae</i>	★	=	=	↑
Gladde slang - <i>Coronella austriaca</i>	★	=	↑	↑
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>	Kennis lacune	=	=	↑

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied

In dit rapport wordt de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische analyses, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 5.2 en 5.3 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitats en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf vind je in Bijlage 2. Op basis van deze analyse, en rekening houdend met de socio-economische context (hoofdstuk 6) worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitat voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitat of soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitat of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

De Vallei van de Bosbeek behoort tot het stroombekken van de Maas. De belangrijkste waterloop van deze vallei is uiteraard de Bosbeek. Deze ontspringt op het Kempens Plateau waarna het na een vrij groot verval de Vlake van Bocholt bereikt en uiteindelijk uitmondt in de Maas. Hierdoor verandert de vallei sterk van karakter: in de Hoge Kempen is ze snelstromend en diep in het landschap ingesneden maar vanaf Neeroeteren is ze eerder traag stromend door het vlakke gebied van het midden-terras van het Kempens plateau en zo uiteindelijk de Maasvallei vervoegd voorbij Maaseik. (Gheysens L., 2005)

Over haar hele lengte stroomt de Bosbeek door de puinkegel van de Maas, wat op meerdere plaatsen resulteert in een kiezel- en keien- beekbodem. (Baert, P., 2007)

Opvallend is de asymmetrische helling van de Bosbeekvallei vooral de middenloop tussen Niel-bij-As en Neeroeteren, met een steilrand op de rechteroever en een zwakke helling op de linkeroever. Deze linkerhelling wordt ingesneden door verschillende zijdalén (Gheysens L., 2005). Van Dorne tot de Zuid-Willemsvaart is de vallei opmerkelijk smal en de hellingen bijzonder steil. Dit geeft aanleiding tot zeer sterke en unieke gradiënten van extreem droog (met heiderelicten) naar extreem nat (elzenbroekbos en rietmoeras). Actieve landbouw heeft reeds lang dit valleisegment verlaten, waardoor een sterke verbossing optrad en een overwegend gesloten landschapstype is ontstaan. Bijzonder is ook de aanwezigheid van enkele duinen midden in de Bosbeekvallei.

De Bosbeek heeft over het algemeen een goede waterkwaliteit, hoewel lokaal grote verschillen optreden. Aan de oorsprong is de waterkwaliteit slechter, door lokale verontreiniging. Stroomafwaarts stijgt de waterkwaliteit en voorbij Niel-bij-As heeft de Bosbeek een fysio-chemische kwaliteit "zuiver" en een biologische kwaliteit "goed". (Baert, P., 2007)

De hydrologie in de Bosbeekvallei is reeds geruime tijd gewijzigd. Uit de Ferrariskaarten uit 1775 blijkt de aanwezigheid van verschillende afleidingskanalen (die een groter verval creëren) en wachtbekkens op de Bosbeek ten behoeve van de watertoevoer van verschillende molens. In totaal bevonden zich begin deze eeuw 17 watermolens op de gehele loop van de Bosbeek waarvan vandaag de dag nog veel restanten van zijn overgebleven.

Het brongebied en een deel van de bovenloop van de Bosbeek (gemeente As) liggen in een mijnverzakkingsgebied, veroorzaakt door de mijn van Waterschei. Hierdoor ligt het dal aan de rechteroever van de Bosbeek lager dan de beek zelf. Om de watervoerende functie van de Bosbeek te behouden werd de beek in dit gedeelte van de vallei sterk uitgediept, teneinde gravitaire afwatering te behouden. Hierdoor is niet alleen de natuurlijke morfologische diversiteit van de beek- en beddingstructuren voor een gedeelte verloren gegaan. Door de sterke uitdieping treedt er ook verdroging op van de percelen grenzend aan de beek. Daarnaast werd in het diepste punt van het dal, dat door de daling nu niet meer ter hoogte van de beek maar vlak tegen het woongebied ligt, door de Kempische Steenkoolmijnen verscheidende pompinstallaties geplaatst die het water opvangen en 1,5m hoger naar de Bosbeek pompen (Gheysens L., 2005). Ook de terrils zijn overblijfsels van het verleden van de steenkoolmijnen.

Op de kaart van Ferraris wordt de Bobeekvallei gekenmerkt door een lint van kleinschalige drassige graslanden, omgeven door houtwalstructuren. Nabij As in het brongebied wordt een discontinue strook van enkele bosjes aangetroffen. Andere opvallende elementen in het brongebied zijn vijvers en een moerasstrook tegen As aan. Nabij Opoeteren zijn ook een aantal bosjes aanwezig. Buiten de vallei valt op de Ferrariskaart een typische heide-ontginningslandschap te herkennen. Het gebied is een voorbeeld van een landbouwuutbating op zandgronden gestoeld op het heidepotstalsysteem. De kleinschalige landbouwgronden (plaggengronden) situeren zich voornamelijk rond de oude woonkernen en tussen de dal- (natte graslanden) en plateaugronden (heide). Daarrond bevinden zich uitgestrekte heidevelden (gemeenschappelijke gronden). Afgelopen eeuw werden de uitgestrekte heidevelden (droge zandgrond) massaal met naaldhout aangeplant in functie van de mijnen.

Gedurende de laatste 200 jaar werd de vallei van de Bosbeek gekenmerkt door relatiefkleinschalige landschappen met een groot aandeel van graslanden. Pas recent is hierin verandering opgetreden. De huidige beboste zones in de vallei zijn meestal vrij jong, maximaal 20 tot 50 jaar (Gheysens L., 2005).

Het heidelandschap vinden we nog terug in de verschillende deelgebieden. Zo zijn er nog enkel snippers in de Bosbeekvallei. In het Heiderbos bestaat de vegetatie uit droge heide met Jeneverbesformaties. In de Klaverberg komen droge heidevegetaties met stekelbrem voor in combinatie met de landduinen. Vochtige heidevegetaties vinden we terug in het Ruwmortelven.

Door de sterke variatie binnen het gebied is er ook een grote verscheidenheid aan vegetaties. Zo zijn er droge tot natte graslanden, kleine zeggevegetaties, relicten van droge en vochtige heiden, voedselrijke ruigten, eikenberkenbossen, alluviale elzenbossen...(Gheysens L., 2005).

5.2. *Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats*

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten

- Het actuele voorkomen Ongeveer 2 ha schraallanden van landduinen (2330) komt voor in de Klaverberg.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de beperkte oppervlakte, de verbossing en het beperkte percentage naakte bodem.

- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen.
- Potenties Vooral rond de terril van Waterschei, in de omgeving van de Klaverberg en Heiderbos zijn er potenties aanwezig.

2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen

- Het actuele voorkomen ongeveer 1 ha komt voor in deelgebied 1 en ongeveer 15 ha in de Klaverberg.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de beperkte oppervlakte die aanwezig is in de SBZ, gebrek aan dynamiek en snelle vastlegging van open zanden door Grijs kronkelsteeltje
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen.
- Potenties Vooral rond de terril van Waterschei, in de omgeving van de Klaverberg en het heiderbos zijn er potenties aanwezig.

3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitans* en het *Callitricho-Batrachion*

- Het actuele voorkomen Dit habitatype komt over een beperkte oppervlakte (schatting van nauwelijks 0.1ha) en verspreid voor in de Bosbeekvallei.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van het beperkt voorkomen van sleutelsoorten over heel de Bosbeek en de beperkte verticale structuur.
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen.
- Potenties De structuurrijke delen van de bosbeek en de zijarmen, gelegen binnen dit SBZ, hebben een goede potentie voor de ontwikkeling van dit habitat.

4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

- Het actuele voorkomen Er komt ongeveer 1 ha voor verspreid over de Bosbeekvallei, Ruwmortelven en Heiderbos.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de beperkte oppervlakte en de aanwezige vergrassing.
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen.
- Potenties Potnat geeft potenties aan verspreid in de Bosbeekvallei en rond het Ruwmortelven.

4030 - Droge Europese heide

- Het actuele voorkomen Er komt ca 66 ha voor in de SBZ, waarvan het merendeel in de Klaverberg is gelegen. Een beperkte oppervlakte komt voor in de Bosbeekvallei en het Heiderbos.
- Actuele staat van instandhouding Er wordt geconcludeerd dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen.
- Potenties Goede potenties zijn aanwezig in de Klaverberg en het Heiderbos. Ook in de Bosbeekvallei zijn er plekken met goede potentie.

5130 - Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland

- Het actuele voorkomen In het Heiderbos komt actueel ca 11ha voor
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding op basis van het criteria verjonging
- Trend De oppervlakte is stabiel.
- Potenties Gezien de gelijkaardige abiotische condities in de omliggende stukken en het actueel voorkomen van een grote populatie jeneverbes is er een potentie om de habitat uit te breiden.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

- Het actuele voorkomen Er komt actueel ca 2 ha voor in de Bosbeekvallei.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding op basis van de criteria Grassen, Verruiging, Faunabeoordeling, aantal sleutelsoorten en hun bedekking in dit habitat.
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen. Maar aangenomen kan worden dat door successie en bebossing de oppervlakte van dit habitatype is afgenomen.
- Potenties In de Bosbeekvallei zijn er potenties aanwezig.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

- Het actuele voorkomen Volgens de kartering komt er actueel een snipper van minder dan een 0.5 ha voor, maar deze is niet meer habitatwaardig.

• Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria horizontale en verticale structuur, het aantal sleutelsoorten en hun bedekking dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.
• Trend	Gezien het habitatype zo goed als verdwenen is binnen de SBZ is er ten opzichte van de aanmelding een negatieve trend.
• Potenties	Volgens POTNAT weinig tot geen goede potenties binnen het gebied.

7140 - Overgangs- en trilveen

• Het actuele voorkomen	Het mesotrofe subtype, met soorten als slangenwortel, wateraardbei, holpijp etc, werd op verscheidene plekken in de Bosbeekvallei aangetroffen.
• Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd op basis van de beperkte oppervlakte, verbossing en in bepaalde vlekken de dominantie van één sleutelsoort dat het habitat zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding toestand van instandhouding bevindt.
• Trend	Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen. We nemen echter aan dat het habitatype door successie en verbossing in oppervlakte is afgenomen gezien het open karakter dat de vallei in het verleden had.
• Potenties	Potnat doet geen uitspraken over dit habitatype. Maar goede potenties zijn op verscheidene plekken aanwezig binnen de Bosbeekvallei waar het grondwater jaarrond slechts beperkt onder het maaiveld wegzakt.

9190 en 9120 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten en Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)

• Het actuele voorkomen	Het merendeel (ongeveer 14 ha) komt actueel voor in de Bosbeekvallei. In de Klaverberg en het Heiderbos komt respectievelijk 6.5 en 0.5 ha voor.
• Actuele staat van instandhouding	Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de beperkte oppervlakte en het klein percentage dood hout.
• Trend	Door successie en verbossing is de oppervlakte bos toegenomen in de SBZ. Het betreft hier meestal wel geen habitatwaardig bos gezien de jonge leeftijd van de bestanden.
• Potenties	Een goede potentie is in grote delen van de SBZ aanwezig.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

- Het actuele voorkomen Er is momenteel 96, ha aanwezig in de Bosbeekvallei.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding staat van instandhouding omwille van het lage aandeel sleutelsoorten in de struiklaag, de hoeveelheid invasieve exoten en de grote oppervlakte die verruimd en geruderaliseerd is.
- Trend De oppervlakte van dit habitat is toegenomen, enerzijds door het wegvallen van beheer in voormalige hooilanden en anderzijds door bebossingen. Er is dus sprake van een positieve trend.
- Potenties Circa 183,25 ha met een goede potenties voor de ontwikkeling van het oligotrofe en het mesotrofe subtype is aanwezig in de Bosbeekvallei.

5.3. *Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de soorten van de habitatrichtlijn*

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele toestand van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

- Het actuele voorkomen In 2004 werd drijvende waterweegbree aangetroffen in een plas op de terril van Waterschei (2004). In de buurt, maar juist buiten SBZ, is er ook een waarneming gedaan door het INBO in 2003 in een afwateringsgracht aan de terril van Waterschei. Op beide locaties is de soort nu niet meer terug gevonden.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetast omwille van de aangetaste actuele staat van instandhouding toestand van de populatie, het ontbreken van pionierscondities en de aanwezige eutrofiëringsindicatoren.
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van de biotoop in beeld te brengen. Gezien het ontbreken van waarnemingen na 2004 is er mogelijk een dalende trend.
- Potenties Potenties zijn onbekend binnen het SBZ.

Beekprik - *Lampetra planeri*

- Het actuele voorkomen Er is een recente waarneming van de Busselzipp, 100m stroomopwaarts van de monding in de Bosbeek.
- Actuele staat van instandhouding De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding op basis van de criteria: pH en de aanwezigheid van migratiebarrières in de loop van de Bosbeek.
- Trend Er zijn onvoldoende gegevensreeksen om een trend te kunnen bepalen.
- Potenties De Bosbeek met haar zijbeken kunnen gezien worden als potentieel leefgebied.

Heikikker - *Rana arvalis*

- Het actuele voorkomen De soort komt in lage aantallen voor in deelgebied 3 ter hoogte van het Ruwmortelven.
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de gedegradeerde toestand van de populatie. Ook de habitatkwaliteit is gedegradéerd omwille van het voorkomen van slechts één verzuurd voortplantingswater, de beperkte oppervlakte landbiotoop en de barrière (naaldbos) tussen deze populatie en deze van het Heuvelsven in Dilsen (buiten deze SBZ).
- Trend De aantallen in Ruwmortelven zijn sterk achteruitgegaan. Er is sprake van een negatieve trend.
- Potenties Potenties zijn er aanwezig in Ruwmortelven.

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

- Het actuele voorkomen De soort is algemeen in Vlaanderen en we kunnen aannemen dat ze in de SBZ voorkomt.
- Actuele staat van instandhouding De staat van instandhouding van deze soort is onbekend maar waarschijnlijk goed tot uitstekend, door het voorkomen van geschikt leefgebied.
- Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.
- Potenties De SBZ heeft een goede potentie om te fungeren als jachtgebied.

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus species*

- Het actuele voorkomen Er zijn waarnemingen bekend in deelgebied 1 ter hoogte van Zevenhuizen (As) en in de buurt van Ruwmortelven. Maar aangenomen kan worden dat door gebrek aan gebiedsdekkende inventarisaties deze soort wel op meerdere plekken aanwezig is binnen de SBZ-H.

- Actuele staat van instandhouding De staat van instandhouding van deze soortgroep wordt als voldoende ingeschat door de aanwezigheid van bosgebieden die fungeren als zomerverblijfplaats en waterpartijen die fungeren als jachtgebied.
 - Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.
-
- Potenties De SBZ heeft een goede potentie om te fungeren als zomer- en winterverblijfplaats en als jachtgebied.

Poelkikker - *Rana lessonae*

- Het actuele voorkomen Binnen deze SBZ komt poelkikker voor in Ruwmortelven.
-
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van het voorkomen van slechts één waterpartij in Ruwmortelven en de onmogelijkheid van uitwisseling door landschappelijke barrières (gelegen buiten SBZ) met de populatie van het Heuvelsven (BE2200035).
 - Trend De populatie Poelkikker is waarschijnlijk redelijk stabiel gebleven in dit gebied.
-
- Potenties Potenties zijn er aanwezig in Ruwmortelven.

Rugstreeppad - *Bufo calamita*

- Het actuele voorkomen Binnen deze SBZ komt Rugstreeppad voor in deelgebied 2 op de terril van Waterschei. De dichtstbijzijnde populatie komt voor in een groeve (SBZ BE2200035 Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek) en in de SBZ BE2200030 Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode. Ook buiten SBZ komt de soort nog in de buurt voor op de terril van Zwartberg en Winterslag.
-
- Actuele staat van instandhouding Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de verbossing van de oevers van de voortplantingsbiotopen en de isolatie van de populatie.
 - Trend Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.
-
- Potenties De terril en de aangrenzende landduinen hebben goede potenties als leefgebied voor de soort.

Gladde slang - *Coronella austriaca*

- Het actuele voorkomen De Gladde slang komt voor in het Heiderbos.
-
- Actuele staat van Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van

instandhouding	de gedegradeerde toestand van de populatie, de kleine oppervlakte aaneengesloten leefgebied en de grote afstand tot de nabije populatie.
• Trend	Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.
• Potenties	Er is een goede potentie voor de soort in de Klaverberg, Ruwmortelven en het Heiderbos.

Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*

• Het actuele voorkomen	Door het ontbreken van inventarisatiegegevens is het actueel voorkomen niet gekend.
• Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding van deze soort is onbekend maar waarschijnlijk voldoende door de aanwezigheid van uitgestrekte bosgebieden die fungeren als zomerverblijfplaats en waterpartijen die fungeren als jachtgebied.
• Trend	Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie in beeld te brengen.
• Potenties	De vallei van de Bosbeek heeft een goede potentie om te fungeren als jachtgebied.

Watervleermuis - *Myotis daubentonii*

• Het actuele voorkomen	Hoewel er geen concrete gegevens aanwezig zijn over deze soort door gebrek aan voldoende inventarisatiegegevens, mag men toch wel aannemen dat deze soort binnen de SBZ voorkomt.
• Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding van deze soort is onbekend maar waarschijnlijk voldoende door de aanwezigheid van uitgestrekte bosgebieden die fungeren als zomerverblijfplaats en waterpartijen die fungeren als jachtgebied.
• Trend	Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie in beeld te brengen.
• Potenties	De vallei van de Bosbeek heeft een goede potentie om te fungeren als jachtgebied.

6. Beschrijving van de maatschappelijke context binnen het Europees te beschermen gebied

De Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel en alleen een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot op zekere hoogte een gevolg van de actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast bepaalt onder andere deze context ook de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken sectoren in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het uitvoeren van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie, waarbij ook wordt ingegaan op de verschillende bestuurlijke structuren die een bevoegdheid hebben die aansluit bij het beheer van de natuurwaarden (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien als input gebruikt worden voor het opstellen van

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van de Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden. De totale oppervlakte van het Habitatrichtlijngebied is 573 ha.

Ten slotte zijn de gegevens niet steeds up-to-date met de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds een bronvermelding met de gebruikte gegevens opgenomen.

6.1. Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlakte-delfstoffenplannen, ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeheer.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het Gewestplan en verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In ~~Tabel 6-1~~ wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per hoofdcategorie aangegeven. In bijlage 5 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Ongeveer 93% van het hele gebied heeft momenteel een groene bestemming, voornamelijk de categorie 'natuur en reservaat'. In elk van de deelgebieden komt de natuurbestemming voor. Verder is een beperkt aandeel voor de bestemmingscategorie 'andere'. Het betreft hier voornamelijk een militair gebied gelegen in deelgebied 1 alsook een parkgebied voor verzorgingsinstelling. Er is een zeer beperkte overlap met de bestemmingscategorieën woon-, recreatie-, en landbouwgebied. Industriegebied ontbreekt volledig.

Tabel 6-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het gebied.⁶

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ⁷							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	<0,5	4	304	1		9		10
	2		3	186					12
	3			7		<0,5	<0,5		
	4	<0,5		33	4		<0,5		1
Totale oppervlakte (ha)		0	8	529	5	0	9	0	22
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		0,0	1,3	92,3	0,8	0,1	1,6	0,0	3,9

In de periode 2004-2008 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen in 13 buitengebiedregio's een ruimtelijke visie uit voor landbouw, natuur en bos. Deze visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. De visie vormt de basis voor de opmaak van concrete gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen vastleggen. De prioriteiten en fasering voor de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden aangegeven in operationele uitvoeringsprogramma's.

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw, natuur en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

0-1. Gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).

0-2. Gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is

0-3. Gebieden waarvoor de opmaak van een gewestelijke RUP op korte termijn niet mogelijk is.

Voorliggend Europees te beschermen gebied overlapt met de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland. Op 12 december 2008 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 16.600 ha agrarisch gebied en een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Binnen het gebied liggen geen herbevestigde agrarische gebieden. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot voorliggend gebied. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

⁷ De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende G-RUP's in de verschillende Habitatrictlijngebieden.

Tabel 6-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.⁸

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
Uitvoeringsacties op korte termijn op te starten	Bosbeekvallei van brongebied tot Neeroeteren	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Het behoud en versterken van de natuur- en waterbergingsfunctie in de Bosbeekvallei (21.5; 21.6; 21.7) door behoud en herstel van de natuurlijke kleinschalige, halfnatuurlijke valleilandschappen. Voor het gebied in de Bosbeekvallei stroomopwaarts van de Volmolenstraat te Opoeteren (21.7) wordt een gecontroleerd overstromingsgebied ingericht ter bescherming van de woonkern van Neeroeteren . - In relatie met de landbouwgronden oostelijk van de Bosbeekvallei (24.2) wordt aandacht besteed aan infiltratie en kwel van deze landbouwpercelen op de helling naar de kwetsbare Bosbeekvallei. Anderzijds wordt de landbouw in de landbouwgebieden langsheen de Bosbeekvallei als ruimtelijke drager erkend en gevrijwaard. - Het behoud en het herstel van landschappelijke waardevolle overgangen en verbindingen (o.m. door middel van KLE's) in de kleinschalige open ruimte gebieden complexen van ecologische en landschappelijke waarden verweven met landbouw tussen de Bosbeekvallei enerzijds en de kernen van As, Opglabbeek, Louwel en Opoeteren anderzijds (25.1; 26.1; 26.2; 26.3). Deze gebieden komen in aanmerking om te worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebieden. <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i> <i>Afstemmen met de acties opgenomen in het goedgekeurd bekkenbeheerplan Maas in het kader van integraal waterbeheer.</i>	1

⁸ Operationeel uitvoeringsprogramma regio Limburgse Kempen en Maasland, 12 december 2008

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
	Ecologisch waardevol natuurcomplex Moorsberg – Heiderbos en omgeving	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Het behoud en de versterking van het ecologisch waardevolle complex Moorsberg – Heiderbos (19.6). - Het ruimtelijk bufferen door bos- of natuuruitbreiding op landbouwenclaves of direct aangrenzende landbouwgronden die essentieel zijn als buffer naar zeer kwetsbare natuurwaarden om de samenhang tussen de onderlinge verbindingen tussen bos- en natuurgebieden te verbeteren. - Het nader verfijnen van de ruimtelijke verweving van landbouw, natuur en bos voor de randen van het natuurcomplex Moorsberg – Heiderbos (19.6) mits rekening te houden met de waardevolle landschaps- en erfgoedwaarden van de omgeving en de terrils van Waterschei (30.4; 30.5 en 29.3). Deze verfijning geldt met name in relatie met de ruimtelijke omschrijving van het land- en tuinbouwgebied Nieuwe Kempen (24.1) en het kleinschalige open ruimte gebied (26.1) tussen het natuurcomplex Moorsberg-Heiderbos en de bovenloop van de Bosbeekvallei (21.5). <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i> <i>Afstemmen met het afbakeningsproces regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk.</i>	2, 4

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
	Land- en tuinbouwgebieden Nielerhei – Dornerheide en Driepaalhoeve omgeven met de uitlopers van het Park Hoge Kempen (Schootshei – Dilserbos – Platte Lindenberg).	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Het aanduiden in de gebieden Nielerhei – Dornerheide (24.2) en Driepaalhoeve (24.3) van bouwvrije zones met het oog op het waarborgen van het open en aaneengesloten karakter voor de grondgebonden landbouw. - Het behoud en de ontwikkeling van kleine stapsteenbossen, houtkanten en bomenrijen in relatie tussen Bosbeek (21.6) enerzijds en het Dilserbos en Platte Lindenberg (deel van 18.1) anderzijds. - Het behouden en versterken van de samenhangende bosgebieden bij De Houw (20.6) en het Dornerheidebos (20.7) en de bosfragmenten ten noordoosten van Dorne (20.16) aan de randen van het landbouwgebied als buffer naar de zeer waardevolle natuurcomplexen binnen het Nationaal Park Hoge Kempen (18.1) en voor de opvang en spreiding van de recreatiedruk. In deze gebieden wordt in relatie met de landbouwgebieden met verspreide bosfragmenten Nielerhei-Dornerheide en Driepaalhoeve (24.2 en 24.3) voorzien in de mogelijkheid voor bosuitbreiding (richtcijfer 115 ha). - Het nader uitwerken van landschapsecologische relaties tussen de bossen (20.6 en 20.7) en het aangrenzende natuurgebied Schootshei (19.7). - Het vrijwaren en versterken van de hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het gebied De Houw omwille van de historische ontginningsstructuur van het gebied (30.7) alsook van het gebied Schootshei (30.8). - Het behouden en versterken van de zeer waardevolle boscomplexen Dilserbos, Platte Lindenberg (onderdeel van 18.1) en op te nemen binnen het Vlaams Ecologisch Netwerk. In dit deel van het gebied Nationaal Park Hoge Kempen (18.1) wordt voorzien in de mogelijkheid voor bosuitbreiding (richtcijfer 20 ha). - Behouden van de steilrand van het Kempens Plateau als structuurbepalende reliëfcomponent. <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i> <i>Afstemming met het Masterplan Nationaal Park Hoge Kempen.</i> <i>Afstemmen met het in uitvoering zijnde natuurinrichtingsproject Bergerven.</i>	1, 3

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en Natuurverwevingsgebied bedroeg op 1 januari 2009 respectievelijk 87.073 en 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN)

en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

In ~~Tabel 6-3~~ **Tabel 6-3** wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN en het NVWG binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per categorie aangegeven. Er komt geen NVWG voor binnen het gebied. Een groot deel van het gebied (89%) is wel aangeduid als VEN. In deelgebied 4 komt slechts 1 ha GENO voor. In bijlage 5 wordt het VEN en IVON in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en NVWG en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte.⁹

	Nr deel- gebied	Categorie	
		Vlaams Ecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO)
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	294	
	2	174	
	3	7	
	4	37	1
Totale oppervlakte (ha)		512	1
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		89	0

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen.

Volgende natuurverbindingsgebieden komen voor¹⁰:

- As, Genk, tussen Klaverberg en Horensberg
- As, Opglabbeek, vallei van de Bosbeek
- As, tussen Heiderbos en bossen tussen As en Niel-bij-As
- Genk, As, tussen Maten via Zonhoverheide en bossen ten noorden van Horensberg
- Maaseik (Neeroeteren), Bosbeekvallei tussen Berg en de Tösch
- Maaseik, Opglabbeek, tussen Broekkant en Ruwmortelsheide over Bosbeekvallei
- Meeuwen-Gruitrode, Houthalen-Helchteren, Opglabbeek, eventueel As/Genk, tussen domein Masy en Klaverberg, en Hengelhof

⁹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

¹⁰ Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg (gewestplan, bijzonder plan van aanleg, ...) die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

Het beleid inzake het beheer van de oppervlaktedelfstoffen werd ondertussen in het Oppervlaktedelfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlaktedelfstoffen. Het Oppervlaktedelfstoffendecreet voorziet in een oppervlaktedelfstoffenplanning. Die oppervlaktedelfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzame voorraadbeheer van oppervlaktedelfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlaktedelfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen, een per samenhangend oppervlaktedelfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlaktedelfstof besproken wordt. Die plannen bevatten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten met andere woorden ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Plannen van aanleg :

Binnen het voorliggende gebied zijn geen ontginningsgebieden opgenomen.

Bijzondere Oppervlaktedelfstoffenplannen:

Er overlapt geen goedgekeurd bijzonder oppervlaktedelfstoffenplan met het voorliggende gebied. Het gebied bevindt zich wel binnen het oppervlaktedelfstoffengebied 'Bouwzand in Limburg'. Het Bijzonder Oppervlaktedelfstoffenplan (BOD) voor dit gebied is momenteel in opmaak. Het voorliggende gebied heeft mogelijk raakpunten met deze plannen.

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten, archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via het nieuwe Decreet Ruimtelijke Ordening¹¹ is het verplicht advies te vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

De bescherming van landschappen dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt. Erfgoedlandschappen zijn momenteel niet van toepassing in het kader van het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn momenteel

¹¹ [decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, gewijzigd bij de decreten van 28/9/1999, 22/12/1999, 26/4/2000, 8/12/2000, 13/7/2001, 1/3/2002, 8/3/2002, 19/7/2002, 28/2/2003, 4/6/2003, 21/11/2003, 7/5/2004, 22/4/2005, 10/3/2006, 16/6/2006, 7/7/2006, 22/12/2006, 9/11/2007 en 21/12/2007](#)

twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Europees beschermde gebieden (mededeling Mira Van Olmen d.d. 22/07/2009). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel een zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van die ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en -kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers uit de betrokken gebieden. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden, met name definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In ~~Tabel 6-4~~ **Tabel 6-4** wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op gebied. Het gebied maakt deel uit van het beschermd landschap 'Steenkoolterrijs van Waterschei'. Binnen het gebied liggen drie beschermde monumenten, vier beschermde dorpszichten en twee voorstellen voor de landschapsatlas. Er is geen archeologische site opgenomen in het gebied. In bijlage 5 worden de planlichamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-4. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het gebied.¹²

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermd landschap	Steenkoolterrijs van Waterschei	1; 2	193	85
Beschermd dorpsgezicht	Omgeving van de Volmolen	1	2	1
	Onmiddellijke omgeving Oude Theunissenmolen	1	2	2
	Onmiddellijke omgeving van de St.-Dionysiuskerk en de Dorpermolen	1	3	<0,5
	Onmiddellijke omgeving van de Slagmolen	1	2	2
Beschermd monument	Oude Molenweg 69: oude Theunissenmolen	1	<0,5	<0,5
	Oude Molenweg 69: uitbreiding Theunissenmolen	1	<0,5	<0,5
	Kasteelstraat: kasteel "De Schans"	1	7	5
Ankerplaats Definitief vastgesteld	/			
Voorstellen landschapsatlas	Vallei van de Bosbeek en De Houw	1	971	216
	Mijnsite Waterschei, Klaverberg en Heiderbos	2; 4	1243	238
Archeologische sites	/			

¹² Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Onroerend erfgoed en Landschapsatlas, vector, toestand 22/07/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het Decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Tegen eind 2009 moeten de stroomgebiedbeheerplannen vastgesteld zijn. Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen.

Het gebied is gelegen in het Maas- en Demerbekken en is opgenomen binnen volgende deelbekkens Noordoost-Limburg (Maasbekken) en Boven-Demer en Midden-Demer (Demerbekken). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties opgenomen in het bekkenplan die in de buurt liggen van het voorliggende gebied. Binnen dit gebied is slechts 1 actie opgenomen. Op [http://cmsforms.limburg.be/Internet/4214/Documenten_sectie_waterlopen.html?FILEROOT=\\pc02196\provraad\\$\wegwater\waterschappen\waterschap_noordoost_limburg\dbbp_noordoost_limburg](http://cmsforms.limburg.be/Internet/4214/Documenten_sectie_waterlopen.html?FILEROOT=\\pc02196\provraad$\wegwater\waterschappen\waterschap_noordoost_limburg\dbbp_noordoost_limburg) g> zijn de verschillende deelbekkenbeheerplannen raadpleegbaar.

Tabel 6-5. Overzicht van de acties opgenomen in waterbeheerplannen in de buurt van het gebied.¹³

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deel-gebieden van gebied
Bergen	Aanduiden van een overstromingsgebied langs de Bosbeek afwaarts Opoeteren en het wegwerken van het vismigratieknelpunt t.h.v. de Volmolen	VMM	1

6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk wordt een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is zeker niet volledig.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende, openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment nog niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat afspraken worden gemaakt over de concrete implementatie van de natuurdoelen. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars.

¹³ <http://geoloket.vmm.be/bekkenwerking>

In ~~Tabel 6-6~~Tabel 6-6 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied op kaart gesitueerd.

Bijna 79% van de totale oppervlakte van het gebied is eigendom van privé-eigenaars of andere overheden. Op ongeveer de helft (41%) van deze gronden geldt een recht van voorkoop voor natuur. Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft 5% van de gronden in eigendom en heeft 6% van de totale oppervlakte in beheer. De natuurvereniging Natuurpunt heeft 9% in eigendom en beheert 0,6%.

Tabel 6-6. Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.¹⁴

	Nr. deelgebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigendom, beheer ANB	Technisch beheer conform bosdecreet	Eigendom Natuurvereniging	Beheer natuurvereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ¹⁵	Ander
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	4		<0,5	52	3	221	46
	2	21		16				165
	3	<0,5	6	<0,5				1
	4	6	14	<0,5			14	4
Totale oppervlakte (ha)		30	20	16	52	3	235	216
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		5,3	3,5	2,8	9,2	0,6	41,0	37,6

Bevoegde besturen en beherende verenigingen

Achtergrondinformatie bij de analyse

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en -organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kunnen ook met privé-beheerders (vb. landbouwers, bosbeheerders, ...) afspraken gemaakt worden. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met deze verschillende groepen van betrokkenen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren of privé beheer ondersteunen in de voorliggende context. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal groepen van privé-beheerders (vb. landbouwers, watermaatschappijen, bosbouwers, jagers...). Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. Bij de voorbereiding van de implementatie dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

¹⁴ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreserveaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreserveaten v.z.w. Limburgs Landschap, vector, toestand 03/04/2009 (v.z.w. Limburgs Landschap).

Erkende natuurreserveaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009 (v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuurreserveaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

¹⁵ Het betreft hier enkel en alleen de gebieden met recht van voorkoop in relatie tot de Vlaamse en erkende natuurreserveaten. In sommige gebieden kunnen nog andere rechten van voorkoop in relatie tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen, ruilverkaveling, natuurinrichting etc. van kracht zijn. Daarnaast is er in het ganse VEN een voorkooprecht van kracht.

Tabel 6-7. Situering van de bevoegde structuren en structuren binnen het gebied.¹⁶

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Limburg	573	100
Betrokken gemeenten	Genk	78	13,7
	Maaseik	128	22,3
	Opglabbeek	68	11,9
	As	298	52,1
	Dilsen-Stokkem	<0,5	0,0
Betrokken bekkenbesturen	Maasbekken	454	79,2
	Demerbekken	119	20,8
Betrokken waterschappen	Bovenstroom Demer	119	20,8
	Noordoost-Limburg	454	79,2
Betrokken regionale landschappen	Kempen en Maasland	573	100
Erkende terreinbeherende natuurverenigingen	Vzw Natuurpunt	56	9,8
Betrokken bosgroepen	Hoge Kempen	446	77,9
	Noordoost-Limburg	127	22,1
Betrokken WBE's	Bosbeekvallei	192	33,4
	De Oetervallei	129	22,5
	De Hei	62	10,8

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desktopanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrijke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende

¹⁶Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Vlaamse Hydrografische Atlas - Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Regionale Landschappen, vector, toestand 22/09/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen)

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

(deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappelijk in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6. Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten voor dit gebied.

In het Natura 2000-gebied 'Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik' is 11 hectare landbouw geregistreerd door 18 bedrijven. De gebruikspcelen¹⁷ bevinden zich vooral in deelgebied 1 ter hoogte van Niel-bij-As, centraal in het gebied. Er liggen geen percelen met bedrijfsgebouwen in het voorliggend gebied. Wel liggen er 20 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond het gebied.

Uit de kaarten valt onmiddellijk op te maken dat er slechts weinig landbouw aanwezig is in dit gebied (11 ha). De aanwezige gronden scoren bijna allemaal laag op juridisch en beleidsmatig vlak (Bijlage 6, kaart 2-2) omdat ze in een groene gewestplanbestemming gelegen zijn en ook in het VEN, in Recht van Voorkoop (RVV) 'Natuur'-gebied en in zones met verstrengde bemestingsnormen. Enkele gronden scoren hoger, deze zijn in agrarisch gebied gelegen in de zone 'kwetsbaar gebied water' waar derogatie mogelijk is en niet in het VEN of in RVV 'Natuur'-gebied.

Op fysisch vlak (Bijlage 6, kaart 2-3) is er weinig variatie tussen de landbouwgronden en scoren deze bijna allemaal matig gevoelig. In het zuidwesten van deelgebied 1 ligt één stuk grond dat hoger scoort, wat voornamelijk te verklaren is door een grotere kaveloppervlakte.

Qua bedrijfsgebonden parameters (Bijlage 6, kaart 2-4) scoren de meeste gronden matig tot laag. Dit doordat de meeste bedrijven met gronden in het gebied een mestbalans hebben die die onder de wettelijke maximale bemestingsnormen liggen en rekenkundig ze dus nog extra plaatsingsruimte hebben voor meststoffen. De gronden in het gebied scoren ook erg laag voor de parameter 'grondgebruiksintensiteit van de teelten'. Er komen immers bijna uitsluitend graslanden voor. De bedrijven met gronden in dit gebied hebben ook absoluut en relatief weinig gronden in Natura 2000-gebied in Vlaanderen. Voor de andere bedrijfsgebonden parameters scoren de landbouwgronden in het gebied vrij variabel.

De totale gevoeligheid (Bijlage 6 kaart 2-1 en ~~Tabel 6-6-8~~~~Tabel 6-6-8~~) van de landbouwpercelen in het gebied is op één perceel na ook matig tot laag. Qua absolute oppervlakte ligt in geen enkele gevoeligheidsklasse meer dan 3,2 ha landbouwgrond. Het merendeel van de aanwezige landbouw ligt in de gevoeligheidsklassen 8, 9 en 10 (hierin valt telkens tussen de 18 en 28% van het aanwezige landbouwareaal). Verder ligt in klasse 5 en klasse 15 meer dan 5% van het landbouwareaal. In de hoogste 4 gevoeligheidsklassen komen geen landbouwgronden voor.

Ten opzichte van de andere Natura 2000-gebieden in de Kempen scoren de gronden hier gemiddeld genomen laag.

Tabel 6-6-8: Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen)

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)	Rel. opp. (%)
Tot. opp. deelgebied (in ha)	573	
Minst gevoelig (klasse 1)	< 0,05	0,3
Klasse 2	0,2	1,4

¹⁷ Aangegeven percelen van gekend terreinbeheerders werden niet als landbouwpercelen mee opgenomen en zijn niet meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlakte. Percelenstukken die aan de rand van de SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren.

Klasse 3	0,5	4,0
Klasse 4	0,2	1,7
Klasse 5	0,8	7,2
Klasse 6	0,4	3,3
Klasse 7	0,2	2,0
Klasse 8	2,1	18,0
Klasse 9	2,1	18,4
Matig gevoelig (klasse 10)	3,2	28,3
Klasse 11	0,2	2,1
Klasse 12	0,4	3,7
Klasse 13	0,2	1,9
Klasse 14	0,1	1,0
Klasse 15	0,8	6,7
Klasse 16		0,0
Klasse 17		0,0
Klasse 18		0,0
Meest gevoelig (klasse 19)		0,0
Tot. Opp. in ldbgebruik (in ha)	11	100
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	2,0	

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomsituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de instandhoudingsdoelstellingen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return de mogelijkheden voor aansluiting bij de Europees te beschermen habitats en soorten, ... Om het beheer te typeren wordt eerst de eigendomssituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

Binnen het gebied heeft slechts 0,1% een bosbestemming op het gewestplan (zie [Tabel 6-1](#) [Tabel 6-1](#)). In totaal is circa 379 ha van het gebied opgenomen in de bosinventarisatie. Iets meer dan 79 ha is binnen de bosinventarisatie gekarteerd als niet-bos (water, heide, te bebossen,...). Volgens de bosinventarisatie is dus iets meer dan 52% van de totale oppervlakte van het gebied bos. Het grootste aandeel bos situeert zich in gebied 1 met bijna 200 ha bos. Binnen het gebied is 35% van de totale oppervlakte bebost met loofhout en loofhout gemengd met naaldhout voor. Verder komt er op 12,6% van het totale gebied naaldhout en naaldhout gemengd met loofhout voor. Het oppervlakte aandeel populier bedraagt 4,4%.

Een volledig overzicht van de aanwezige bostypen binnen het Europees gebied wordt weergegeven in [Tabel 6-10](#) [Tabel 6-10](#). In bijlage 5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart.

Een overzicht van de eigendomssituatie van het gekarteerde bosareaal binnen het gebied is opgenomen in [Tabel 6-9](#) [Tabel 6-9](#). Ongeveer 79% van het bosareaal is privé-eigendom. In elk van

de deelgebieden is het grootste deel van het bos in privé-eigendom. 6,5% van de bosoppervlakte is domein van het Agentschap voor Natuur en Bos. Deze bossen situeren zich grotendeels in deelgebied 2 (20 ha in eigendom). Natuurpunt heeft 40 ha van het bosareaal in deelgebied 1 in eigendom. Een overzicht van de eigendomssituatie voor bos wordt weergegeven in Bijlage 5.

Voor een deel van de openbare bossen binnen deelgebieden 1 (9,5 ha) en 2 (12,5 ha) bestaat er een uitgebreid bosbeheerplan. Het gebied valt binnen het werkingsgebied van twee bosgroepen. De bosgroepen zijn weinig actief binnen de perimeter van het gebied. De grootste oppervlakte van het gebied valt binnen het werkingsgebied van de bosgroep Hoge Kempen. In de gemeente As is de bosgroep actief op iets meer dan 7 ha. De bosgroep Noordoost-Limburg is actief op ongeveer 7,5 ha in Maaseik.

Tabel 6-9. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het gebied¹⁸

	Nr deel- gebied	Categorie				
		Totale bosoppervlakte volgens boskartering	Eigendom ANB	Eigendom andere overheden	Eigendom Natuur- vereniging	Private eigendom
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	222	2	<0,5	40	180
	2	131	20	15		95
	3	5	<0,5	<0,5		4
	4	21	2	<0,5		19
Totale oppervlakte (ha)		379	25	16	40	298
Aandeel (% totale bosoppervlakte SBZ)			6,5	4,2	10,6	78,7

¹⁸Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaaq van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurresevaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurresevaten v.z.w. Limburgs Landschap, vector, toestand 03/04/2009 (v.z.w. Limburgs Landschap).

Erkende natuurresevaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009 (v.z.w. Natuurpunt).

Tabel 6-10. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen het gebied¹⁹

	Nr deel- gebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	10	36	<0,5	107		<0,5		7	1	6			<0,5	4		<0,5	5	13	6	2	131
	2	10	2		16				11	<0,5	26	<0,5	2		2		10					122
	3	<0,5			<0,5						4	<0,5			<0,5							3
	4	1			1				<0,5	<0,5	12	2	1		1		2					18
Totale oppervlakte (ha)		21	38	0	124	0	0	0	19	1	47	2	3	0	7	0	12	5	13	6	2	274
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		3,6	6,6	0,0	21,7	0,0	0,0	0,0	3,3	0,2	8,2	0,3	0,5	0,0	1,2	0,0	2,1	0,8	2,3	1,0	0,3	47,8

¹⁹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaa van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde parken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze bescherm zijn gebleven van verstoring of/ en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen het cultuurhistorische en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kansen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomstructuur of/ en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Binnen het gebied bevindt zich op basis van de gebruikte gegevens één privaat kasteelpark²⁰. De overlap van het kasteelpark, dat in totaal 3,6 ha groot is, met het voorliggende gebied bedraagt 0,9 ha.

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks wordt de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied opgenomen.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een knelpunt vormen. Duurzaam faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen wordt daarom de aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Binnen het voorliggende gebied liggen drie WBE's. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.

Tabel 6-11. Kenmerken van de betrokken WBE's²¹

	Aantal jachtrechthou ders binnen WBE	Totale oppervlakte WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare oppervlakte binnen Natura 2000 gebied
Bosbeekvallei	7	1322	192	70
De Hei	34	6914	59	44
Oetervallei	9	4162	129	110

²⁰ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

Inventarisatie van de parkgebieden in Vlaanderen, vector, toestand 01/02/07 (Agentschap voor Natuur en Bos).

²¹ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

Voor elke wildbeheereenheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE.

Tabel 6-12 Doelstellingen uit de wildbeheerplannen van de betrokken WBE's ²²

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Bosbeekvallei	Constante voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Ander	ree, haas, konijn, fazant eend grauwe gans, canada gans, vos, kat, houtduif, kraai, gaai patrijs
De Hei	Constante voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Ander	ree, haas, konijn, fazant eend grauwe gans, canada gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster patrijs
Oetervallei	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Ander	ree haas, konijn, patrijs, fazant grauwe gans, canada gans, eend, vos, kat, kraai, gaai, ekster konijn

Inventarisatie van waterwinningen ²³

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsverstorende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde natuurgebieden en het hebeer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden (en infiltreren), bergen en (vertraagd) afvoeren. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen en grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een 'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen

²² Wildbeheerplannen van de verschillende WBE's)

²³ Gebruikte datalagen voor de analyse zijn:

Waterwingebieden SVW, vector, toestand 24/09/2009 (Samenwerkingsverband Vlaams Water)

Vergunde grondwaterwinningen, vector, toestand 03/09/2009 (VMM)

aan de kwaliteit en de kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpomping dragen veel bij aan de winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpomping krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier dan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methodiek is toegevoegd in bijlage 7.

Binnen het gebied zelf komt geen vergunde oppervlakte- of grondwaterwinning voor.

In ~~Tabel 6-13~~ **Tabel 6-13** wordt een overzicht gegeven van de ruimtelijke interferentie van van de voorkomende drinkwaterwinningen met de verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied wordt de ruimtelijke overlap met de verschillende waarderingsklassen weergegeven²⁴. Er is 1 drinkwaterwinning van VMW (winning van 'As') die een ruimtelijke interferentie heeft met de vier deelgebieden van het gebied. Het betreft een overlap met vooral de laagste waarderingsklassen. In deelgebied 1 is er wel een overlap met gebieden die zeer waardevol zijn voor de waterwinning. Het betreft enkele zones waar installaties aanwezig zijn. In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart. In bijlage 7 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste kenmerken van deze winning.

Tabel 6-13. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de winningen met het gebied

	Nr deel- gebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categorieën van waardering				
			1	2	3	4	5
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	As	28	76	23	<0,5	2
	2	As	99	27			
	3	As	3				
	4	As		13	22	3	
Totale oppervlakte (ha)			130	115	45	3	2
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)			22,7	20,0	7,9	0,6	0,4

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. Op termijn is het mogelijk dat ook de leidingen vervangen dienen te worden. In bijlage 5 is een kaart opgenomen met een situering van de hoofdleidingen voor drinkwater.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op

²⁴ Er zijn vijf klassen onderscheiden. Klasse 1 omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het minst gewaardeerd zijn. Ze zijn relatief gezien minder belangrijk voor de werking van de winning. Klasse vijf omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het hoogst gewaardeerd werden. Zij zijn relatief gezien het meest belangrijk voor de werking van de winning.

basis van een analyse van de voorkomende, recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen de gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie 'Onderzoek ruimte en toerisme en recreatie in Vlaanderen' die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

Niet-geplande aantrekkingselementen (wandebossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);

Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openluchtrecreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);

Logiesaccomodatatie (openluchtrecreatieve verblijven);

Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd op het moment dat afspraken worden gemaakt over de implementatie van de instandhoudingsdoelen.

Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen de gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie '**Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen**' die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen.

Binnen het voorliggend gebied is via de ruimtelijke ordening 8 ha voorzien voor recreatie (Zie Tabel 6-1). Binnen het gebied is enkel een schietstand gelegen. Een volledig overzicht van de aanwezige recreatieve infrastructuur binnen het gebied wordt weergegeven in [Tabel 6-14](#)~~Tabel 6-14~~. In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Tabel 6-14. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur²⁵ en sportinfrastructuur²⁶ binnen het gebied.

Categorie recreatieve en sport infrastructuur	Naam	Deel-gebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Niet-geplande aantrekkingselementen	/			
Geplande aantrekkingselementen	/			
Logiesaccomodatatie	/			
Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens)	/			
Sportinfrastructuur	Schietstand Sint-Sebastiaan	4		

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan natuurlijk ook worden gewoond. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied

²⁵ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

²⁶ Sportinfrastructuur in Vlaanderen, vector, toestand 15/10/2009 (Blos)

mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige woongebieden in en rond het gebied. Binnen het gebied is slechts in zeer beperkte mate woongebied aanwezig. Het betreft een sliver aan de rand van de deelgebieden 1 en 4.²⁷

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, storten, watervoorzieningen, etc voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijvenszones en ligging van de bedrijfsperven.

Binnen het gebied komen geen zones voor die bestemd zijn voor industriële en gerelateerde activiteiten (zie [Tabel 6-1](#) ~~Tabel 6-1~~). Een overzicht van de voorkomende bedrijvenszones en bedrijfsperven in de buurt het gebied wordt gegeven in bijlage 5.²⁸

Transportinfrastructuur

Achtergrondinformatie bij de analyse

In en rond de Europese gebieden komen verschillende soorten transportinfrastructuur (autowegen, spoorwegen, waterwegen) voor. De restruimte rond deze infrastructuur biedt kansen voor de ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden. Langs de andere kant kan de aanwezigheid en het gebruik van deze infrastructuur aanleiding geven tot een bepaalde druk.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige infrastructuur²⁹.

²⁷ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

²⁸ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Bedrijventerreinen, Gebruiksperven, vector, toestand 19/12/2008 (Agentschap Ondernemen, AGIV-product).

Bedrijventerreinen, Terreinen, vector, toestand 19/12/2008 (Agentschap Ondernemen, AGIV-product).

²⁹ Gebruikte data laag:

Transportnetwerk (NAVTEQ - GIS-Vlaanderen), vector, toestand 29/04/2009 (NAVTEQ, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen en Agentschap Wegen en Verkeer).

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94% van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving, ...) kan leiden tot structurele problemen voor infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is omwille van de veiligheid verboden om bebouwing, maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) neer te zetten binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

In bijlage 5 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken Natura 2000 gebieden³⁰.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

³⁰ Gebruikte dataaag:

Hoogspanningsverbindingen beheerd door Elia in Vlaanderen, vector, toestand 26/01/2009 (Elia).

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4). Een aantal habitats en soorten zijn momenteel niet in een goede staat van instandhouding (zie hoofdstuk 5). Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterkten en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen gepresenteerd (zie paragraaf 7.1). Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elke van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst. (zie paragraaf 7.2). In paragraaf 7.3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 8 de conclusies getrokken worden over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

0-1. Bepalen sterke en zwakke punten (Strengths & Weaknesses):

0-1° Sterktes. De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten, ...

0-2° Zwaktes. De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwesbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, ...

0-2. Kansen en bedreigingen (Opportunities & Threats)

1° Kansen. De kansen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn, maar acties of menselijke activiteiten maar die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?

Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...

1-2° Bedreigingen. Bedreigingen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?

Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.

1-3. Identificatie van de kwesties

In een volgende stap wordt de relatie tussen de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Voor elke sterkte en zwakte wordt onderzocht of/en op welke manier ze een relatie heeft met de kansen en bedreigingen. Zo wordt onderzocht welke kansen sterktes versterken of zwaktes oplossen. En wordt onderzocht welke bedreigingen zwaktes versterkt en sterktes beperkt. Deze analyse wordt gepresenteerd via een matrix, de zogenaamde confrontatiematrix, met in de rijen de sterktes en zwaktes en in de kolommen de kansen en bedreigingen. Op basis van deze analyse worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Variatie in abiotiek en reliëfkenmerken.

De SBZ is gekenmerkt door verschillende bodemtypes (zandgronden en veengronden) met de daarbij horende typische vocht karakteristieken op zowel hogere gronden als in de valleigebieden. Hierdoor zijn er zowel droge tot voedselarmere biotopen als vochtige tot natte voedselarme tot meer voedselrijke biotopen aanwezig. Allen worden gekenmerkt door een eigen typische flora en fauna.

2. Een aantal habitattypische soorten van het heidelandschap zijn nog aanwezig

In het Heiderbos komt één van de weinige en de grootste populatie Jeneverbes in Vlaanderen voor. Bovendien komen in het gebied nog verschillende habitattypische soorten van heidehabitats voor zoals Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Gladde slang, Heivlinder en Kommavlinder. Maar ook soorten, die zeldzaam zijn in de rest van België zoals Zadelsprinkhaan, zweefvliegen zoals de Duinheidewerg en Bijlsprietje maar ook interessante nachtvlinders zoals Tandbandspanner, Marmeruil, Gevlamde vlinder en wilde bijen zoals de Breedbandgroefbij komen hier voor. De hoge faunistische en floristische waarde van de heidegebieden met de bijhorende landduinen vergroot de kans op een succesvol herstel van de hieraan grenzende terreinen.

3. Goede kwaliteit en structuur Bosbeek

In de Bosbeek zijn er plaatselijk nog delen met een goede structuur aanwezig, zoals bijvoorbeeld het tracé tussen Niel-bij-As en de monding van de Busselziep (stroomopwaarts centrum van Opoeteren). Dit in tegenstelling tot andere delen van de beek, zoals ter hoogte van het centrum van Opoeteren). De Bosbeek heeft gemiddeld een hoge BBI (Belgische Biotische Index) wat een goed indicatie is voor de biologische waterkwaliteit. Hierdoor behoort ze tot de zuiverste beken van Vlaanderen.

4. Aaneengesloten vallei

Langs de Bosbeekvallei zijn er nog smalle stroken aaneengesloten natuur terug te vinden. Deze kunnen ook voor sommige soorten dienen als corridor.

5. Voorkomen van kwel

De beekvallei is diep ingesneden waardoor er op tal van plaatsen sterke voedselarme kwel aan de orde is.

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Verdwijnen van pioniersvegetaties en bijhorende soorten door natuurlijke successie

Vegataties ondergaan spontaan een proces van successie beginnende van een pioniersvegetatie via een overgangsvegetaties tot een climaxvegetatie met elk hun eigen ecologische waarde en bijhorende soorten.

Heidehabitats (types 2310, 2330, 4010, 4030 en 5130) zijn gevoelig aan processen van vegetatiesuccessie en kunnen evolueren naar andere ecotopen in afwezigheid van beheer of natuurlijke dynamiek.

In de beekvalleien vinden we een gelijkaardig situatie. De voormalige bloemrijke graslanden zijn zowel in oppervlakte als in kwaliteit sterk achteruitgegaan. De percelen zijn vaak moeilijk bereikbaar of door successie moeilijk te beheren. Soorten en biotopen hieraan verbonden zijn onder andere de habitattypes 6430, 6510 en 7140 en de regionaal belangrijke biotopen zoals rbbhc (dotterbloemgraslanden) en rbbmc (grote zeggevegetaties). Soorten die in deze biotopen voorkomen zijn onder andere Bosbeekjuffer, Blauwborst, Spaanse vlag en tal van vleermuizen.

2. Aanwezigheid van invasieve, geïntroduceerde soorten

Invasieve exoten zorgen ervoor dat het natuurlijk evenwicht verstoord wordt en de inheemse soorten kunnen verdwijnen. Hieronder zijn enkele voorbeelden hiervan uitschreven:

De struiklaag van verschillende droge bossen wordt gedomineerd door Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*). Amerikaanse vogelkers is een bedreiging voor de bosbiodiversiteit (van bijvoorbeeld habitatype 9190). De soortenrijkdom neemt af met toenemende dichtheid in voorkomen van deze exoot. De bodemvegetatie krijgt geen kans zich te ontwikkelen in de schaduw van de Amerikaanse vogelkers. Natuurlijke bosverjonging wordt belemmerd, waardoor er een langdurig effect op de bosontwikkeling kan optreden. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de inheemse planten maar ook voor de inheemse dieren die deze planten nodig hebben om te overleven. Ook in droge heidevegetaties is er een voortdurende kolonisatie van Amerikaanse vogelkers vanuit de bossen. Deze wordt regelmatig verwijderd samen met andere boomopslag op de heide. Dankzij doorgedreven beheerinspanningen wordt de situatie momenteel redelijk onder controle gehouden voor de droge heidehabitats (Habitatype 2310, 2330, 4030 en 5130).

Het invasieve, Zuid-Amerikaans mos grijs kronkelsteeltje (*Campylopus introflexus*) vormt op landduinen een bedreiging voor de sleutelsoorten (heidespurrie, ruig haarmos, klein tasjeskruid, enz.) van open graslanden (habitatype 2330). Maar ook struikheide kiemt dan moeilijk. Het mos kan zich snel uitbreiden via stengeltoppen of jonge blaadjes. Deze strategie maakt het mogelijk om uit te breiden in degenererende matten ruig haarmos (*Polytriche piliferum*) of in humeuze zandige gebieden met lage dynamiek. Grijs kronkelsteeltje is echter niet aangepast aan stuivend zand en zal afsterven wanneer het bedekt wordt met zand.

Zo zijn er nog andere invasieve exoten die voorkomen in de SBZ als Japanse duizendknoop, Reuzenberenklauw, Reuzebalsemien (bedreiging habitatype 6430), Amerikaans eik (bedreiging habitatype 9190) die ook door hun snelle groei de inheemse vegetatie verdringen. Ook in de watergebonden beeksystemen, plassen,... zijn er verschillende invasieve soorten die een bedreiging kunnen vormen voor de habitattypes of soorten.

De visgemeenschap in enkele poelen op de terril wordt gedomineerd door uitheemse vissoorten waaronder Amerikaanse zonnebaars (*Lepomis gibbosus*). Exotische vissen bedragen in vele gevallen 50-80% van de biomassa vis. De aanwezigheid van uitheemse vis heeft ingrijpende gevolgen op het aquatisch ecosysteem. De aanwezige uitheemse vissoorten zijn generalisten. Ze eten nagenoeg alle dierlijk voedsel, gaande van viskuit, amfibieëneieren en -larven tot macro-invertebraten, (vb. libellen- en waterkeverlarven). Door het hoge reproductieve vermogen en de grote resistentie tegen milieuveranderingen kunnen uitheemse vissoorten enorme dichtheden bereiken. De impact op de structuur en het functioneren van het aquatisch ecosysteem is enorm. Voor vennen met hoge aantallen zonnebaars is aangetoond dat door vraat het aantal macro-invertebraten 20 keer lager kan zijn dan in een zonnebaars-vrij systeem. De aanwezigheid van een hoge biomassa uitheemse vissen kan de ecologische interacties in het aquatische systeem grondig verstoren. Hierdoor wordt het ontstaan en behoud van een ecologisch weinig interessante toestand (vegetatiearm, troebel water, arm aan macroinvertebraten) in de vijvers in de hand gewerkt. In de Bosbeek komen onder andere exoten zoals Blauwbandgrondel, Giebel, Bruine Amerikaanse dwergmeerval, Regenboogforel, Zonnebaars voor.

3. Geen uitwisseling meer tussen de populaties onderling.

Verbindingen tussen de gebieden, bestaande uit gelijkaardige habitats die als corridor kunnen fungeren, ontbreken. Hierdoor zijn de biotopen de facto ecologisch niet met elkaar verbonden waardoor uitwisseling van weinig mobiele soorten tussen deze gebieden moeilijk of zelfs

onmogelijk wordt. Deze uitwisseling is noodzakelijk voor een duurzame populatie van een aantal habitattypische soorten van bijvoorbeeld de heidehabitats te kunnen behalen (zie bijlage 9). Zo kunnen twee heidegebieden ecologisch van elkaar gescheiden worden door een tussenliggend dennenbos. Deze uitwisseling is nodig zowel op kleine schaal (per habitatvlek op populatie per deelgebied) maar ook op grote schaal (tussen de deelgebieden, tussen de SBZ onderling en tussen de populatie op Belgisch, of soms zelfs Europees niveau).

4. Te kleine oppervlakte van habitattypes en leefgebieden

De oppervlakte, van de Europees te beschermen habitattypes en de leefgebieden van de Europees te beschermen soorten, is belangrijk in het licht van de staat van instandhouding ervan. Leefgebieden van soorten dienen groter te zijn dan een kritische oppervlakte, opdat de soort deze leefgebieden effectief kan gebruiken en er een duurzame populatie kan vormen. In dit gebied komen te kleine oppervlakten voor van volgende habitattypes: 2310, 2330, 3260, 4010, 4030, 5130, 6430, 7140, 9190 en regionaal belangrijke biotopen (rbbhc, rbbmc, rbbms, rbbhf). Ook de leefgebieden van Gladde slang, Rugstreeppad, Heikikker, Poelkikker, Spaanse vlag en andere habitattypische soorten als Kommavolier, Kleine ijsvogelvlinder, Heivlinder, Zadelsprinkhaan, Bronlibel, Bruine korenbout, Bosbeekjuifer en Gevlekte glanslibel zijn te beperkt in oppervlakte. Terwijl deze soorten juist een voldoende groot leefgebied nodig hebben om een duurzame populatie te bevatten. Ook de Beekprik (bijlage II) die gebonden is aan structuurrijke beken met een goede kwaliteit, heeft actueel een te klein leefgebied. Hoe kleiner de oppervlakte of de populatie hoe kwetsbaarder deze is tegen externe invloeden. Soorten en habitattypes, zoals we die actueel nog in de Bosbeekvallei terugvinden, kwamen vroeger in een grotere landschapsschaal voor, waardoor deze systemen toen gebufferd waren tegen lokale negatieve effecten.

Bovendien ontbreekt er een netwerk van populaties en habitattypes waartussen uitwisseling aanwezig is.

Met de klimaatsveranderingen in het achterhoofd worden voldoende grote, aangesloten natuurgebieden belangrijk.

5. Kwetsbaarheid van een aantal habitats en soorten

Bepaalde Europees te beschermen soorten en habitattypes stellen hoge kwaliteitseisen aan hun biotoop. Indien deze abiotische en biotische kenmerken niet meer aanwezig zijn kunnen deze soorten niet meer overleven en verdwijnen deze soorten ten op zichte van andere soorten die wel onder deze nieuwe (a)biotische kenmerken goed kunnen overleven. Hierdoor kan de goede staat van instandhouding van bepaalde habitats niet bereikt worden. Daarom is er een voldoende groot geschikt biotoop nodig die kan dienen als buffer om de ecologische vereisten te kunnen realiseren.

Verskillende soorten en habitattypes onder meer 2310, 2330, 4010, 4030, 5130, 6430, 6510, 7140, 9190, 91E0, Heikikker, Poelkikker, Rugstreeppad, Gladde slang, Beekprik, de verschillende vleermuizen, ... zijn gevoelig voor diverse verstoringvormen zoals verdroging, eutrofiering, verzuring, tredverstoring, laawaaihinder, lichthinder, enz

7.1.3. Overzicht van bedreigingen

1. Gewijzigde waterhuishouding / verdroging

Een wijziging in de waterhuishouding of verdroging kan er toe leiden dat heel wat waterbehoevende habitats en soorten verdwijnen en/of niet goed ontwikkelen. Denken we hierbij vooral aan 6430, 7140, 91E0, 4010, Heikikker, Poelkikker, Rugstreeppad, Beekprik ... De deelgebieden met typische valleigebonden en (grond)waterafhankelijke habitattypen situeren zich voornamelijk in deelgebied 1 en 3. In de vallei van de Bosbeek is de waterloop historisch sterk gewijzigd door de inrichting voor de watermolens waardoor de natuurlijke meandering op veel plaatsen is verdwenen. De waterbeheersing in functie van het mijnverzakkingsgebied in de bovenloop zorgt voor een onnatuurlijke waterhuishouding voor het stroomafwaarts gelegen traject. Ten behoeve van het omliggend landgebruik (woningen, weiland, akkers,...) zijn vele afwateringsgrachten gegraven. Deze zorgen voor een snellere afvoer van oppervlaktewater en ondiep grondwater hetgeen gevolgen heeft voor waterafhankelijke habitattypes en soorten. Aangezien er in de vallei ook grondwaterwinningen aanwezig zijn, moet men oppassen dat hier geen conflicten optreden met de natuurdoelen. Bovendien ontstaan er door de toename van

verharde oppervlakten in de omgeving een 'run-off' van het regenwater hetgeen resulteert in onnatuurlijke overstromingen met hogere piekdebieten waardoor het regenwater minder mogelijkheden en tijd krijgt om tot het grondwater door te dringen.

2. Versnipperde eigendomsstructuur en landgebruik

Minder dan 20% wordt beheerd in functie van natuurdoelen. De versnipperde eigendomsstructuur zorgt vaak voor een niet afgestemd beheer waardoor het minder efficiënt is. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de bestrijding van invasieve exoten zoals Amerikaanse vogelkers: wanneer enkel in de beheerde terreinen deze exoten worden bestreden komen er terug zaden vanuit de aanliggende terreinen waardoor het werk onefficiënt is. Hetzelfde geldt voor het herstel of beheer van de waterhuishouding in de vallei. Door versnipperd landgebruik (weekendhuisjes, woningen, tuinen, weilanden, akkers, ...) ontstaan er tegenstrijdige noden. Voor sommige habitats en soorten is vernatting noodzakelijk voor, maar voor de woningen, weilanden, akkers is dit niet wenselijk. Hier liggen actueel verschillende ontwateringsgrachten die zorgen voor verdroging bij de aanliggende waterafhankelijke habitattypes waaronder 91E0.

Bovendien zijn de randeffecten van het omliggend landgebruik groter in een versnipperd gebied dan rond één grote natuurskern (zie bijlage 9).

3. Beperkte connectiviteit voor habitattypes en soorten zowel binnen als buiten de Speciale Beschermingszone

De connectiviteit tussen leefgebieden is een belangrijke en sturende factor voor een gezonde populatie. Verschillende migratieknelpunten kunnen er voor zorgen dat de soorten niet tot hun geschikt leefgebied kunnen geraken of dat er geen uitwisseling kan gebeuren tussen nabije populaties (zie bijlage 9).

Er komen in de SBZ een groot aantal zonevreemde weekendhuisjes op de beboste dalflanken en in vallei zelf voor die voor een barrière kunnen zorgen (Aeolus bvba, 2004), waar meestal exoten worden aangeplant of habitatontwikkeling op de plaats zelf en in de omgeving verhinderen of in ernstige mate hinderen. Alhoewel het aantal zonevreemde weekendhuisjes is afgenomen, blijft dit actueel een knelpunt.

Barrières tussen leefgebieden zoals drukke verkeerswegen of vismigratieknelpunten (Beekprik) kunnen er voor zorgen dat soorten niet tot een andere geschikt leefgebied kunnen geraken of dat er geen uitwisseling plaatsvindt tussen nabije populaties. Deze kunnen een grote impact hebben op de populaties.

Verbindingen tussen de gebieden, bestaande uit gelijkaardige habitats die als corridor kunnen fungeren, ontbreken. Hierdoor zijn de deelgebieden de facto ecologisch niet met elkaar verbonden waardoor uitwisseling van weinig mobiele soorten tussen deze deelgebieden moeilijk wordt. Zo zijn de deelgebieden 2 en 4 gescheiden van elkaar door een tussenliggend naaldbos dat een barrière vormt voor onder andere Gladde slang, maar ook andere habitattypische soorten met een beperkt dispersievermogen zoals Zadelprinkhaan, Heivlinder en Kommavlinder. Ook het Ruwmortelven (deelgebied 3) en Heuvelsven (SBZBE2200035) zijn van elkaar gescheiden door een naaldbos hetgeen een probleem vormt voor Heikikker en Poelkikker.

Hetzelfde geldt voor de versnipperde habitatfragmenten (2310,2330,4030...). Om habitats en populaties in een goede staat van instandhouding te krijgen is er nood aan voldoende grote oppervlaktes habitat met voldoende grote populaties van de soorten die met elkaar in verbinding staan zodat er ook voldoende uitwisseling kan gebeuren. Hierdoor zijn de habitattypes en populaties beter beschermd tegen externe invloeden (zie bijlage 9).

Verder kunnen verlichte wegen of dorpen, gelegen op corridors voor de vleermuizengroep een barrière vormen.

Voor de Spaanse vlag, een soort waarvoor de SBZ een grote potentie voor heeft, is de typische gradiënt in zijn leefgebied tussen droge zandige koppen en iets voedselrijkere, bloemrijke valleigronden vrijwel steeds onderbroken door harde infrastructuur of ongeschikte leefgebieden.

Versnippering moet men niet enkel zien op kleine schaal (per habitatvlek op populatie per deelgebied) maar ook op grote schaal (tussen de deelgebieden, tussen de SBZ onderling en tussen de populatie op Belgisch, of Europees niveau).

4. Intensiteit van recreatie

Bepaalde soorten en habitats zijn kwetsbaar voor intensieve vormen van recreatie. Dit kan gaan van verstoring van de rust in de buurt van nestplaatsen tot planten die door overbetreding verdwijnen (Arcadis, 2010).

Zo kan intensieve (wandelaars, fietsers) of harde recreatie (gemotoriseerd: moto's, quads,...) een belangrijke verstoringbron zijn voor gevoelige soorten als nachtzwaluw, maar ook grondbroeders zoals Veldleeuwerik.

Verschillende soorten hebben rust nodig en kunnen hinder onder vinden van verschillende vormen van recreatie.

5. Waterkwaliteit en structuur

Ondere andere eutrofiering door instroming en inspoeling kan er voor zorgen dat bepaalde ecologische vereisten van bepaalde habitats niet meer gehaald worden, waardoor de staat van instandhouding van deze habitats is verminderd en een goede staat van instandhouding van deze habitats niet meer gehaald kan worden. Door een overmaat aan voedingsstoffen streedt een sterke groei en vermeerdering van bepaalde soorten op, waarbij de soortenrijkheid of biodiversiteit sterk afneemt. Deze invloeden vinden we terug in de eutrofiëringsindicatoren van de LSVI-tabellen.

Eutrofiëring van het rivierwater kan ook optreden door ongezuiverde rioollozingen, overstorten en industriële lozingen of door uitspoeling meststoffen in stroomgebied.

Naast waterkwaliteit en -kwantiteit zijn ook structuurkenmerken sterk bepalend voor de biotoopkwaliteit. Deze structuurkenmerken omvatten allerlei fysische eigenschappen van de oppervlaktewateren zoals meandering, aanwezigheid van holle en bolle oevers, verval, aard van het sediment, afwisseling van diepten en ondiepten (stroomkuilenpatroon), natuurlijke overgang van water naar land (oever), vegetatie op oevers en in waterloop en dergelijke. De aanwezigheid van vegetatie in de waterloop is enerzijds afhankelijk van de waterkwaliteit en het stromingspatroon maar beïnvloedt anderzijds ook in belangrijke mate de habitatkwaliteit van de waterloop. Een goede structuurkwaliteit verhoogt het zelfzuiverend vermogen en komt dus ook de waterkwaliteit ten goede.

De oppervlaktewaterkwaliteitsnormen die nu vaak plaatselijk niet continu gehaald worden zijn: NH_4^+ , NO_2^- , Fe , O_2 , P_{totaal} , de temperatuur, het zuurstofgehalte en de pH (geoloket VMM).

6. Vermestende en verzurende atmosferische depositie

Er is een duidelijke afname van eutrofiërende en verzurende componenten via de atmosferische depositie (sinds aanmelding), maar kritische lasten worden nog vaak overschreden. Hoe langer de depositie in kwetsbare habitats hoger blijft dan de kritische last, hoe moeilijker en hoe duurder het herstel van die habitats wordt.

Via de lucht komt bijkomend een grote stroom anorganische stikstof neer op bodem en water. Deze stikstofstroom is het gevolg van emissies van stikstofverbindingen (NO_x en NH_3) naar de lucht. Deze verbindingen verspreiden zich over korte of lange afstanden, zodat in Vlaanderen ook emissies van buiten de Vlaamse grenzen afgezet worden op de bodem. Dit zorgt in Vlaanderen jaarlijks voor een gemiddelde depositie van ongeveer 40 kg N/ha jaar. De NH_x -verbindingen (ca 50%) hebben naast een eutrofiërende ook een verzurende impact.

Het afzetten van verzurende componenten uit de lucht leidt tot verzuring van de bodem en het oppervlaktewater en tot aantasting van de vegetaties. Externe verzuring van bodem en oppervlaktewater leidt tot aanrijking met nitraat en zware metalen. Bij interne verzuring worden

metalen zoals cadmium, lood, zink, arseen en kwik in verhoogde mate uitgelooagd. Interne verzuring is een gevolg van diverse processen in de bodem of substraten van oppervlaktewaters. Zandige bodems maar ook voedselarme wateren op weinig bufferend substraat zoals vennen op zandige bodems zijn onderhevig aan verzuring (Kuijken, 2001).

Het effect van vermestende en verzurende depositie in heides en schrale graslanden uit zich in 'vergrassing', waarbij kruidachtige planten en open plekken verdwijnen. Vermesting en verzuring vormen een bedreiging voor de biodiversiteit in vooral voedselarme, weinig gebufferde pioniersbiotopen.

Biotopen gevoelig voor vermesting en verzuring zijn heiden (Habitat 2310, 2330, 4010, 4030, 5130), schrale en matig voedselrijke graslanden (Rbb hc), oligo- tot mesotrofe struwelen (Rbb Sm en Rbb So), voedselarme bostypen (Habitat 91E0) en overgangsveen (Habitat 7140). (Zeer) zwak gebufferde wateren met oeverkruidgemeenschappen (Habitat 3130), en de aan dit habitat gebonden drijvende waterweegbree, zijn uiterst gevoelig aan vermesting en verzuring.

Deze invloeden vinden we terug in de eutrofieringsindicatoren van de LSVI-tabellen.

7. Gewijzigd landgebruik

Afgelopen decennia zijn de natuurwaarden in Vlaanderen onder druk komen te staan doordat de oppervlakten verkleind zijn en de natuurkernen geïsoleerd zijn komen te liggen van de omliggende natuurkernen. Daarenboven kan een gewijzigd landgebruik (bijvoorbeeld weginfrastructuur, woongebied) of door intensivering (landbouw) van het omliggende en tussenliggende gebied er voor zorgen dat deze niet meer als buffer fungeren tegen de externe bedreigingen (vb. vermesting, verzuring) of niet meer migreerbaar zijn voor soorten.

Soorten en habitattypes zoals we die actueel nog in de Bosbeekvallei terugvinden, kwamen vroeger in een grotere landschapsschaal voor, waardoor deze systemen gebufferd waren tegen lokale negatieve effecten. De niet gebruikte oppervlakte in het landschap waar vroeger nog natuur kon ontwikkelen neemt steeds sterker af door te toenemende druk op het landgebruik.

Bovendien ontstaan er door de toename van verharde oppervlakten in de omgeving een 'run-off' van het regenwater hetgeen resulteert in onnatuurlijke overstromingen met hogere piekdebieten waardoor het regenwater minder mogelijkheden en tijd krijgt om tot het grondwater door te dringen.

7.1.4. Overzicht van kansen

1. Planologische bescherming

Nagenoeg heel de SBZ heeft een groene gewestplanbestemming. Zelfs een groot deel van de gronden die grenzen aan de SBZ kennen dezelfde groene bestemming. Een bijkomende bescherming van de natuurwaarden wordt verzekerd doordat deze groene gewestplanbestemmingen opgenomen zijn in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). De meeste deelgebieden zijn dus omzoomd met open ruimte met grotendeels een groene bestemming op het gewestplan. Sommige oppervlakten van aangemelde habitattypes (vb 4010) zijn geregeld binnen de SBZ-H niet uitbreidbaar tot de minimumoppervlakte die vereist is om een gunstige staat van instandhouding te bereiken. Dit houdt in dat er ook maatregelen dienen genomen te worden binnen de groene bestemmingen gelegen buiten SBZ-H, in functie van de Europees te beschermen habitats en soorten. Vooral de gebieden die nu aangrenzend aan de SBZ-H worden beheerd in functie van natuur, dienen nog meer het beheer op de realisatie van het bereiken van een goede staat van instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en leefgebieden af te stemmen.

2. Integraal Waterbeleid

In het kader van de uitvoering van decreet Integraal waterbeleid worden acties gepland op zowel bekken- als deelbekkenbeheerplannen die via verbetering van waterkwaliteit met bijgaande saneringen van rioleringsystemen tot een goede milieukwaliteitsnorm voor de waterlopen moet leiden tegen de periode 2015 (2021/2027). Bovendien worden er ook de vismigratieknelpunten aan

gepakt. Zowel een goede waterkwaliteit als het oplossen van de vismigratieknelpunten is nodig voor soorten zoals Beekprik. Ook op vlak van waterberging, vertraagde afvoer, hogere infiltratie,... die het voorkomen van overstromingen moeten helpen zijn er raakvlakken. Zo is er rond de winning te As volgens het grondwaterdecreet een beschermingszones afgebakend waardoor grondwaterkwaliteit in deze zones extra beschermd wordt.

3. Provinciale verbindingsgebieden

Vooraf de verbinding Meeuwen-Gruitrode, Houthalen-Helchteren, Opglabbeek, eventueel As/Genk, tussen domein Masy en Klaverberg, en Hengelhoef is noodzakelijk in functie van Gladde slang.

4. LIFE-project

Er is een LIFE-project goedgekeurd waardoor er acties in de Bosbeekvallei genomen worden ten voordele van de Europese habitattypes en -soorten zoals 6430, 7140, 91E0, Ijsvogel en Blauwborst.

6. Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten (GALS)

In de SBZ is er een actieplan opgesteld voor de Bosbeekjuffer. Deze soort is geadopteerd door de stad Maaseik. In dit actieplan staan ook voorstellen die de Europese habitats (3260) en soorten (Beekprik) ten goede komen.

7. Recreatie

Deze SBZ en zijn omgeving hebben een hoge landschappelijke kwaliteit en bijgevolg ook een aantrekkingskracht voor toerisme en recreatie. Bij het doordacht aanleggen van de recreatieve infrastructuur, kan een win-win situatie ontstaan. Natuurbeleving draagt ongetwijfeld bij tot het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor natuurbehoud.

8. Privé-eigenaars

Verschillende privé-eigenaars hebben een groot aandeel gronden in hun bezit die gelegen zijn binnen deze SBZ. Zulke samenwerking zou heel wat kansen kunnen bieden ter realisatie van de doelen. Een aangepast instrumentarium zou dit verder kunnen stimuleren.

7.2. **Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen**

Op basis van de geschetste zwaktes, sterktes, bedreigingen en kansen kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Voor deze knelpunten moeten oplossingen gezocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. Deze vermelde mogelijke oplossingen zijn noch limitatief noch bindend. Het is een aanreiken van mogelijke oplossingen, zonder dat dit andere mogelijke oplossingen uitsluit. In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking tot de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Knelpunt: Te kleine oppervlakte of populatie (Zwakte 4 en 5)

In voorliggend habitatrichtlijngebied stelt het probleem zich voornamelijk voor de habitattypen: 2310, 2330, 4010, 4030, 5130, 6430, 6510, 7140, 9120, 9190 en de Europees te beschermen soorten: Rugstreeppad, Poelkikker, Heikikker en Gladde slang. Maar ook habitattypische soorten zoals zadelsprinkhaan, heivlinder, kommavlinder, Bosbeekjuffer, Bronlibel en Gevlekte glanslibel. Hier bevinden "de oppervlakten habitat" of "de aantallen binnen een populatie van de soorten" zich in een kritische toestand.

Mogelijke Oplossingen.

- Herstel, omvorming tot en uitbreiding van de heide-, water-, moeras-, grasland- en boshabitats zodat voldoende grote aaneengesloten habitatvlekken ontstaan. Deze oppervlakte dient voldoende groot te zijn voor het duurzaam behoud van het habitatype zelf of als leefgebied voor de (habitattypische) soorten.
- herstelprojecten in samenwerking met besturen, eigenaars, gebruikers of doelgroepen.
- Het implementeren van opgestelde beheerplannen (meer bepaald in functie van habitat Herstel, -uitbreiding en/of ontsnipperende maatregelen) vb Natuurrichtplan Hoge Kempen.
- Een doordacht ruimtelijk beleid dat afgestemd wordt op de SBZ en de instandhoudingsdoelstellingen: hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met landschapsecologische principes (zie bijlage 9) zoals het vrijwaren en versterken van ecologische verbindingen. In die context is het ook aangewezen dat er voldoende rekening wordt gehouden met Europese natuurwaarden net buiten het Habitatrichtlijngebied. Behoud van deze zones heeft evenzeer een wezenlijk effect op de duurzaamheid van dit netwerk.
- Opheffen van (a)biotische problemen, zodat de ecologische vereisten voor bepaalde habitats of soorten kunnen hersteld worden, vooral op plaatsen waar het habitat of de soort nog voorkwam (of recent voorkwam) of op plaatsen waar habitats in een gedegradeerde vorm voorkomen.

2. Knelpunt: Versnippering & barrières (Zwakte 3, Bedreiging 3)

In voorliggend habitatrichtlijngebied stelt het probleem zich voornamelijk in de heide- (2310, 2330, 4010, 4030, 5130, 6430, 7140) en in de bossfeer (9120, 9160, 9190) en de hierbij horende Europees te beschermen soorten: Rugstreeppad, Poelkikker, Heikikker en Gladde slang en habitattypische soorten zoals zadelsprinkhaan, heivlinder, kommavlinder, Bosbeekjuffer, Bronlibel en Gevlekte glanslibel. Versnippering moet men niet enkel zien op kleine schaal (per habitatvlek op populatie per deelgebied) maar ook op grote schaal (tussen de deelgebieden, tussen de SBZ onderling en tussen de populatie op Belgisch, of Europees niveau). Ook de connectiviteit tussen leefgebieden is een belangrijke en sturende factor voor een gezonde populatie. Verschillende migratieknelpunten kunnen er voor zorgen dat de soorten

niet tot hun geschikt leefgebied kunnen geraken of dat er geen uitwisseling kan gebeuren tussen nabije populaties (zie bijlage 9).

Mogelijke Oplossingen.

- herstelprojecten in samenwerking met besturen, eigenaars, gebruikers of doelgroepen.
- Het implementeren van opgestelde beheerplannen (meer bepaald in functie van habitattherstel, -uitbreiding en/of ontsnipperende maatregelen) vb Natuurrichtplan Hoge Kempen.
- Een doordacht ruimtelijk beleid dat afgestemd wordt op de SBZ en de instandhoudingsdoelstellingen: hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met landschapsecologische principes (zie bijlage 9) zoals het vrijwaren en versterken van ecologische verbindingen. In die context is het ook aangewezen dat er voldoende rekening wordt gehouden met Europese natuurwaarden net buiten het Habitatrichtlijngebied. Behoud van deze zones heeft evenzeer een wezenlijk effect op de duurzaamheid van dit netwerk.
- Vismigratieknelpunten van de Bosbeek oplossen (zie databank www.vismigratie.be).
 1. Waar mogelijk wordt voorgesteld de waterloop terug door de natuurlijke bedding te laten stromen.
 2. In tweede instantie wordt voorgesteld de knelpunten te verwijderen en de rivier opnieuw in te richten met een natuurlijk verval.
 3. Indien volledig herstel niet mogelijk is, kan men rond de obstakels lange omleidingskanalen aanleggen die een sterker verval hebben en die als een natuurlijke (meanderende) beek met hoge ruwheid worden ingericht. Dergelijke omleidingen kunnen naast hun functie als visdoorgang, ook dienen als paai-, opgroei- of verblijfsplaats voor de stroomminnende soorten.
 4. Slechts indien de voorgaande mogelijkheden zijn nagegaan en negatief werden bevonden, kan men gaan denken aan de aanleg van eigenlijke bekkentrappen met V-vormige overlaten of hellingen uit stortsteen.
- wegwerken van het vismigratieknelpunt ter hoogte van de Volmolen, Onderzoek naar de mogelijkheden van een vrije vismigratie vanuit de Maas naar de bovenloop van de Witbeek en de Bosbeek. Wegwerken van de vismigratieknelpunten ter hoogte van de Levermolen, het verdeelkunstwerk, de Dorpermolen en de Slagmolen (Integraal waterbeleid, 2008).
- Het realiseren van de provinciale natuurverbindingen Meeuwen-Gruitrode, Houthalen-Helchteren, Opglabbeek, eventueel As/Genk, tussen domein Masy en Klaverberg, en Hengelhoeft is noodzakelijk in functie van Gladde slang.
- Herstel, omvorming en/of uitbreiding van de open (heide)habitats, moeras- en graslandhabitats en (bos)habitats zodat voldoende grote habitatvlekken ontstaan. Binnen de SBZ dient een voldoende oppervlakte habitats gecreëerd te worden voor het laten ontwikkelen en duurzaam behoud van kern- en satellietpopulaties van soorten, waar mogelijk in overleg met andere sectoren ook op cruciale locaties buiten richtlijngebied.
- Verbinden van deelgebieden met elkaar via ecologische corridors, ook rekening houdend met andere natuur- en landschapswaarden. Via deze ecologische verbindingen kunnen sommige habitattypische soorten op termijn terugkeren, en wordt uitwisseling tussen deelpopulaties mogelijk. Voor soorten als Gladde slang (cfr. GIHD) is er de beoogde ecologische verbinding tussen de populaties van het Nationaal Park Hoge Kempen, het Heiderbos en het militair domein Meeuwen-Helchteren (zie doelstellingen hoofdstuk 8.1). Voor Heikikker is er de benodigde corridor tussen Ruwmortelven en Heuvelsven (zie doelstellingen hoofdstuk 8.1).
- Opheffen van (a)biotische problemen, zodat de ecologische vereisten voor bepaalde habitats of soorten kunnen hersteld worden, vooral op plaatsen waar het habitat of de

soort nog voorkwam (of recent voorkwam) of op plaatsen waar habitats in een gedegradeerde vorm voorkomen.

- Voor de groep van vleermuizen bestaan er oplossingen om de lichtvervuiling en daaraan gebonden impact op leefgebied tegen te gaan (ander type verlichting, doven van lichten tussen bepaalde uren).
- Eventueel kan er een inventarisatie en/of monitoring plaatsvinden om de doelsoorten en hun knelpunten te detecteren. Aan de hand van deze gegevens kunnen dan nog meer gerichte maatregelen genomen worden.

3. Knelpunt: gewijzigde waterhuishouding & verdroging (Bedreiging 1).

Verschillende van de tot doel gestelde habitats zijn afhankelijk van grond- of oppervlaktewater (bv. 3260, 4010, 6430, 7140, 91E0). Ook leefgebieden van bepaalde tot doel gestelde soorten situeren zich in de natte sfeer (Poelkikker, Heikikker, vleermuizen...). De gewijzigde waterhuishouding leidt tot verdroging en heeft een impact op deze waterafhankelijke habitattypes en soorten.

Mogelijke Oplossingen.

- Instellen van een natuurlijker peilbeheer / aangepaste detailafwatering met het oog op de gestelde doelen voor en ecologische vereisten van habitats en soorten. Afstemming van het waterpeil is belangrijk voor (grond)waterafhankelijke habitats in deelgebied 1 en 3.
- Dempen van ontwateringsgrachten zodat ondiepe kwel niet rechtstreeks naar de beek wordt afgevoerd.
- omvorming van populier- en naaldbestanden op plateaus en hellingen (infiltratiegebied) naar open biotopen of biologisch rijkere inheemse loofbossen. (Aeolus bvba, 2004).
- In het mijnverzakkingsgebied werd de Bosbeek uitgediept om de watervoerende functie van de Bosbeek te behouden, waardoor de drainerende invloed van de beek op de grondwaterpeilen sterk is toegenomen. Het verondiepen van de beek om de drainerende werking te reduceren is een maatregel die onderzocht dient te worden (Aeolus bvba, 2004). Ook dient onderzocht te worden of het bemalen kan aangepast worden in functie van de ecologische vereisten van een aantal habitats.
- Op de Bosbeek (1^e categorie Bekkenniveau) zijn een aantal overstromingszones uitgewerkt. Er is een actie om een zoekzone voor een overstromingszone af te baken en in te richten, stroomafwaarts de samenloop met de Kleine Beek tussen Opglabbeek en As. (Deelbekkenbeheerplan, www.limburg.be/waterlopen/NO-Limburg)
- het INTEGRAAL PROJECT MIJNVERZAKKINGSGBIED AS
De bovenloop van de Bosbeek is over een deel van zijn traject zeer diep ingesneden en de oevers zijn niet stabiel. Door de instabiliteit wordt veel oevermateriaal door de waterloop meegenomen naar het mijnverzakkingsgebied toe. Van daaruit is, door de verzakking, alleen afvoer mogelijk door bemaling. Er wordt een integrale oplossing gezocht voor de waterhuishouding van de Bosbeek in het mijnverzakkingsgebied. Er wordt nagegaan hoe de aanvoer van sediment vanuit de bovenloop van de Bosbeek kan worden voorkomen of beperkt. Er wordt een optimaal streefpeil afgesproken en de pompen worden ingesteld om dit streefpeil te verzekeren (Integraal waterbeleid, 2008).
- Voor de Bosbeek zullen enkele structuurherstelmaatregelen (o.m. hermeandering, herinschakeling van oude meanders, verwijderen onnatuurlijker oeverversteving, ...) worden aangepakt, gekoppeld aan andere maatregelen zoals het oplossen van vismigratieknelpunten, de aanleg van een overstromingsgebied, hermeandering, ... (Integraal waterbeleid, 2008).
- Het opstarten van gebiedsgerichte projecten kan een draagvlak creëren voor effectieve beheers- of inrichtingsmaatregelen om de waterhuishouding beter af te stemmen op de

aanwezige of potentiële natuurwaarden. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld GALS Bosbeekjuffer

- Het afname of het tegengaan van een toename van verharde oppervlakten in de omgeving die zorgen voor een 'run-off' van het regenwater hetgeen resulteert in onnatuurlijke overstromingen met hogere piekdebieten waardoor het regenwater minder mogelijkheden en tijd krijgt om tot het grondwater door te dringen.

4. Knelpunt: kwaliteit en structuur oppervlakte- en grondwater (Bedreiging 5).

Duiding. De kwaliteit van het oppervlaktewater van waterlopen die door de SBZ-gebied loopt is rechtstreeks bepalend voor de ontwikkeling van de habitats (3260, 4010, 6430, 7140, 91E0) en soorten (Poelkikker, Heikikker, vleermuizen...).

Voor de kwaliteit van het grondwater vormt het landgebruik en de hiermee samenhangende verontreiniging uit punt- en diffuse bronnen de belangrijkste component. Vermesting is vooral te verwachten via instroom en inwaai van nutriënten vanuit enkele landbouwcomplexen grenzend aan de SBZ, waardoor hogere nutriëntenconcentraties voorkomen in de bodem en water. Hierdoor treedt verzuuring op.

De verschillende rioolstorten in Bosbeek en zijbeken hebben een invloed op de waterkwaliteit (Aeolus bvba, 2004)

Verruiging is een probleem voor enkele van de tot doel gestelde habitattypen (4010 en 91E0) en soorten (Heikikker en Poelkikker). Dit uit zich ook in de LSVI tabellen.

Mogelijke Oplossingen.

- Toezicht op het naleven van de wetgeving mbt het lozen van afvalwater, eutrofiëring,... in en rondom de vermelde habitats;
- Het realiseren van de geldende waterkwaliteitsnormen voor oppervlaktewater en het beperken van de negatieve invloed van overstorten in de Bosbeek en zijbeken
- *Infiltratiegebieden dienen beschermd te worden. Dit kan gebeuren door middel van vrijwillige beheersovereenkomsten perceelsrandenbeheer en/of door het voorzien van oeverzones in het bekkenbeheerplan Maasbekken."* Indien dit niet voldoende blijkt kan men in overleg met de betrokkenen kijken of er aanpassingen van de bemesting en bestrijdingsmiddelen mogelijk zijn of dat er eventueel gronden kunnen geruild worden.

5. Knelpunt: Suboptimale ontwikkeling van habitats en leefgebieden van soorten (zwakte 1, 2 en 5, bedreiging 1, 2, 5, 6 en 7).

Duiding. Verschillende onderzochte habitattypes (2310, 2330, 3260, 4010, 4030, 5130, 6430, 6510, 7140, 9190, 9120, 91E0) en populaties (Drijvende waterweegbree, Heikikker, Poelkikker, Rugstreeppad, Gladde slang) bevinden zich actueel in een gedegradeerde staat van instandhouding. Een aantal tot doel gestelde habitats in de heidesfeer (2330, 4010, 4030, 5130) dienen open te zijn en ook een aantal van de leefgebieden van de tot doel gestelde soorten (Heikikker, Rugstreeppad, Poelkikker, Gladde slang) vereisen open tot halfopen leefgebieden. Deze dienen vrij intensief beheerd te worden om vegetatiesuccessie tegen te gaan. Deze successie, welke versterkt wordt door eutrofiëring is dus een constante bezorgdheid. Goed beheren is arbeidsintensief en dus kostelijk. Voor de habitats 2310, 2330 is er momenteel onvoldoende windwerking waardoor de duinen niet meer voldoende stuiven om duurzaam in stand te blijven.

Voor de boshabitats (9120, 9190, 91E0) zijn de structuurkenmerken (voldoende leeftijdsklassen, aanwezigheid gelaagdheid, voldoende dood hout) en de aanwezigheid van habitattypische soorten onvoldoende ontwikkeld om tot een goede staat van instandhouding te komen. Dit is ook belangrijk voor diverse vleermuissoorten, die zich dikwijls in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding bevinden.

Naaldbossen die hun ontstaansgeschiedenis kennen vanuit financiële overwegingen hebben een zekere betekenis voor natuurwaarden gebonden aan bossen. Niettemin zouden meer natuurlijke bossen (met meer loofhout) een grotere ecologische waarde hebben (enerzijds als habitat op zich, anderzijds in de bosbeekvallei door een verminderde evapotranspiratie), waarbij eveneens invasieve exoten dienen bestreden worden.

Bij de Jeneverbes speelt verjonging een probleem voor een duurzame populatie. Hierbij groeien te weinig zaailingen uit tot volwassen struiken (Adriaenssens, S 2006).

Daarnaast zijn er ook veel regionaal belangrijke natuurwaarden zoals bloemrijke vochtige graslanden in de beekvalleien die door verbossing sterk in kwaliteit afnemen. Deze bloemrijke natuurtypen vormen tevens een belangrijk leefgebied voor de verschillende vleermuizen en kunnen potenties bieden voor soorten zoals Spaanse vlag.

Mogelijke Oplossingen.

- Aangepast beheren van open vegetaties in de heidesfeer en het opnieuw in gebruik nemen van verboste terreinen als bloemrijk hooi- of grasland of als heidelandschap.
- herstelprojecten in samenwerking met besturen, eigenaars, gebruikers of doelgroepen.
- Duurzaam bosbeheer met zoomvegetaties en open plekken: In heel wat gevallen kan de habitatkwaliteit op termijn verbeterd worden door een natuurgericht bosbeheer in natuurreservaten, bosreservaten en domeinbossen. Het beheer dient optimaal afgestemd te worden om het behoud, herstel en de optimale ontwikkeling van diverse habitats te realiseren. Bij andere openbare besturen en privé-eigenaars kan door toepassing criteria duurzaam bosbeheer een ecologische kwaliteitsverbetering in de boshabitats gerealiseerd worden.

6. Knelpunt: eutrofiëring en verzuring via atmosferische depositie (zwakte 5 en bedreiging 6).

Duiding. Het effect van vermestende en verzurende depositie in heides en schrale graslanden uit zich in 'vergrassing', waarbij kruidachtige planten en open plekken verdwijnen. Vermesting en verzuring vormen een bedreiging voor de biodiversiteit in vooral voedselarme, weinig gebufferde pioniersbiotopen (2310, 2330, 3130, 4010, 4030, 5130, 7140, Poelkikker, Heikikker, Vleermuizen) maar ook in de bostypes kan dit effecten veroorzaken in de vegetatie (9120, 9190 en 91E0). Dit vinden we terug bij de eutrofiëeringsindicatoren van de LSVI-tabellen.

Mogelijke Oplossingen.

- Het verbinden / ontsnipperen van boshabitats: bij bossen speelt immers het bosrandeffect. Grote bossen vangen per oppervlakte gemiddeld minder deposities op dan kleine bossen omdat hun aandeel bosrand kleiner is. In externe bosranden is de depositie van verzurende componenten gemiddeld anderhalf tot twee keer hoger dan in de boskernen. In de Bosbeekvallei zorgt het versnipperd landgebruik voor langere bosranden door de verschillende insnijdingen in de bossen. Hier kan men door de tussenliggende percelen te verbossen tot grotere boskernen komen met een kleinere bosrand.
- Bosomvorming van naaldhout naar loofbos: aan loofbos wordt een 4-ledig verbeterend effect toegekend: minder captatie van verzurende componenten door het bosesysteem, meer consumptie van stikstof door de vegetatie zelf, een betere ontsluiting en circulatie van nutriënten waardoor voedingssonevenwichten worden vermeden en een verhoogde stikstofexport bij exploitatie.
- Het stimuleren van evenwichtsbemesting (een zodanige bemesting dat de meststoffen volledig door de gewassen kunnen worden opgenomen).
- Het aanleven van buffers en/of streven naar grotere gebieden die beter beschermd zijn tegen externe invloeden.

7. Knelpunt: Gebiedsspecifieke recreatieve verstoringsvormen (zwakte 5 en bedreiging 4).

Duiding. Bepaalde soorten en habitats zijn kwetsbaar voor intensieve vormen van recreatie. Dit kan gaan van verstoring van de rust in de buurt van nestplaatsen tot planten, die door overbetreding verdwijnen.

Rustgebieden in het broedseizoen zijn wenselijk voor soorten als Blauwborst, Ijsvogel, Nachtzwaluw en Boomleeuwerik.

Mogelijke Oplossingen.

- Door het creëren van grote gebieden wordt enerzijds een grotere draagkracht bekomen van habitats en habitattypische soorten. Anderzijds ontstaan hierdoor grotere mogelijkheden om een recreatief aantrekkelijk gebied / landschap aan te bieden aan recreanten. Het streven naar grote aaneengesloten natuur- en bosdomeinen kan met andere woorden een grotere recreatievraag opvangen (door het zoneren van het gebied). Bijkomend is het gebied beter gebufferd tegen externe invloeden;
- Bij het beheer en inrichting van reservaten en domeinen van het ANB of een terreinbeherende vereniging moet aandacht besteed worden om negatieve effecten door recreatie te voorkomen. Dit betekent enerzijds de revisie van de recreatieve ontsluiting in bestaande natuur- en bosgebieden, kanaliseren van recreatie naar zones die minder verstoringsgevoelig zijn, en anderzijds het weldoordacht ontsluiten van nog in te richten gebieden;
- Afspraken met individuele jagers of de WBE kunnen verstorende effecten milderen
- Creëren rustgebieden, afschermen nestplaatsen, afspraken wandel-, fiets-, paardesport-kajak- en vaarroutes.

37.2.7.3. Samenvatting van de ernst van de knelpunten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk het habitatrictlijngebied is voor het betreffende habitat of de soort, rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een Europees te beschermen habitat of soort (voorstellingsvorm zie inzet). Daarnaast wordt ook aangegeven **hoe zeker het beschouwde knelpunt** voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden (voorstellingsvorm zie inzet).

37.2.1.7.3.1. Wijze van voorstelling knelpunten

Tabel 7-1. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	• Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt
	Klein	• Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of • Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of • Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone
★★	Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone
★	Belangrijk Speciale Beschermingszone

37.2.2.7.3.2. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

HABITATS	2310	2330	3260	4010	4030	5130	6430	6510	7140	9160	9190/ 9120	91E0
Belang voor G-IHD		★★	★	★	★	★★★	★	★	★	★	★	★★
knelpunten	ernst van het knelpunt											
1. te kleine oppervlakte/ populatie	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
2. versnippering & barrières	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
3. waterhuishouding & verdroging			!!	!!			!!		!!			!!
4. waterkwaliteit en structuur			!!	!!			!!		!!			!!
5. suboptimale ontwikkeling	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
6. vermesting & verzuring	?	?	?	!!	?					!!	!!	!!
7. recreatieve verstoringvormen	?	?	?	?	?					?	?	?

De belangrijkste conclusies zijn:

- Een beperkte oppervlakte van de habitats die bovendien ook geïsoleerd van elkaar liggen, resulteert in een grotere kwetsbaarheid tegen randeffecten. Uitbreiding van

aaneengesloten leefgebieden en verbindingen van de habitats zijn noodzakelijk voor een duurzame habitats en hun habitattypische soorten te waarborgen.

- Verdroging is een belangrijke oorzaak van de gedeeltelijke aangetaste staat van de vochtafhankelijke habitattypes zoals alluviaal bos 91E0, natte ruigten 6430 en natte heide 4010.

37.2.3.7.3.3. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor soorten

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

	Drijvende waterweegbree	Heikikker	Poelkikker	Rugstreeppad	Gladde slang	Gewone dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis / Rosse vleermuis	Beekprik	Laatvlieger
SOORTEN									
Belang voor G-IHD	★	★	★	★	★	★	★	★★	★
knelpunten	ernst van het knelpunt								
1. te kleine oppervlakte/ populatie	!!	!!	!!	!!	!!	?	?	!!	?
2. versnippering & barrières	!!	!!	!!	!!	!!	?	?	!!	?
3. waterhuishouding & verdroging	!!	!!	!!	!!		?	?		?
4. waterkwaliteit en structuur	!!	!!	!!	!!		?	?	!!	?
5. suboptimale ontwikkeling	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
6. vermessing & verzuring	?	!!	?	?	?	?	?	!!	?
7. recreatieve verstoringvormen	?	?	?	?	?	?	?	?	?

De belangrijkste conclusies zijn:

- De te kleine oppervlakte en de versnippering van het leefgebied, evenals de kwaliteit hiervan vormen de grootste knelpunten voor soorten als Beekprik, Gladde slang, Heikikker, Poelkikker en Rugstreeppad
- Onvoldoende structuurkwaliteit van de bossen, afwezigheid van insectenrijke ruigtes en hooilanden en het ontbreken van landschappelijke verbindingen tussen de leef- en foerageergebieden zijn knelpunten voor de Europees te beschermen vleermuizen.

38.8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het Habitatrictlijngebied 'BE2200043' beschreven. Daarnaast worden ook de prioritaire inspanningen voor het bereiken van deze doelstellingen opgelijst. De doelstellingen en prioriteiten volgen uit de verschillende analyses gepresenteerd in de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk 4 werd beschreven voor welke habitats en soorten bijkomende inspanningen noodzakelijk zijn binnen het voorliggende gebied om de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. De actuele toestand van deze habitats en soorten werd beschreven en geanalyseerd in hoofdstuk 5. Voor een aantal habitats en soorten is de actuele toestand niet voldoende. In hoofdstuk **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** werden knelpunten voor de verschillende habitats en soorten besproken. Hierbij werd ook rekening gehouden met de maatschappelijke context (hoofdstuk 6).

In paragraaf 8.2 worden de doelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats gepresenteerd. Per soort en habitat wordt een kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. De doelstellingen worden gemotiveerd met elementen uit de voorgaande hoofdstukken. In de volgende paragraaf wordt een overzicht gegeven van de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen.

Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

- ~~1.2.~~ De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in het gebied.

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

- ~~1.3.~~ De **trend en de potenties voor een habitat of soort**.

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5;

- ~~1.4.~~ **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen.

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. Dit afwegingskader wordt in §8.2 kort theoretisch toegelicht.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd – van belang in dit SIHD rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de situering van de ruimtelijke kansen voor verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de

ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit gewerkt.

Voor het theoretisch kader rond het landschapsecologisch denken wordt verwezen naar Bijlage 9.

De specifieke doelen per habitat en soort worden opgelijst in §8.1.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het opsommen van de prioritaire inspanningen (§8.2).

INFORMATIEF DOCUMENT

38.1.8.1. Doelstellingen voor de speciale beschermingszone BE2200043 Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit

Beekdallandschap

Het beekdallandschap, dat binnen dit SBZ voorkomt in deelgebied 1, is belangrijk voor een lange reeks van soorten en habitattypes waaronder:

- beekhabitat (3260)
- boshabitats (91E0, 9190, 9120)
- open grasland- en heidehabitats (4010, 4030, 6230, 6430, 7140)
- vissen (Beekprik)
- vleermuizen (Ruige en Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Watervleermuis)

Determinerend voor de oppervlakte en kwaliteitsdoelstellingen zijn de waterafhankelijke habitats en soorten, waarbij de Elzenbroekbossen (91E0) voor het gebied vanuit de G-IHD als zeer belangrijk worden bestempeld. De doelstelling bestaat erin om grote aaneengesloten elzenbroekbossen te creëren afgewisselend met open vegetaties. Deze open vegetaties kunnen bestaan uit de open grasland- en heidehabitats, maar ook uit regionaal belangrijke biotopen (zoals wilgenstruwelen (rbb so, rbb sf), moerasspirearuigtes (rbb hf), veldrusgraslanden en dotterbloemgraslanden (rbb hc), kleine (rbb ms) en grote (rbb mc) zeggevegetatie, riet (rbb mr) of structuurrijke bloemrijke graslanden en poelen. Dit mozaïeklandschap vormt bovendien voor een aantal vleermuisensoorten een belangrijk leefgebied (structuurrijke bossen als nest- of overwinteringsplaats) en een belangrijk foerageergebied (insectenrijke leefgebieden). Wanneer deze open vegetaties langs de beek komen te liggen, biedt dit ook voldoende zonlicht noodzakelijk voor het beekhabitat (3260).

Voor de bossen is er een uitbreiding door effectieve uitbreiding voorzien van 35-55 ha. De open plekken binnen deze bossen zorgen ook voor een uitbreiding van de verschillende open biotopen (zie hierboven). Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er zo'n 3-7ha uitbreiding voorzien van de ruigtes.

Een goede staat van instandhouding van deze habitattypes en soorten kan enkel gerealiseerd worden door het herstel van de natuurlijke waterhuishouding: een (lokaal) intact grondwatersysteem (voldoende kwel en beperkte ontwatering) en een kwaliteitsvolle beekstructuur met een natuurlijk overstromingsregime Voor de bovenloop zal in het mijnverzakkingsgebied de hydrologie (wegpompen van water) zo geregeld moeten worden dat minstens stroomafwaarts van het mijnverzakkingsgebied een natuurlijke waterhuishouding mogelijk wordt.

Met het oog op een goede waterkwaliteit dient men de inspoeling van nutriëntenrijk water zoveel mogelijk te vermijden of te beperken. Dit kan bepaalde maatregelen in de infiltratiegebieden vereisen.

Deze doelstellingen komen ook verschillende habitattypische soorten ten goede waaronder Europees te beschermen soorten zoals Ijsvogel, Blauwborst, Wespandief, Kleine bonte specht, Houtsnip, Kwabaal, Kopvoorn, Serpeling, Bosbeekjuffer, Weidebeekjuffer, Bronlibel, Gevlekte glanslibel, Spaanse vlag, Kleine ijsvogelvinder, Nachtpauwoog, Zompsprinkhaan, Boskrekkel, Bramesprinkhaan, Gouden sprinkhaan,...

Habitat/Soort	oppervlakte doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans	↑	<u>Doel:</u>	↑	<u>Doel:</u>

en het Callitricho-Batrachion		Actuele komt er een oppervlakte voor van minder dan 1 ha. Er wordt hier een uitbreiding voorzien door omvorming zodat dit habitattype over vrijwel geheel de loop van de Bosbeek voorkomt (binnen deelgebied 1). Een kwantificatie van de oppervlakte is moeilijk (ongeveer 1- 8 ha). <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied is belangrijk voor dit habitattype (G-IHD). Uitbreiding van de oppervlakte is noodzakelijk voor het habitattype zelf. Bovendien dient dit ook als leefgebied voor Beekprik en habitattypische soorten zoals Ijsvogel, Kwabaal, Kopvoorn, Bronlibel, Bosbeekjuffer en Weidebeekjuffer.	Globaal wordt een voldoende tot goede LSVI nagestreefd. Belangrijkste kwaliteitsvereisten zijn: helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen. Vereisten voor waterkwaliteit vallen samen met die van de beekprik (zie verder) <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn niet enkel nodig voor het habitattype zelf maar ook voor soorten zoals Beekprik
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	↑	<u>Doel:</u> Minimaal behoud van de actuele oppervlakte: ongeveer 2 ha. Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er ook zo'n 3-7ha uitbreiding voorzien. <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied is volgens de G-IHD belangrijk voor dit habitattype.	↑ <u>Doel:</u> De kwaliteit van de aanwezige oppervlaktes dient verbeterd te worden, vooral door het herstellen van de natuurlijke waterhuishouding. Indien de kwaliteit van het habitattype 91E0 groot is onder meer door de aanwezigheid van open plekken, zal zich daar deels 6430 ontwikkelen. <u>Motivering:</u> De actuele staat van instandhouding van dit habitattype is gedeeltelijk aangetast: vochtige tot natte ruigten zijn in dit gebied zowel botanisch als faunistisch verarmd.

7140 - Overgangs- en trilveen	↑	<u>Doel:</u> Actueel komt er ongeveer 2 ha voor. Hier is een uitbreiding door omvorming voorzien van 10 ha tot een totaal van 12 ha. <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied is volgens de G-IHD belangrijk voor dit habitatype. Uitbreiding van de oppervlakte is noodzakelijk voor het bereiken van een minimale oppervlakte nodig voor een goede staat van instandhouding en een duurzame populatie van Gevlekte glanslibel mogelijk te maken (habitattypische soort)	↑	<u>Doel:</u> Globaal wordt een voldoende tot goede LSVI nagestreefd. Natuurlijke hydrologie, voldoende voedselarme waterlichamen, beperkte aanwezigheid bomen (<10%) waarin typische en begeleidende soorten een bedekking >70% kennen, met slechts zeer plaatselijk verruiging (<1%) en vergrassing (<10%). De realisatie van 12 ha 7140 is pas haalbaar wanneer dit ingebed is in een complex van ca. 40 ha moerasgebied. <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitsdoelstellingen zijn nodig om een goede staat van instandhouding te bekomen.
91E0 - Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	↑	<u>Doel:</u> Actueel komt er ongeveer 95 ha 91E0 voor in deelgebied 1. Het doel is een effectieve uitbreiding van zo'n 35-55 ha tot een totaal van ongeveer 150 ha. <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied is volgens de G-IHD zeer belangrijk voor dit habitatype. De uitbreiding is ook nodig voor duurzame populaties van habitattypische soorten zoals Wielewaal, Matkop, Houtsnip, Kleine bonte specht, Goudvink.	↑	<u>Doel:</u> - een gevarieerde bosstructuur met veel open plekken (waar o.a. volgende habitattypes 3260, 6430, 7140 kunnen voorkomen) en met voldoende dood hout en sleutelsoorten van het oligo- of mesotrofe subtype. - behoud en/of herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het oligotrofe subtype en mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen. - Daarenboven zijn structuurrijke bosranden van belang. <u>Motivering:</u> Dit bostype is erg gevoelig voor

				verdroging en een slechte kwaliteit van het grondwater.
Beekprik - Lampetra planeri	↑	<u>Doel:</u> Ontwikkeling van een populatie die voldoet aan een voldoende staat van instandhouding in de Bosbeek en zijbeken (50- 200 ind/ha) <u>Motivering:</u> De soort komt er al lang voor, maar is niet aangemeld. Volgens de methodiek van de GIHD zou deze SBZ als "zeer belangrijk" moeten beschouwd worden	↑	<u>Doel:</u> Laaglandbeek met een goede structuur en BBI van minstens 8, zuurstofgehalte van min 8 mgO₂/l en organische belasting BOD<4.3 mg/l, en een Ph tussen de 6,5 en 8,5, waarin de soort vrij kan migreren binnen een beter en groter leefgebied door het opheffen van vismigratieknelpunten, vermijden van hoge piekdebieten <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn eveneens van toepassing voor het instandhouden van habitattype 3260.

Heiden

Het heidelandschap is belangrijk voor een reeks van soorten en habitattypes waaronder:

- heidehabitats (2310, 2330, 4010, 4030 en 5130)
- eikenbossen op zandgronden (9190)
- amfibieën zoals Heikikker, rugstreeppad en Poelkikker
- reptielen zoals Gladde slang
- vleermuizen zoals Ruige en Gewone dwergvleermuis, Laatzvlieger, Rosse vleermuis, Watervleermuis

Het heidelandschap omvat in dit habitatrichtlijngebied ook open, warmteminnende en bloemenrijke vegetaties op de terrils.

De heidefragmenten komen versnipperd voor in bijna alle deelgebieden van deze SBZ-H. Verdere knelpunten zijn verzuring en vermessing en spontane successie. In het Heidebos te As is de natuurlijke verjonging van Jeneverbes actueel te laag, wat op langere termijn een knelpunt vormt om dit habitatype te behouden.

Het open houden van de poelen en plassen en de warmteminnende vegetatie op de terrils is van belang voor een aantal Europees te beschermen soorten; onder meer Rugstreeppad.

Deze doelen dienen gerealiseerd te worden in de deelgebieden 2 (Klaverberg), 3 (Ruwmortelven) en 4 (Heiderbos). In totaal is er een uitbreiding binnen SBZ voorzien van ongeveer 65 ha in functie van de goede staat van instandhouding van de heidehabitats en de habitattypische soorten Gladde slang, Heikikker en Rugstreeppad en de boshabitats. Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er hier bovenop ook nog zo'n 3-5ha uitbreiding van natte heide en 2-5ha droge heide voorzien.

Habitat	Oppervlakedoelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen & 2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	=	<u>Doel:</u> Behoud van de actuele oppervlakte. Actueel ongeveer 1 ha in deelgebied 1 en 17 ha in deelgebied 2. <u>Motivering:</u> Het gebied is belangrijk voor dit	↑	<u>Doel:</u> Een goede structuurvariatie van de habitats met zoveel mogelijk open (stuiwend) zand en behoud van de buntgrasvegetatie, mostapijtjes en korstmosvegetaties afgewisseld met een gevarieerde ouderdom van struikheide in psammofiele heide. Zo'n beperkt mogelijke boomopslag (maximum 20%) voorzien.

		habitatype (G-IHD).		<u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn nodig voor een duurzame instandhouding van het habitat en hun habitattypische soorten.
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	↑	<u>Doel:</u> Actueel komt er ongeveer 1 ha voor in de verschillende deelgebieden. Doelstelling is een uitbreiding met ongeveer 3-6 ha in deelgebied 3 (Ruwmortelven) door omvorming van naaldbossen. Einddoel = 4-7ha. Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er hier bovenop ook nog zo'n 3-5ha uitbreiding voorzien. <u>Motivering:</u> Uitbreiding tot minimale oppervlakte is nodig voor leefgebied Heikikker en een aantal habitattypische soorten zoals Groentje, Koraaljuffer, Venwitsnuitlibel en Levendbarende hagedis.	↑	<u>Doel:</u> Zorgen voor een beperkte aanwezigheid van boomopslag en pijpenstrootje. Verwijderen van naaldbomen in deelgebied 3, deze zorgen voor een verdroging en verzuring van het habitat. <u>Motivering:</u> Vergrassing en verbossing vormen een actueel voorkomend probleem in de heiderelicten,
4030 - Droge Europese heide	=	<u>Doel:</u> Actueel komt er 67 ha verspreid voor in de verschillende deelgebieden. Doel is de versterking vanuit bestaande kernen van droge heide en/of het verbinden van kernen van andere habitats in de heidesfeer, in deelgebied 4 (Heiderbos) is er uitbreiding voorzien van 10 ha door omvorming van naaldbossen tot een einddoel van ongeveer 77 ha. Via het LIFE-project Itter en Oeter wordt er hier bovenop ook nog zo'n 2-5ha uitbreidingvoorzien.	↑	<u>Doel:</u> Met het oog op een hoge structuurrijkdom dienen alle ouderdomsstadia (van pionier- tot degeneratiestadium) aanwezig te zijn. Het aandeel Pijpenstrootje (<25%) en de verbossingsgraad (<10%) dienen beperkt te zijn. <u>Motivering:</u> Vergrassing en verbossing vormen een actueel voorkomend probleem in de

		<u>Motivering:</u> Uitbreiding in deelgebied 4 is noodzakelijk voor een duurzame instandhouding van Gladde slang. Ook voor de duurzame instandhouding habitattypische soorten zoals Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Levendbarende hagedis, Heivlinder, Heidesabelsprinkhaan, Veldkrekel en Zadelsprinkhaan is deze uitbreiding nodig.		heiderelicten, bovendien komt dit ook het leefgebied van de Gladde slang ten goede.
5130 - Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland	↑	<u>Doel:</u> Uitbreiding van de huidige oppervlakte van ongeveer 11 ha met ongeveer 4 ha door omvorming van naaldbossen tot een totaal van 15ha. <u>Motivering:</u> Het gebied is essentieel voor deze soort (G-IHD). Het is de grootste Jeneverbesstruweel van Vlaanderen en de potenties tot uitbreiding op deze locatie zijn groot.	↑	<u>Doel:</u> Populatie jeneverbes die zich voldoende verjongt om op lange termijn een duurzame populatie te handhaven en voorkomt in heidevegetatie met een verbossing <10% en vergrassing <30%. <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn nodig voor een duurzame instandhouding.
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	↑ =	<u>Doel:</u> Actueel komt er ongeveer 16 ha verspreid voor over de deelgebieden 1, 2 en 4. Het doel is behoud van het habitatype in deelgebied 4 en een uitbreiding met ongeveer 10 ha in deelgebied 1 en 35 ha in deelgebied 2	↑	<u>Doel:</u> Goede ontwikkelde, oude inheemse bosbestanden met voldoende structuurrijkdom en open plekken, max 10% invasieve exoten en met goed ontwikkelende mantel-zoomvegetaties. Bovendien moet er voldoende dood hout

		beiden door omvorming van naaldbos. <u>Motivering:</u> De uitbreiding van de oppervlakte in deelgebied 1 en 2 zijn nodig om samen met het aanliggende boscomplex zowel binnen als buiten SBZ, te kunnen voldoen aan de voorwaarden voor het minimum structuurareaal bos. Hierbij gaan we ervan uit dat buiten de SBZ door het Criterium Duurzaam Bosbeheer er hier ook een uitbreiding van het habitatype zal plaatsvinden door omvorming van de plaatstelijke naaldbossen.		aanwezig zijn (> 10%). Vooral in deelgebied 2 streven we naar zeer ijle bossen, waardoor er voldoende open plekken zijn voor de ontwikkeling van heidehabitats (2330, 4030). <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen, vooral de structuurvariatie met overgangen naar open plekken, dragen bij tot een duurzame instandhouding van onder andere Gladde slang maar ook een aantal habitattypische soorten zoals Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Boskrekel...
Gladde slang - <i>Coronella austriaca</i>	↑	<u>Doel:</u> Streven naar een populatie met meer dan 50 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap in deelgebied 2 en 3. <u>Motivering:</u> Het gebied is belangrijk voor deze soort (G-IHD). De soort bevindt zich in een gedeeltelijke aangetaste staat van instandhouding voor de criteria populatiegrootte en oppervlakte leefgebied.	↑	<u>Doel:</u> Kwaliteitsverbetering in hoofdzaak door het creëren van ijle bossen en structuurrijke overgangen naar open landschap. In de droge heide voldoende oppervlakte oude structuurrijke heide met vrij losse ondergrond en strooisellaag behouden. <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn nodig voor een duurzame instandhouding van de soort.
Heikikker - <i>Rana arvalis</i>	↑	<u>Doel:</u> Streven naar een populatie van 50 roepende mannetjes, die zich in één	↑	<u>Doel:</u> oligotrofe tot mesotrofe voortplantingswateren, met een pH van

		grote (Ruwmortelven) en in de nabijgelegen waterpartijen (buiten SBZ) kunnen voorplanten. Dit vereist buiten de voorziene oppervlakteuitbreidingen en kwaliteitsverbeteringen voor het heidelandschap in deelgebied 3 geen extra oppervlakte leefgebied. <u>Motivering:</u> Het gebied is belangrijk voor deze soort (G-IHD). De soort bevindt zich in een gedeeltelijke aangetaste staat van instandhouding voor de criteria populatiegrootte.		5-6 die minstens tot begin juli water bevatten, onbeschadwd en visvrij zijn. Geschikt landbiotoop bestaande uit vochtige heide op 200-500m van het waterbiotoop. <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn nodig voor een duurzame instandhouding van de soort.
Poelkikker - Rana lessonae	=	<u>Doel:</u> Instandhouding van de huidige populaties van minimum 200 roepende mannetjes. <u>Motivering:</u> Het gebied is belangrijk voor deze soort (G-IHD).	↑	<u>Doel:</u> Deze kwaliteitseisen worden grotendeels gedekt door deze van Heikikker (zie daar). Voortplantingswateren dienen jaarrond water te houden. <u>Motivering:</u> Deze kwaliteitseisen zijn nodig voor een duurzame instandhouding van de soort.
Rugstreeppad – Bufo calamita	↑	<u>Doel:</u> Uitbreiding van de huidige populatie tot een kernpopulatie (=minimaal 200 roepende mannetjes). Er is buiten de voorziene uitbreidingen in functie van het heidelandschap en de kwaliteitsverbetering, geen extra leefgebied nodig. <u>Motivering:</u>	↑	<u>Doel:</u> Er dient een complex van geschikte water- en landhabitats te worden gerealiseerd in de omgeving van de terril. Het waterhabitat bestaat uit minstens 5 geschikte ondiepe, zonbeschenen poelen met nauwelijks waterplanten. Het landhabitat bestaat uit de open terril (bedekking door bomen < 20 %) , de aangrenzende landduinen, psammofiele

		Dit is nodig om een duurzame instandhouding van deze soort te kunnen realiseren.	heide en het ijle vorm van zuur eikenbos (9190) met veel open plekken. <u>Motivering:</u> Voor de soort is het noodzakelijk dat er een landschappelijk samenhangend leefgebied bestaat waarin waterhabitat en landhabitat vervat zitten.
--	--	--	---

Vleermuizen (*Chiroptera*)

De verschillende soorten vleermuizen zijn zowel in het beekdallandschap als in het heidelandschap terug te vinden.

Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is over de populaties in de SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden van de vleermuissoorten in de SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren.

Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch zijn er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in de SBZ-H geformuleerd worden.

Motivering doelen: Deze SBZ is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen *belangrijk* voor heel wat vleermuissoorten. Specifieke

maatregelen ter verbetering van het leefgebied zijn dan ook belangrijk.		
		<i>kwaliteitseisen aan de leefgebieden</i>
Beoogde biotopen of soorten	<i>Doel</i>	<i>Toelichting bij doelstelling</i>
<i>Bossen:</i> Gewone dwergvleermuis, (Laatvlieger), Rosse Vleermuis	↑	Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-boseigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.
<i>water en moerassen:</i> Rosse vleermuis, Ruige, Kleine en gewone dwergvleermuis, watervleermuis	↑	Waterplassen die voor vleermuizen bereikbaar zijn vanuit de bosgebieden. Bosgebieden met een goede horizontale en verticale structuur. Bijzondere aandacht dient gegeven aan open plekken en geleidelijke bosranden, vooral nabij deze open waterpartijen en hun bereikbaarheid hiernaartoe.
<i>Landschappelijke diversiteit:</i> Laatvlieger, Gewone Dwergvleermuis, Rosse Vleermuis, Ruige Dwergvleermuis	↑	Behoud en versterken van landschapelementen en structuren die dienen als corridor voor deze soorten.

38.2.8.2. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. In paragraaf 8.3 wordt een overzicht gegeven van de prioriteit, dekkingsgraad en de nodige inspanning hiervoor.

Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

A. Herstel van de natuurlijke waterhuishouding en/of verbetering van de waterhuishouding natuurlijke hydrologie in het beekdallandschap.

De SBZ is van groot belang voor typische beekbegeleidende en grondwater gevoede habitats (Elzenbroekbossen, Moerasspirearuitges, venige vegetaties). Een goede staat van instandhouding van deze habitats kan enkel gerealiseerd worden door het herstel van de natuurlijke hydrologie: een (lokaal) intact grondwatersysteem (voldoende kwel en beperkte ontwatering) en een kwaliteitsvolle beekstructuur met een natuurlijk overstromingsregime Om deze essentiële prioriteit te realiseren zal naar samenwerking met de provincie, de gemeenten, de waterloopbeheerders zoals VMM, de private eigenaars en ANB gezocht moeten worden. Voor de bovenloop zal in het mijnverzakkingsgebied de hydrologie (wegpompen van water) zo geregeld moeten worden dat minstens stroomafwaarts van het mijnverzakkingsgebied een natuurlijke waterhuishouding mogelijk wordt.

B. Verbetering oppervlakte- en grondwaterkwaliteit en streven naar een goede beekstructuur.

Een andere essentiële prioriteit voor het beekdallandschap is een goede waterkwaliteit. Een verdere verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is noodzakelijk voor de meeste habitats en soorten in de valleien. Dit gebeurt door de combinatie van volgende inspanningen: het optimaliseren van de waterzuiveringsinfrastructuur, het verminderen van de lozingen in oppervlaktewater en het vermijden van inspoeling van vervuild en/of nutriëntenrijk water in de waterlopen en grondwater. Dit ondermeer in functie van het kunnen realiseren van een goede staat van instandhouding van waterhabitats van beken en rivieren, de beekbegeleidende habitats (Elzenbroekbossen, Moerasspirearuitges en venige vegetaties) en de hieraan gebonden soorten zoals Vleermuizen en Beekprik. Een belangrijke parameter is het minimaal behoud van een goede BBI van de Bosbeek zelf. De oppervlaktewaterkwaliteitsnormen die nu vaak niet gehaald worden zijn: NH_4^+ , NO_2^- , Fe, O₂, P_{totaal}, de temperatuur, het zuurstofgehalte en de pH. Voor een goede staat van instandhouding van Beekprik dient er gewerkt te worden aan het opheffen van vismigratieknelpunten.

Om tot concrete oplossingen te komen moet samengewerkt worden met de waterbeheerders VMM, Aquafin, provincie, de gemeenten, private eigenaars en ANB gezocht moeten worden.

C. Ontwikkelen van een mozaïeklandschap in de beekvallei.

Voor de afwisseling van open en gesloten landschap en tevens voor de goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen habitats en soorten, zal het nodig zijn om voldoende structuurvariatie te voorzien binnen het prioritair habitattypen van de Elzenbroekbossen. Op een aantal zones is uitbreiding van actief beheer nodig om voldoende open plekken te realiseren voor ontwikkeling van beekvegetaties en de oppervlakte goed ontwikkelde natte ruigten en hooilanden uit te breiden.

Deze mozaïek is nodig voor de goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen habitats en soorten te kunnen realiseren. Regionaal belangrijke biotopen vervullen in die mozaïek een bufferende functie. Daarenboven vormt dit mozaïeklandschap voor een aantal vleermuizensoorten een leefgebied met structuurrijke bossen die dienen als nest- of overwinteringsplaats en insectenrijke leefgebieden die nodig zijn voor hun foerageergebieden.

In dit mozaieklandschap is er ook een uitbreiding van overgangs- en trilveen voorzien tot een totaal van 12 ha ingebed in een complex van ca. 40 ha open moeraslandschap. Het habitatrichtlijngebied is volgens de G-IHD belangrijk voor dit habitatype van overgangs- en trilveen. Er zijn potenties tot uitbreiding (lees gedeeltelijk herstel) van dit habitatype. Uitbreiding van de oppervlakte is noodzakelijk voor het bereiken van een minimale oppervlakte nodig voor een goede staat van instandhouding. Een essentiële voorwaarde is het herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (=natuurlijke waterhuishouding met voldoende voedselarme waterlichamen). De realisatie van 12 ha laagveen is pas haalbaar wanneer dit is ingebed in een complex van ca. 40 ha open moerasgebied.

D. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het heidelandschap en Jeneverbesstruweel.

Om de doelstellingen voor het heidelandschap te behalen is het realiseren van oppervlakte-uitbreiding één van de kwaliteitsverbetering cruciaal. De effectieve uitbreiding van 10 ha heide gebeurt via omvorming van bos, voornamelijk naaldbos. Daarnaast dient de verbossing van de bestaande heide en pioniersbiotopen op de terrein teruggedrongen te worden door kappen van opslag.

In het Heidebos wordt het beheer afgestemd op de ecologische vereisten van Jeneverbes. Blijvend onderzoek en gepaste maatregelen voor het behoud van jeneverbesstruweel zijn noodzakelijk om een voldoende verjonging op termijn te realiseren. Het beperken van de bronnen van verzuring en vermessing door atmosferische depositie onder meer door buffering, milderende maatregelen zoals plaggen, maaien, om de effecten van verzuring en vermessing te verminderen zijn andere belangrijke maatregelen.

E. Herstel amfibieën- en reptielenpopulaties.

Er moeten op korte termijn inspanningen geleverd worden voor het herstel van de voortplantingsbiotopen (Rugstreeppad, Hei- en Poelkikker) door herstel van de hydrologie, het tegengaan van eutrofiëring en verzuring en het visvrij houden van de poelen. Hierbij is het herstellen van het Ruwmortelven van groot belang.

Het herstellen van het landbiotoop is cruciaal voor Rugstreeppad (in de Klaverberg), de Heikikker en Poelkikker (in Ruwmortelven) en Gladde slang (in het Heidebos). Hiervoor moeten de heidehabitats uitgebreid worden.

Om dit te realiseren zal samen met de terreinbeherende verenigingen, de provincie, de gemeenten, private eigenaars en ANB naar oplossingen gezocht moeten worden.

F. Omvorming van bossen.

De Criteria Duurzaam Bosbeheer (CDB) zullen leiden tot omvorming van bepaalde bossen naar boshabitats, maar volstaan niet volledig om de doelstellingen inzake bossen, vooral 91E0, te realiseren. Gelet op de versnippering van bosareaal en de private eigenaars, zal een stimulerend kader moeten ontwikkeld worden.

G. Achterstallig beheer en exotenbestrijding uitvoeren.

Exoten met een negatieve invloed op de staat van instandhouding van bepaalde habitatypes en habitattypische soorten, dienen aangepakt te worden. Zo komt Reuzebalsemien reeds verspreid voor in de Bosbeekvallei en is er massaal veel Amerikaanse vogelkers aanwezig in het gebied Klaverberg.

8.3 Samenvattende tabel

Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

De verschillende prioriteiten hebben een verschillend eurgentie. In de prioriteitentabel wordt een voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in [Tabel 8-1](#).

Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
	Groot	Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitats of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstelpotenties van die soorten en habitats.
	Matig	Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitats en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstelpotenties voor die soorten en habitats.
	Laag	Ook zonder deze actie is het instandhoudingsdoelstelling binnen bereik.
?	Onbekend	Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie knelpunt uit te klaren.

Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt weergegeven in [Tabel 8-2](#).

Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.

Kleurcode	Grootte van de inspanning	Omschrijving
	Groot	De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren
	Matig	De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren
	Klein	De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren

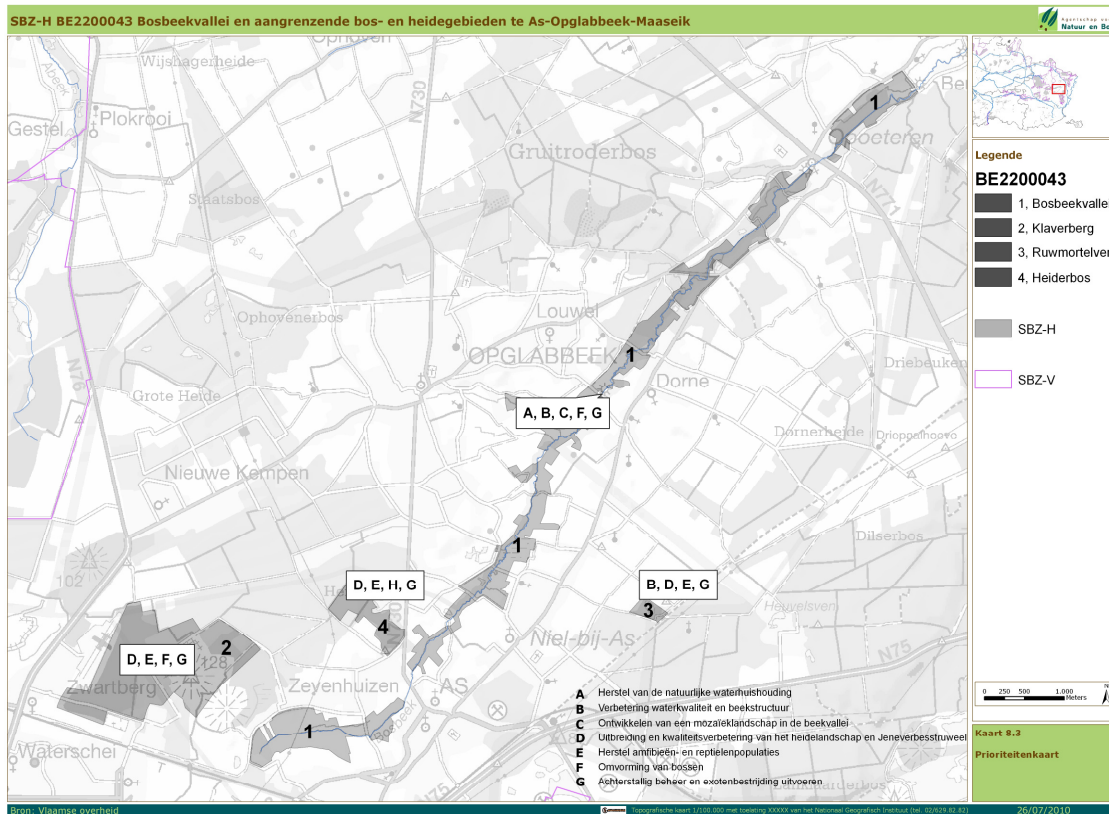
Tot slot wordt inde samenvattende tabel aangegeven in welke mate de actie wordt gedekt door bestaand of gepland beleid, zoals natuurinrichtingsprojecten, bekkenbeheerplannen, bosbeheerplannen en dies meer. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de dekkingsgraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in [Tabel 8-3](#)~~Tabel 8-3~~.

Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Mate van de dekking
●	Niet gedekt
●	Niet of nauwelijks gedekt
●	Gedeeltelijk gedekt
●	Volledig gedekt
?	De dekking is onduidelijk

Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

Prioritaire acties	Globale prioriteit	Dekkingsgraad	Inspanning
A. Herstel van de natuurlijke waterhuishouding	▲	●	◆
B. Verbetering waterkwaliteit en beekstructuur	▲	●	◆
C. Ontwikkelen van een mozaïeklandschap in de beekvallei	▲	●	◆
D. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het heidelandschap en Jeneverbesstruweel	▲	●	◆
E. Herstel amfibieën- en reptielenpopulaties	▲	●	◆
F. Omvorming van bossen	▲	●	◆
G. Achterstallig beheer en exotenbestrijding uitvoeren	▲	●	◆

Figuur 8-3 Prioriteitenkaart

Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen

De habitats van bijlage I

2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.100 ha
	Kwaliteit	=	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 280 - 380 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Zeer belangrijk>		

3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion
--

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	sterke uitbreiding van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	sterke uitbreiding van de huidige oppervlakte van 60 ha.
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 700 - 900 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

4030 - Droge Europese heide

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 640 - 480 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

5130 - Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 3 - 7 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Essentieel>		

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha
	Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging,

Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>
--	---------------------------

7140 - Overgangs- en trilveen			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 210 - 360 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion)			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 2.050 - 3.200 ha door effectieve bosuitbreiding en 12.450 tot 16.600 ha door bosvorming
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 520 - 890 ha door effectieve bosuitbreiding en 4.800 - 6.400 ha door

			bosomvorming
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Belangrijk>		

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging,
Belang van het gebied voor het habitat	<Zeer belangrijk>		

38.2.8.1. De soorten van bijlage II

Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
	Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Zeer belangrijk>		

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i>			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

38.3.8.2. De soorten van bijlage III

Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
	Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Zeer belangrijk>		

Heikikker - <i>Rana arvalis</i>			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	Behoud van de huidige populaties, waarbij gestreefd wordt naar minimaal 200 roepende mannetjes per populatie, die zich in een grote of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voorplanten.
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>			
Vlaamse doelstellingen	thema	doel	Omschrijving van het doel

voor het habitat	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Poelkikker - Rana lessonae			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	Instandhouding van de huidige populaties, waarbij gestreefd wordt naar minimum 200 roepende mannetjes per populatie, die zich in een grote of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voorplanten.

	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, Het verhinderen van hybridisatie van poelkikker met meerkikker en bastaardkikker. Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Gladde slang - <i>Coronella austriaca</i>			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding van het huidig aantal populaties, waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Uitbreiding van het huidige leefgebied met 300 - 310 ha onder de vorm van een mozaiek van droge en natte heide, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	behoud of groei van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en

			leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Rugstreeppad – Bufo calamita			
Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van het gebied voor de soort	<Belangrijk>		

Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten

Inleiding

Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding), (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

- a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat van instandhouding);
- b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;
- c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied.

Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

Toelichting over de gebruikte informatie en modellen

▪ De habitatkaart

De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus nagegaan worden.

De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen en regionaal belangrijke biotopen;
- gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrichtlijngebieden rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);

- integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden zijn.

De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in Vlaanderen;
- een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever worden.

De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen onderhevig aan kennislacunes.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y., De Knijff G., Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerckhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerckhove K. 2008. Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

▪ **PotNat**

Het INBO ontwikkelde een methode om voor heel Vlaanderen op basis van (a)biotische factoren de potenties voor natuur in te schatten, het potentiële natuur (PotNat) model. Het model toont waar in Vlaanderen bepaalde natuurtypen zich kunnen ontwikkelen.

Potnat steunt op twee kennispijlers, enerzijds de abiotische eisen die een natuurtype stelt aan haar standplaats, en anderzijds het ruimtelijk voorkomen van die standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Voor 60 in Vlaanderen voorkomende terrestrische natuurtypes werden abiotische profielen opgemaakt. Deze profielen geven voor 9 standplaatskenmerken (zijnde bodemtextuur, bodemzuurtegraad, bodemprofiel, trofie, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand, gemiddelde laagste grondwaterstand, overstromingstolerantie, waterkwaliteit en zouttolerantie) de waarden aan waarbinnen een bepaald natuurtype kan voorkomen. Hierbij moet opgemerkt dat op eenzelfde standplaats doorgaans verschillende natuurtypen tot ontwikkeling kunnen komen (ecoserie). Welk natuurtype uit de ecoserie uiteindelijk voorkomt is een gevolg van het gevoerde beheer. Voor de tweede pijler werd het ruimtelijk voorkomen van deze 9 standplaatskenmerken in Vlaanderen in kaart gebracht.

Het PotNat-model is een GIS-toepassing. Het combineert beide kennispijlers en toont waar in Vlaanderen de standplaatskenmerken geschikt zijn voor welk natuurtype (of ecoserie). Het resultaat is een geschiktheidscore van een bepaalde locatie voor een bepaald natuurtype. De scores gaan van zeer geschikt tot ongeschikt. Bij essentiële ontbrekende data is de score

onbekend. De scores worden weergegeven op een kaart. De kaart geeft ruimtelijk weer waar in Vlaanderen een bepaald natuurstype kan voorkomen (potentie).

Beperkingen van het model:

- het model is beperkt tot terrestrische natuurstypen, waterhabitats worden niet besproken;
- het model maakt gebruik van meerdere datalagen. De beperkingen van elk van deze datalagen afzonderlijk werken steeds door in de resultaten van het PotNat-model;
- de vereiste standplaatskenmerken voor een natuurstype zijn niet altijd voldoende gekend. Ook ontbreekt soms voldoende gedetailleerde en gebiedsdekkende info van de standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Wouters J. & Declerck K. (in prep). *PotNat, een model voor het inschatten van natuurpotenties in Vlaanderen*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

▪ De soortgegevens

De verspreidingsgegevens van soorten van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn uit diverse bronnen afkomstig. Een groot deel komt uit databanken van het INBO of Natuurpunt, en werd als punt- of hokgegevens aangeleverd. Gegevens over libellen werden verstrekt door de Libellenvereniging Vlaanderen. Daarnaast werden ook LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, de Nationale Plantentuin, KBIN, ANB en privégegevens van enkele waarnemers geraadpleegd. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de herkomst van gegevens over de verschillende soortgroepen.

Tabel 0-1. Herkomst van de soortgegevens.

Soortengroep/soort	Databank	Instantie
amfibieën en reptielen	Hyla databank	Natuurpunt
broedvogels	broedvogeldatabank	INBO
watervogels	watervogeldatabank	INBO
flora	florabank, herbarium Nationale Plantentuin en veldgegevens Vlaamse Bryologische Werkgroep	INBO, Nationale Plantentuin
libellen	Libellenvereniging Vlaanderen	Libellenvereniging Vlaanderen
vissen	VIS Informatiesysteem	INBO
zoogdieren	databank zoogdierenwerkgroep, databank vleermuizenwerkgroep, diverse	Natuurpunt, INBO, ANB, LIKONA
Vliegend Hert	INBO	INBO
Spaanse Vlag	diverse	LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be ,

Deze set van gegevens, hoewel uitgebreid, was niet altijd volledig. Eventuele kennislacunes konden worden opgevangen door nazicht van een expertgroep, en indien nodig door het bevragen van lokale waarnemers.

De beoordeling van de staat van instandhouding

De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als geheel.

Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitatype wordt gestart met de beoordeling op niveau van afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitatype. Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitattypen en soorten – zijn beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen – ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke habitatvlekken en leefgebieden van soorten – worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T’Jollyn et al. 2009).

De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitattypen wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en vegetatieontwikkeling.

De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid, praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.

Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:

- Score A: goed;
- Score B: voldoende;
- Score C: gedegradeerd.

Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op ecologisch vlak.

Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een Europees habitat of een soort binnen het voorliggende gebied.

Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen onderscheiden:

- Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de geïntegreerde scores van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.

- Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overal voldoende tot goed', 'overwegend voldoende tot goed' en 'deels voldoende tot goed' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Goede tot uitstekende staat van instandhouding';
- Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overwegend gedegradeerd' of 'overal gedegradeerd' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding'.

Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van instandhouding voor habitats

De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de geschiktheid voor faunasoorten die in het habitatype mogen verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van habitatplekken of deelgebieden maar enkel op niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- het speelt op een hoger schaalniveau (gebiedsniveau en niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of een kleine groep van habitatvlekken);
- het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de nodige oppervlaktevoorwaarden voor een normale respectievelijk optimale ontwikkeling op vlak van de typische fauna (een voldoende respectievelijk goede oppervlaktevereiste voor faunaontwikkeling);
- het laat toe tot genuanceerde uitspraken te komen: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het habitatype in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y een aandachtspunt zijn), maar de verwachtingskansen voor de aan het habitatype gebonden fauna zijn laag.

Via literatuur, expertoordeel, ... kan dit faunaluik verder geduid en geargumenteed worden.

Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van habitatrichtlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('*lokale staat van instandhouding*') en dat deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op niveau van het gebied (*actuele staat van instandhouding*).

Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.36. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 246 pp.

Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.35. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 217 pp.

T'Jollyn F. Bosch H., Demolder H., De Saeger S., Leyssen, A. Thomaes, A., Wouters J. & Paerlinckx D., 2009. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA2000 habitattypen*. INBO.R.2009.46. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 326 pp.

De habitats van bijlage I

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor het habitat binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van de actuele staat van instandhouding aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een habitat wordt vertrokken van de hoger vermelde habitatkaart. De Vlaanderen dekkende kaart wordt kort toegelicht en waar nodig becommentarieerd en aangevuld.

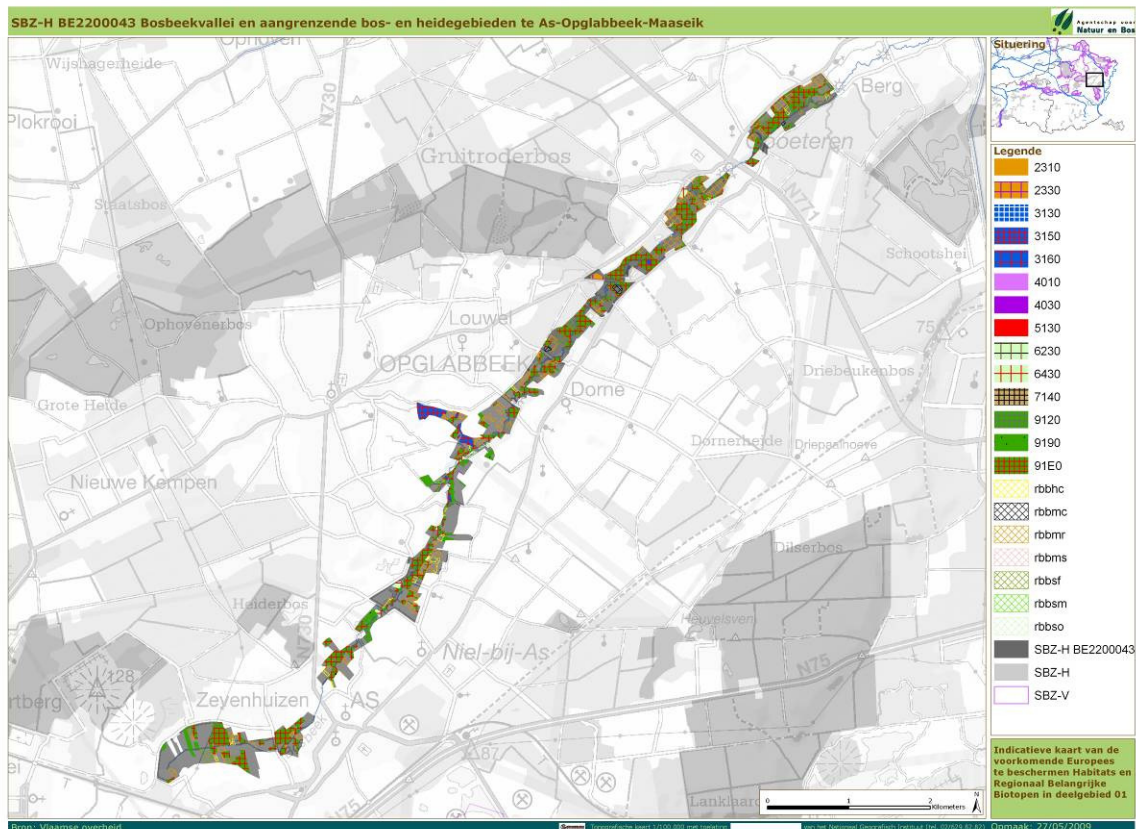
Met het bepalen van de potenties wordt bedoeld dat wordt nagegaan waar in het gebied het habitat zich nog zou kunnen ontwikkelen op basis van de ecologische vereisten van dat habitat. Op deze wijze wordt de op ecologische basis maximale mogelijke oppervlakte-uitbreiding bepaald. Voor het bepalen van de potenties wordt vertrokken van een experteninschatting. Het model POTNAT wordt aangewend ter ondersteuning van deze inschatting. Het resultaat van deze modellen wordt kort toegelicht, becommentarieerd en aangevuld.

Wanneer specifieke gegevens bekend zijn over de evolutie van de kwantiteit of de kwaliteit van een habitat wordt dat beschouwd onder 'trend'.

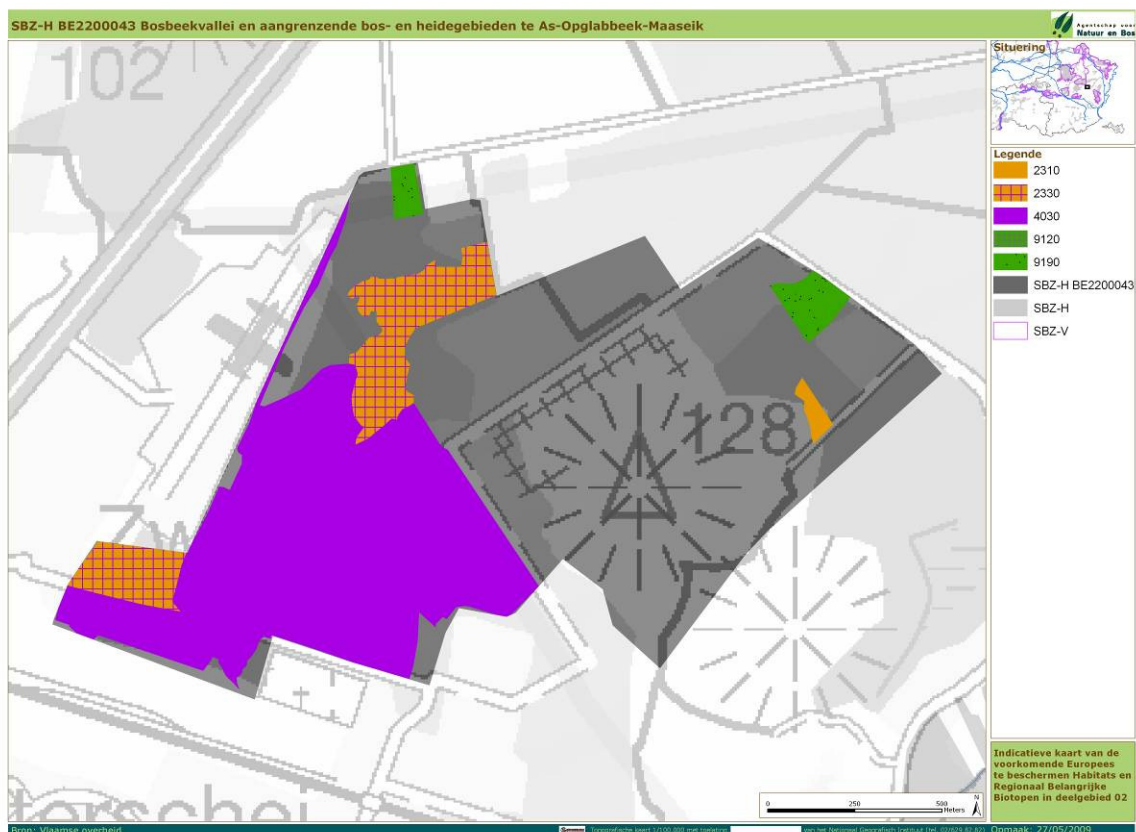
De beoordeling van criteria en indicatoren wordt in tabellen weergegeven.

De eerste tabel geeft de conclusies weer door integratie over alle deelgebieden heen. De daar op volgende tabellen geven de beoordeling van elk indicator, gebruikt in de LSVI-tabellen, weer voor elk deelgebied waarin het habitat voorkomt. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel waarin de geïntegreerde beoordeling over de criteria heen wordt afgeleid uit de beoordelingen van de criteria op niveau van afzonderlijke deelgebieden of habitatvlekken.

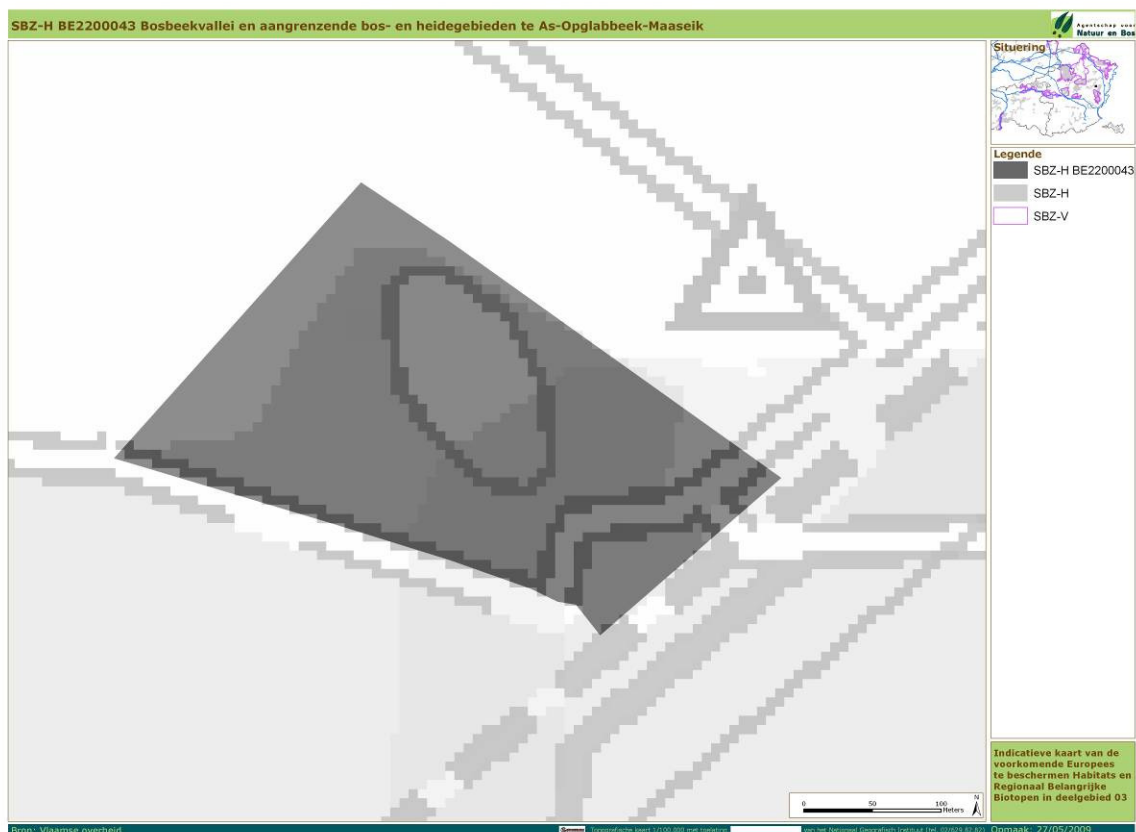
Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

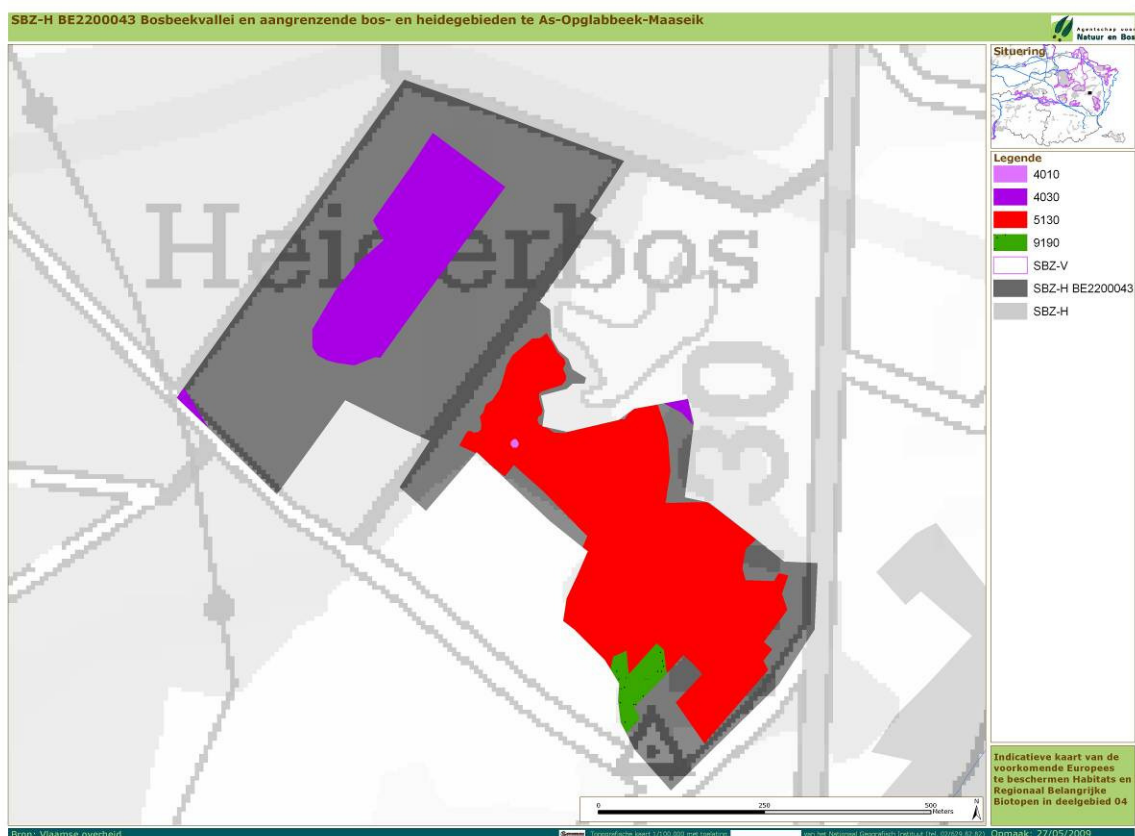
Figuur 0-1: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 1

Figuur 0-2: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 2

Figuur 0-3: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 3

Figuur 0-4: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 4

2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten

Het actuele voorkomen

Ongeveer 2 ha schraallanden van landduinen (2330) komt voor aan de rand van de terril van Waterschei en is actueel bijna volledig verbost.

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar fig 0-2.

Potenties

Vooral rond de terril van Waterschei, in de omgeving van de Klaverberg en Heiderbos zijn er potenties aanwezig.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-5.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitattype in beeld te brengen. Maar aangenomen kan worden dat door successie en bebossing de oppervlakte van dit habitattype is afgenomen.

Tabel 0-2. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	1.84		1,72
Deelgebied 2			114,90
Deelgebied 3			
Deelgebied 4			
Totaal	1.84		116,62

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-3. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten over het volledige gebied.

2310	Beoordeling
Habitatstructuur	Dwergstruiken: $\geq$ codominant Overal voldoende tot goed
	Ouderdomsstructuur Struikhei: 2 stadia aanwezig Overal voldoende tot goed
	Naakte bodem: $<1\%$ Overal gedegradeerd
	Moslaag: 1- 10% Overal voldoende tot goed
Verstoring	Vergrast/verruigd: $<30\%$ Overal voldoende tot goed
	Verbost: $>30\%$ Overal gedegradeerd
	Invasieve exoten: $<10\%$ Overwegend voldoende tot goed
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: Struikhei + >2 minstens occasioneel aanwezig (zandzegge, heidespurrie, buntgras, zandstruisgras, stekelbrem) Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: $<5\text{ha}$ Overal gedegradeerd Levendbarende hagedis, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen, graafwespen en wilde bijensoorten, Knosprietje, Snortikker, Heidesabelsprinkhaan, Nachtpauwoog en Boompieper.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria Verbossing en Faunabeoordeling dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-4. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten in Deelgebied 2. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

2310		Beoordeling
Habitatstructuur	Dwergstruiken: $\geq$ codominant	B
	Ouderdomsstructuur Struikhei: 2 stadia aanwezig	B
	Naakte bodem: $<1\%$	C
	Moslaag: 1- 10%	B
Verstoring	Vergrast/verruigd: $<30\%$	A
	Verbost: $>30\%$	C
	Invasieve exoten: $<10\%$	B
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: Struikhei + >2 minstens occasioneel Aanwezig	B
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: $<5\text{ha}$	C
	Levendbarende hagedis, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen, graafwespen en wilde bijensoorten, Knopspruitje, Snortikker, Heidesabelsprinkhaan, Nachtpauwoog en Boompieper.	

Tabel 0-5. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten

Habitat 2310	Deelgebied * 1	Deelgebied d 2	Deelgebied d 3	Deelgebied d 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	0 ha	1.84ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	0%	100%	0%	0%	100%
Habitatstructuur					
– Dwergstruiken		B			Overal voldoende tot goed
– Ouderdomsstructuur strrr		B			
– Naakte bodem		C			
					Overal voldoende tot goed
					Overal gedegrad

– Moslaag	B	d
Verstoring		Overall voldoende tot goed
– Vergrast/verruigd	A	Overall voldoende tot goed
– Verbost	C	Overall gedegradeerd
– Invasieve exoten	B	d
Vegetatie		
– Aantal sleutelsoorten	B	Overall voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Overall gedegradeerd	

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Behoud van de actuele oppervlakte..

kwaliteitsdoelstelling Een goede structuurvariatie van de habitats met zoveel mogelijk open (stuivend) zand en behoud van de buntgrasvegetatie, mostapijtjes en korstmosvegetaties afgewisseld met een gevarieerde ouderdom van struikheide in psammofiele heide. Zo'n beperkt mogelijke boomopslag (maximum 20%) voorzien.

2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen

Zeer Belangrijk

Het actuele voorkomen

1.06 ha komt voor in de Bosbeekvallei en 14.87 ha in de Klaverberg.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1 en fig 0-2.

Potenties

Voor al rond de terril van Waterschei, in de omgeving van de Klaverberg en het heiderbos zijn er potenties aanwezig.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-6.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen. Maar aangenomen kan worden dat door successie en bebossing de oppervlakte van dit habitatype is afgenomen.

Tabel 0-6. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	1,06	2% $\geq p > 0\%$	1,72
Deelgebied 2	14,87		111,69
Deelgebied 3			
Deelgebied 4			
Totaal	15,93		113,41

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-7. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen over het volledige gebied.

2330	Beoordeling
Horizontale structuur: er is zowel stuivend zand, buntgrasvegetatie, mostapijtjes en korstmosvegetatie aanwezig	Overal voldoende tot goed
Habitatstructuur	
Naakte bodem: 10%-40%	Overwegend voldoende tot goed
Korstmosvegetaties: 1-10%	Overal voldoende tot goed
Verstoring	
Vergrast: 10-30%	Overal voldoende tot goed
Verbost: > 10%	Overwegend gedegradeerd
Invasieve exoten: <10%	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatiesamenstelling	
Aantal sleutelsoorten: Buntgras, Heidespurrie, Zandzegge, Zandblauwtje, klein tasjeskruid, zandstruisgras, vroege haver	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: < 15 ha : Overal gedegradeerd

Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroefvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knopsrietje, Snortikker, Veldkrekel, Blauwvleugelsprinkhaan, Kommavlinder, Driehoornmestkever, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Roodborsttappit en Boompieper

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van het criteria Faunabeoordeling en verbossing dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-8. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

2330	Beoordeling
Habitatstructuur	<i>Horizontale structuur: er zijn buntgrasvegetaties, mostapijtjes en korstmosvegetaties aanwezig</i> <i>Naakte bodem: < 10%</i> <i>Korstmosvegetaties: 1-10%</i>
Verstoring	<i>Vergrast: 10-30%</i> <i>Verbost: > 10%</i> <i>Invasieve exoten: <10%</i>
Vegetatiesamenstelling	<i>Aantal sleutelsoorten: ≤ 3 minstens lokaal frequent aanwezig</i>
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: < 15 ha</i> <i>Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroefvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knopsrietje, Snortikker</i>

Tabel 0-9. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen in Deelgebied 2. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

2330	Beoordeling
Habitatstructuur	<i>Horizontale structuur: er is zowel stuivend zand, buntgrasvegetatie, mostapijtjes en korstmosvegetatie aanwezig</i> <i>Naakte bodem: 10%-40%</i>

	Korstmosvegetaties: 1-10%	B
	Vergrast: 10-30%	B
Verstoring	Verbost: >10%	C
	Invasieve exoten: <10%	B
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: Buntgras, Heidespurrie, Zandzegge, Zandblauwtje, klein tasjeskruid, zandstruisgras, vroege haver	A
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: < 15 ha : C		
Faunabeoordeling	Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroofvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knosprietje, Snortikker, Veldkrekel, Blauwvleugelsprinkhaan, Kommavlinder, Driehoornmestkever, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Roodborsttappuit en Boompieper	

Tabel 0-10. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen

Habitat 2330	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	1,06 ha	14,87 ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	6,65%	93,35%	0%	0%	100%
Habitatstructuur					
– Horizontale structuur	B	A			Overal voldoende tot goed Overwegend voldoende tot goed Overal voldoende tot goed
– Naakte bodem	C	B			
– Korstmosvegetaties	B	B			
Verstoring					
– Vergrast	B	B			Overal voldoende tot goed Overwegend gedegradeerd
– Verbost	C	C			
– Invasieve exoten	B	B			Overal voldoende tot goed
Vegetatie					
– Aantal sleutelsoorten	B	A			Overal voldoende tot goed

Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: geen enkele vlek is groter dan 15 ha : Overall gedegradeerd</i> <i>Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroofvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knosprietje, Snortikker, Veldkrekel, Blauwvleugelsprinkhaan, Kommavlinder, Driehoornmestkever, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit, en Boompieper</i>
-------------------------	--

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Behoud van de actuele oppervlakte..

kwaliteitsdoelstelling Een goede structuurvariatie van de habitats met zoveel mogelijk open (stuivend) zand en behoud van de buntgrasvegetatie, mostapijtjes en korstmosvegetaties afgewisseld met een gevarieerde ouderdom van struikheide in psammofiele heide. Zo'n beperkt mogelijke boomopslag (maximum 20%) voorzien.

3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion

Het actuele voorkomen

Dit habitattype komt over een beperkte oppervlakte (0.1ha) en verspreid voor in de Bosbeekvallei.

Potenties

De structuurrijke delen van de bosbeek en de zijarmen, gelegen binnen dit SBZ, hebben een goede potentie voor de ontwikkeling van dit habitat.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitattype in beeld te brengen.

Tabel 0-11 Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	±0,2 ha(± 900m)		Heel de Bosbeek en zijarmen
Deelgebied 2			
Deelgebied 3			
Deelgebied			

4			
Totaal	0,1 ha		Heel de Bosbeek en zijarmen

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-12. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitans* en het *Callitriche-Batrachion* over het volledige gebied.

3260		Beoordeling
Habitatstructuur	Helofyten: < 30%	Overal voldoende tot goed
	Verticale structuur: slechts 1-2 groeivormen aanwezig	Overal gedegradeerd
Verstoring	Geëutrofeerd: <10%	Overal voldoende tot goed
	Invasieve soorten: er zijn plaatselijk geen invasieve soorten aanwezig: 0%	Overal voldoende tot goed
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: de sleutelsoort Haaksterrenkroos (<i>Callitriche hamulata</i>) is occasioneel aanwezig	Overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: dit habitattypen komt zeer sporadisch en verspreid voor in de Bosbeek. Oppervlakte habitat is te klein.	Overal gedegradeerd
	Typische soorten die voorkomen zijn Beekprik, kwabaal, Bosbeekjuffer, Weidebeekjuffer, Ijsvogel, Waterspitsmuis	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria Vertikale structuur, Sleutelsoorten en Oppervlakte natuurdoeltype dat dit habitattypen zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-13. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitans* en het *Callitriche-Batrachion* in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

3260		Beoordeling
Habitatstructuur	Helofyten: < 30%	A
	Verticale structuur: slechts 1-2 groeivormen aanwezig	C

	Geëutrofeerd: <10%	A
Verstoring	Invasieve soorten: er zijn plaatselijk geen invasieve soorten aanwezig: 0%	A
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: de sleutelsoort Haaksterrenkroos (<i>Callitriche hamulata</i>) is occasioneel aanwezig	C
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: dit habitatype komt zeer sporadisch en verspreid voor in de Bosbeek. Oppervlakte habitat te klein C		
Faunabeoordeling	Beekforel (uitgezet), Bosbeekjuffer, Weidebeekjuffer, Bronlibel, Ijsvogel, Waterspitsmuis	

Tabel 0-14. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitans* en het *Callitriche-Batrachion*

Habitat 3260	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	0,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	100%	0 %	0 %	0 %	100%
Habitatstructuur					
– Helofyten	A				Overal voldoende tot goed
– Verticale structuur	C				Overal gedegradeerd
Verstoring					
– Geëutrofeerd	A				Overal voldoende tot goed
– Invasieve exoten	A				Overal voldoende tot goed
Vegetatie					
– Aantal sleutelsoorten	C				Overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	C Overal gedegradeerd				

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Uitbreiding van de actuele oppervlakte (minder dan 1 ha) zodat dit habitattype over vrijwel geheel de loop van de Bosbeek voorkomt (binnen deelgebied 1). Een kwantificatie van de oppervlakte is moeilijk (ongeveer 1- 8 ha).

kwaliteitsdoelstelling Globaal wordt een voldoende tot goede LSVI nagestreefd.

Belangrijkste kwaliteitsvereisten zijn: helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen.

Vereisten voor waterkwaliteit vallen samen met die van de beekprik (zie verder)

4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

Het actuele voorkomen

Dit habitattype komt momenteel maar in zeer beperkte oppervlakte voor met in totaal ongeveer 1 ha verspreid over de Bosbeekvallei, Ruwmortelven en Heiderbos.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1, fig 0-3 en fig 0-4. Op deze habitatkaart staat in deelgebied 3 dit habitattype niet aangegeven maar is dit actueel wel aanwezig met ongeveer 0.68 ha.

Potenties

Potnat geeft potenties aan verspreid in de Bosbeekvallei en rond het Ruwmortelven.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-7.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitattype in beeld te brengen.

Tabel 0-15. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0,22		69,43
Deelgebied 2		2% >= p > 0%	
Deelgebied 3	0,68		1,31
Deelgebied 4	0,01		0,001

Totaal	0,91	70,75
--------	------	-------

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-16. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* over het volledige gebied.

4010	Beoordeling	
Habitatstructuur	Dwergstruiken: Abundant aanwezig	Overwegend voldoende tot goed
	Veenmoslaag: lokaal frequent	Overwegend voldoende tot goed
	Horizontale structuur: < frequent	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring	Vergrast: >50%	Overal gedegradeerd
	Verbost: <10%	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: Gewone dopheide, Kleine zonnedaauw, Klokjegentiaan	Overwegend voldoende tot goed
	Aantal veenmossen: onbekend	Onbekend
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: < 5ha:	Overal gedegradeerd
	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland:	
	Typische soorten die er voorkomen zijn Groentje, Koraaljuffer, Venwitsnuitlibel, Heikikker en Levendbarende hagedis.	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria Vergrassing en Faunabeoordeling dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Aangezien de oppervlakte in deelgebied 1 en 4 verwaarloosbaar zijn, is het niet aangewezen hier de LSVI van te beoordelen.

Tabel 0-17. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* in Deelgebied 3. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

4010		Beoordeling
Habitatstructuur	Dwergstruiken: Abundant aanwezig	A

	Veenmoslaag: lokaal frequent	B
	Horizontale structuur: <frequent	B
Verstoring	Vergrast: >50%	C
	Verbost: <10%	A
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: Gewone dopheide, kleine zonnedaauw en klokjesgentiaan	B
	Aantal veenmossen: onbekend	X
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland:		
Groentje, Koraaljuffer, Venwitsnuitlibel, Heikikker, Levendbarende hagedis.		
Faunabeoordeling		

Tabel 0-18. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

Habitat 4010	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	0,22 ha		0,68 ha	0,01 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	24,17%	...	74,73	1,1%	100%
Habitatstructuur					Overwegend voldoende tot goed
– Dwergstruiken	A				
– Veenmoslaag	B				
– Horizontale	B				Overwegend voldoende tot goed
Verstoring					Overwegend voldoende tot goed
– Vergrast	C				
– Verbost	A				
Vegetatie					Overwegend voldoende tot goed
– Aantal sleutelsoorten	B				
– Aantal veenmossen	B				
Faunabeoordeling	C <5ha: Overal gedegradeerd				

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

- Oppervlakte doelstelling** Actueel komt er ongeveer 1 ha voor in de verschillende deelgebieden. Doelstelling is een uitbreiding met ongeveer 3-6 ha in deelgebied 3 (Ruwmortelven) door omvorming van naaldbossen. Einddoel = 4-7ha.
- Kwaliteitsdoelstelling** Zorgen voor een beperkte aanwezigheid van boomopslag en pijpenstrootje.
Verwijderen van naaldbomen in deelgebied 3, deze zorgen voor een verdroging en verzuring van het habitat.

4030 - Droge Europese heide

Het actuele voorkomen

Er komt ca 66 ha voor in de SBZ, waarvan het merendeel in de Klaverberg is gelegen. Een beperkte oppervlakte komt voor in de Bosbeekvallei en het Heiderbos.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1, fig 0-2 en fig 0-4.

Potenties

Goede potenties zijn aanwezig in de Klaverberg en het Heiderbos. Ook in de Bosbeekvallei zijn er plekken met goede potentie.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-8.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen. Maar aangenomen kan worden dat door successie en bebossing de oppervlakte van dit habitatype is afgenomen.

Tabel 0-19. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 4030 - Droge Europese heide

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0,06	2% $\geq p > 0\%$	16,69
Deelgebied 2	61,87		68,47
Deelgebied 3			1,81
Deelgebied 4	4,49		35,74
Totaal	66,42		122,71

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-20. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4030 - Droge Europese heide over het volledige gebied.

4030	Beoordeling	
Habitatstructuur	Dwergstruiken: codominant	Overall voldoende tot goed
	Ouderdomsstructuur Struikhei: verschillende stadia aanwezig	Overall voldoende tot goed
Verstoring	Vergrast/verruigd: <50%	Overall voldoende tot goed
	Verbost: >30%	Overwegend gedegradeerd
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: varieert per gebied	Overwegend voldoende tot goed
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: Overwegend voldoende tot goed		
Faunabeoordeling	Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroofvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knosprietje, Snortikker, Heidesabelsprinkhaan, Veldkrekel, Zadel sprinkhaan, Driehoornmestkever, Nachtpauwoog, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit, Boompieper en Heivlinder	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-21. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4030 - Droge Europese heide in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

4030	Beoordeling	
Habitatstructuur	Dwergstruiken: codominant	A
	Ouderdomsstructuur Struikhei: twee tot drie stadia aanwezig	B
Verstoring	Vergrast/verruigd: 30-50%	B
	Verbost: <10%	A
Vegetatiesamenstelling	Aantal sleutelsoorten: enkel struikheide	C
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: <5ha C		
Faunabeoordeling	Levendbarende hagedis, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroofvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knosprietje, Driehoornmestkever	

Tabel 0-22. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 4030 - Droge Europese heide in Deelgebied 2. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

4030	Beoordeling
Habitatstructuur Dwergstruiken: comdominant	A
Ouderdomsstructuur Struikhei: alle stadia aanwezig	A
Verstoring Vergrast/verruigd: < 30%	A
Verbost: >30%	C
Vegetatiesamenstelling Aantal sleutelsoorten: kruipbrem	B
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: >50ha A	
Faunabeoordeling Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroofvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knopsprietje, Snortikker, Heidesabelsprinkhaan, Veldkrekel, Driehoornmestkever, Nachtpauwoog, boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit, Boompieper en Heivlinder	

Tabel 0-23. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 4030 - Droge Europese heide in Deelgebied 4. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

4030	Beoordeling
Habitatstructuur Dwergstruiken: codominant	A
Ouderdomsstructuur Struikhei: twee tot drie stadia aanwezig	B
Verstoring Vergrast/verruigd: <30%	A
Verbost: 10-30%	B
Vegetatiesamenstelling Aantal sleutelsoorten: enkel struikheide	C
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: <5ha C	
Faunabeoordeling Levendbarende hagedis, Mierenleeuw, Bastaard- en Groene zandloopkevers, diverse soorten roofvliegen (Hoornaarroofvlieg), graafwespen en wilde bijensoorten, Knopsprietje, Snortikker, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit en Boompieper	

Tabel 0-24. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 4030 - Droge Europese heide

Habitat 4030	Deelgebied d 1	Deelgebied d 2	Deelgebied d 3	Deelgebied d 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	0,06 ha	61,87 ha		4,49 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	0,09 %	93,15 %		6,76%	100%

Habitatstructuur				
– Dwergstruiken	A	A	A	Overall voldoende tot goed Overall voldoende tot goed
– Ouderdomsstructuur Struikhei	B	A	B	
Verstoring				
– Vergrast/verruigd	B	A	A	Overall voldoende tot goed Overwegend gedegradeerd
– Verbost	A	C	B	
Vegetatie				
– Aantal sleutelsoorten	C	B	C	Overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Overwegend voldoende tot goed			

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

- Oppervlakte-doelstelling** Actueel komt er 67 ha verspreid voor in de verschillende deelgebieden. Doel is de versterking vanuit bestaande kernen van droge heide en/of het verbinden van kernen van andere habitats in de heidesfeer, in deelgebied 4 (Heiderbos) is er uitbreiding voorzien van 10 ha door omvorming van naaldbossen tot een einddoel van ongeveer 77 ha
- kwaliteitsdoelstelling** Met het oog op een hoge structuurrijkdom dienen alle ouderdomsstadia (van pionier- tot degeneratiestadium) aanwezig te zijn. Het aandeel Pijpenstrootje (<25%) en de verbossingsgraad (<10%) dienen beperkt te zijn.

5130 - Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland

Het actuele voorkomen

In het Heiderbos (Deelgebied 4) komt actueel de grootste populatie Jeneverbes voor van Vlaanderen met ongeveer 11 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-4.

Potenties

Gezien de gelijkaardige abiotische condities in de omliggende stukken en het actueel voorkomen van een grote populatie jeneverbes is er een potentie om de habitat uit te breiden.

Trend

De trend is stabiel. Hoewel er in het Heiderbos, in vergelijking met andere populaties, nog relatief veel kiemplanten voorkomen, is hun aantal echter ruimschoots onvoldoende om een generatiewissel te verzekeren (Adriaenssens et al., 2006).

Tabel 0-25. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 5130 - *Juniperus communis*-formaties in heidevelden of op kalkgrasland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1			
Deelgebied 2			
Deelgebied 3			
Deelgebied 4	11,39	100% $\geq p > 15\%$	
Totaal	11,39		

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-26. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 5130 - *Juniperus communis*-formaties in heidevelden of op kalkgrasland over het volledige gebied.

5130	Beoordeling
	Overall voldoende tot goed
Habitatstructuur	Sexratio: beiden geslachten in het struweel aanwezig Verjongd: er zijn zaailingen aanwezig, zij het in beperkte aantallen, en deze groeien onvoldoende door tot volwassen planten In het soortbeschermingsplan Jeneverbes (Adriaenssens et al., 2006) wordt er aangehaald dat het aantal kiemplanten echter onvoldoende is om een generatiewissel te verzekeren Populatiegrootte: >100 exemplaren Overall voldoende tot goed
Verstoring	Vergrast/verruigd: <30% Overall voldoende tot goed Verbost: <10% Overall voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: 5-75 ha Overall voldoende tot goed In het heiderbos komt actueel gladde slang voor.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van het criteria Verjonging dat dit habitatype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-27. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 5130 - *Juniperus communis*-formaties in heidevelden of op kalkgrasland in Deelgebied 4. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

5130		Beoordeling
Habitatstructuur	Sexratio: beiden geslachten in het struweel aanwezig	A
	Verjongd: er zijn zaailingen aanwezig, zij het in beperkte aantallen	C
	Populatiegrootte: >100 exemplaren	A
Verstoring	Vergrast/verruigd: <30%	A
	Verbost: <10%	A
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: 5-75 ha B		
Faunabeoordeling	In het heiderbos komt actueel een populatie gladde slang voor op deze stukken.	

Tabel 0-28. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 5130 - *Juniperus communis*-formaties in heidevelden of op kalkgrasland

Habitat 5130	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	0 ha	0 ha	0 ha	11,39 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	0%	0%	0%	100%	100%
Habitatstructuur					
– Sexratio				A	Overal voldoende tot goed
– Verjongd				C	Overal gedegradeerd
– Populatiegrootte				A	Overal voldoende tot goed
Verstoring					
– Vergrast/verruigd				A	Overal voldoende tot goed
– Verbost				A	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: 5-75 ha				Overal voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Uitbreiding van de huidige oppervlakte van ongeveer 11 ha met ongeveer 4 ha door omvorming van naaldbossen tot een totaal van 15ha.

kwaliteitsdoelstelling Populatie jeneverbes die zich voldoende verjongt om op lange termijn te overleven en voorkomt in heidevegetatie met een verbossing <10% en vergrassing <30%.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Het actuele voorkomen

Op de habitatkaart komen er een paar snippers voor in de Bosbeekvallei met in totaal zo'n 2 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1.

Potenties

In de Bosbeekvallei zijn er potenties aanwezig.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-9.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen. Maar aangenomen kan worden dat door successie en bebossing de oppervlakte van dit habitatype is afgenomen.

Tabel 0-29. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	2,36	2% $\geq$ p > 0%	161,09
Deelgebied 2			
Deelgebied 3			
Deelgebied 4			
Totaal	2,36		161,09

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-30. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones subtype Moerasspireaverbond over het volledige gebied.

6430	Beoordeling
Habitats structuur Grassen: >10 %	Overal gedegradeerd
Verstori ng Verruigd: >30%	Overal gedegradeerd
Invasieve soorten: 0%	Overal voldoende tot goed
Vegetati e Aantal sleutelsoorten: 5-9 (moerasspirea en aanvullende soorten als gewone engelwortel, gele lis, grote kattenstaart, bosbies, dagkoekoeksbleom, moeraszegge en wolfsfoot)	Overwegend gedegradeerd
Frequentie of bedekking sleutelsoorten: <50%	Overal gedegradeerd
Faunabe oordelin g Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: Overal voldoende tot goed	
Verschillende zweefvliegen en spinnen, Kleine ijsvogelvinder, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Gouden sprinkhaan en Blauwborst	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria Grassen, Verruiging, Faunabeoordeling, aantal sleutelsoorten en hun bedekking dat dit habitattype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-40. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones subtype Moerasspireaverbond in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

6430	Beoordeling
Habitatstructuur Grassen: >10%	C
Verstoring Verruigd: >30%	C
Invasieve soorten: 0%	A
Vegetatie Aantal sleutelsoorten: <5	C
Frequentie of bedekking sleutelsoorten: <50%	C
Faunabeoordeling Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: 0,5-30 ha B	
Typische soorten die in de SBZ voorkomen zijn onder andere blauwborst, kleine ijsvogelvinder, gouden- en bramensprinkhaan en de vleermuizengroep.	

Tabel 0-41. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Habitat 6430	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	2,36 ha	0 ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	100%	0%	0%	0%	100%
Habitatstructuur					Overal gedegradeerd
– Grassen	C				
Verstoring					Overal gedegradeerd
– Verruigd	C				Overal gedegradeerd
– Invasieve soorten	A				Overal voldoende tot goed
Vegetatie					Overal gedegradeerd
– Aantal sleutelsoorten	C				
– Frequentie of bedekking sleutelsoorten	C				Overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Overal voldoende tot goed				

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Minimaal behoud van de actuele oppervlakte: ongeveer 2 ha.

Kwaliteitsdoelstelling De kwaliteit van de aanwezige oppervlaktes dient verbeterd te worden, vooral door het herstellen van de natuurlijke waterhuishouding. Indien de kwaliteit van het habitatype 91E0 groot is onder meer door de aanwezigheid van open plekken, zal zich daar deels 6430 ontwikkelen.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Het actuele voorkomen

Volgens de kartering komt er actueel een snipper van 0,29 ha voor, maar deze is actueel niet meer habitatwaardig.

Potenties

Volgens POTNAT weinig tot geen goede potenties binnen het gebied.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-10.

Trend

Gezien het habitattype zo goed als verdwenen is binnen de SBZ is er ten opzichte van de aanmelding een negatieve trend.

Tabel 0-42. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0,29	2% $\geq p > 0\%$	
Deelgebied 2			
Deelgebied 3			
Deelgebied 4			
Totaal	0,29		0

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-43. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) subtype Glanshavergraslanden over het volledige gebied.

6510	Beoordeling
Habitatstructuur	Horizontale structuur: enkel lage grassen aanwezig Overall gedegradeerd
	Verticale structuur: minstens één soort bedekt meer dan 50% Overall gedegradeerd
Verstoring	Verruigd: 10-30% Overall voldoende tot goed
	Strooisellaag: <10% Overall voldoende tot goed
	Verbost/verstruweeld: <5% Overall voldoende tot goed
	Aantal sleutelsoorten: <7 Overall gedegradeerd
Vegetatie	Frequentie of bedekking sleutelsoorten: <50% Overall gedegradeerd

Faunabeoordeling**Conclusie actuele staat van instandhouding**

Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria horizontale en verticale structuur, het aantal sleutelsoorten en hun bedekking dat dit habitattype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-44. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) subtype Glanshavergraslanden in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

6510		Beoordeling
Habitatstructuur	Horizontale structuur: enkel lage grassen aanwezig	C
	Verticale structuur: minstens één soort bedekt meer dan 50%	C
Verstoring	Verruigd: 10-30%	B
	Strooisellaag: <10%	A
	Verbost/verstruweeld: <5%	A
Vegetatie	Aantal sleutelsoorten: <7	C
	Frequentie of bedekking sleutelsoorten: <50%	C
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: C		
Kwartelkoning, Paapje, Koninginnepage, Bruine vuurvliinder, Dambordje, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje		

Faunabeoordeling

Tabel 0-45. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Habitat 6510	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	0,29 ha	0 ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	100%	0%	0%	0%	100%
Habitatstructuur					
– Horizontale structuur	C				Overal gedegradeerd

– Verticale structuur	C	d
Verstoring		Overall gedegradeerd
– Verruigd	B	Overall voldoende tot goed
– Strooisellaag	A	Overall voldoende tot goed
– Verbost/verstruweeld	A	Overall voldoende tot goed
Vegetatie		Overall gedegradeerd
– Aantal sleutelsoorten	C	Overall gedegradeerd
– Frequentie of bedekking sleutelsoorten	C	Overall gedegradeerd
Faunabeoordeling	C Overall gedegradeerd	

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Actueel komt het habitatype nauwelijks voor. Aangezien er weinig potentie is binnen het gebied volgens POTNAT, zouden eventuele doelstellingen niet duurzaam zijn.

kwaliteitsdoelstelling Zie hierboven.

7140 - Overgangs- en trilveen

Het actuele voorkomen

Het mesotrofe subtype, met soorten als slangenwortel, wateraardbei, holpijp etc, werd op verscheidene plekken in de Bosbeekvallei aangetroffen en staan niet allemaal aangegeven op fig 0-1.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1.

Potenties

Potnat doet geen uitspraken over dit habitatype. Maar goede potenties zijn op verscheidene plekken aanwezig binnen de Bosbeekvallei waar het grondwater jaarrond slechts beperkt onder het maaiveld wegzakt.

Trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitatype in beeld te brengen. We nemen echter aan dat het habitatype door successie en verbossing in oppervlakte is afgenomen gezien het open karakter dat de vallei in het verleden had.

Tabel 0-46. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 7140 - Overgangs- en trilveen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	2		aanwezig
Deelgebied 2			
Deelgebied 3			
Deelgebied 4			
Totaal	2		

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-47. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 7140 - Overgangs- en trilveen over het volledige gebied.

7140	Beoordeling
oppervlakte habitatvlek: 0.1 – 0.5 ha	Overwegend gedegradeerd
oppervlakte moeras: < 1 ha	Overal gedegradeerd
: < 10% drijfslaag of < 10% open water	Overal gedegradeerd
Habitatstructuur	
Moslaag: 10- 70 %	Overwegend voldoende tot goed
Strooisellaag: < 10%, op de goed ontwikkelde snippers	Overal voldoende tot goed
dominantie van 1 soort: één soort ≥ 70%, het grootste stuk bestaat overwegend uit slangenwortel. In de andere kleinere vlekken is het een gevarieerde vegetatie met onder andere wateraardbei en holpijp.	Overwegend gedegradeerd
Vegetatiesamenstelling aantal sleutelsoorten: 4-5	Overwegend voldoende tot goed

	Verbost: $\geq 10\%$	Overal gedegradeerd
Verstoring	verruigd/vermost/vergrast: totaal bedekking $< 10\%$ en vegetatiehoogte < 50 cm	Overwegend voldoende tot goed
	Structuurschade: $< 1\%$	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Opp $< 0,5$ -2.5 ha, slechts één habitatvlek is groter dan 0.5 ha	Overwegend gedegradeerd

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van de beperkte oppervlakte, verbossing en in bepaalde vlekken de dominantie van één sleutelsoort dat het habitat zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-48. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden

7140		Beoordeling
	oppervlakte habitatvlek: 0,01-0.5 ha	B
	oppervlakte moeras: < 1 ha	C
Habitatstructuur	Moslaag: 10-70%	B
	Strooisellaag: $< 10\%$	A
	dominantie van 1 soort: één soort $\geq 70\%$	C
Vegetatiesamenstelling	aantal sleutelsoorten: 4-5	B
	Verbost: $\geq 10\%$	C
Verstoring	verruigd/vermost/vergrast: totaal bedekking $< 10\%$ en vegetatiehoogte < 50 cm	A
	Structuurschade: $< 1\%$	A
Faunabeoordeling	Opp: 0,5- 2,5 ha	C

Tabel 0-49. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen

Habitat 7140	Deelgebied d 1	Deelgebied d 2	Deelgebied d 3	Deelgebied d 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	100%	0%	0%	0%	100%
Habitatstructuur					

– Oppervlakte habitatvlek	B	Overwegend gedegradeerd
– Oppervlakte moeras	C	Overal gedegradeerd
– Moslaag	B	Overwegend voldoende tot goed
– Strooisellaag	A	Overal voldoende tot goed
– Dominatie van één soort	C	Overwegend gedegradeerd
Verstoring		
– Verbost	C	Overal gedegradeerd
– Verruigd/vermost/Vergrast	A	Overwegend voldoende tot goed
– Structuurschade	A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie		
– Aantal sleutelsoorten	B	Overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Overwegend gedegradeerd	

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte doelstelling Actueel komt er ongeveer 2 ha voor. Hier is een uitbreiding voorzien van 10 ha tot een totaal van 12 ha.

kwaliteitsdoelstelling Globaal wordt een voldoende tot goede LSVI nagestreefd.

Natuurlijke hydrologie, voldoende voedselarme waterlichamen, beperkte aanwezigheid bomen (<10%) waarin typische en begeleidende soorten een bedekking >70% kennen, met slechts zeer plaatselijk verruiging (<1%) en vergrassing (<10%). De realisatie van 12 ha 7140 is pas haalbaar wanneer dit ingebed is in een complex van ca. 40 ha moerasgebied.

9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten en 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)

Het actuele voorkomen

Oude eikenbossen (habitat 9190) en Eiken-beukenbossen (habitat 9120) worden samengenomen omdat het onderscheid tussen habitattypen 9190 en habitattypen 9120 moeilijk te bepalen is aan de hand van de vegetatiesamenstelling. Het verschil tussen beide habitats wordt voornamelijk bepaald door een verschil in abiotiek. Oude eikenbossen komen tot ontwikkeling op dekzandgronden terwijl Eiken-beukenbossen ontwikkelen op een iets rijkere zandbodem (alluviaal). De verspreiding van het habitattypen is eerder vleksgewijs en indien het een verboste landduin betreft, gaat het met zekerheid over Oude eikenbossen.

Bossen met kenmerken van deze habitattypen zijn in dit gebied van recente oorsprong en het merendeel (13.6 ha) hiervan komt actueel voor in de Bosbeekvallei. In de Klaverberg en het Heiderbos komt respectievelijk 6.5 en 0.5 ha voor.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1, fig 0-2 en fig 0-4.

Potenties

Volgens POTNAT zijn er voor 9190 meer dan 250 hectare potenties binnen het gebied terwijl er voor 9120 slecht zo'n 6 hectare potenties aanwezig zijn binnen de SBZ. Een goede potentie is in grote delen van de SBZ aanwezig.

Voor de potentiekaart van dit habitat 9190 verwijzen we naar Kaart 0-11 en voor habitat 9120 verwijzen we naar Kaart 0-12.

Trend

Door successie en verbossing is de oppervlakte bos teogenomen in de SBZ. Het betreft hier meestal wel geen habitatwaardig bos gezien de jonge leeftijd van de bestanden.

*Tabel 0-50. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten + habitattypen 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	7,46 + 6,11	2% >= p > 0%	31,04 + 5,82
Deelgebied 2	6,52 + 0,00		183,42 + 0,00
Deelgebied 3			1,79 + 0,00
Deelgebied 4	0,49 + 0,00		35,76 + 0,00
Totaal	14,48 + 6,11		251,99 + 5,82

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-51. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten + habitattype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) over het volledige gebied.

9190/9120		Beoordeling
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 40ha (MSA)	Overal gedegradeerd
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig en klasse 7 afwezig of minder dan 3 groeiklassen aanwezig en klasse 7 aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Aandeel dood hout: <4%	Overal gedegradeerd
	Hoeveelheid dik dood hout: <1 exemplaar/ha	Overal gedegradeerd
	Bosconstantie: 100-200 jaar	Overal voldoende tot goed
Verstoring	Invasieve soorten: >10%	Overwegend gedegradeerd
	Verruigd: 10-30%	Overal voldoende tot goed
	Geruderaliseerd: >10%	Overal gedegradeerd
	Vergrast: <10 %	Overal voldoende tot goed
	Procentueel aandeel sleutelsoorten in de boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	Overwegend voldoende tot goed
	Procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag: >30% bedekking van 5-7 soorten voor de stukken die als habitat zijn aangeduid.	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuuroeltypen Nederland: <30 ha	Overal gedegradeerd
	In de SBZ treffen we habitattypische soorten als Middelste bonte specht, zwarte specht, Wespendief, vleermuizen, Boskrekel, Levendbarende hagedis en Kleine ijsvogelvlinder	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd op basis van de criteria oppervlakte, invasieve exoten en dood hout dat dit habitattype zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-52. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten + habitattypen 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robur-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

9190/9120	Beoordeling
Habitatstructuur	
Oppervlakte: < 40ha (MSA)	C
Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig en klasse 7 afwezig of minder dan 3 groeiklassen aanwezig en klasse 7 aanwezig	B
Aandeel dood hout: <4%	C
Hoeveelheid dik dood hout: <1 exemplaar/ha	C
Bosconstantie: 100-200 jaar	B
Verstoring	
Invasieve soorten: >10%	C
Verruigd: 10-30%	B
Geruderaliseerd: >10%	C
Vergrast: <10% %	A
Procentueel aandeel sleutelsoorten in de boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
Procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag: >30% bedekking van 5-7 soorten voor de stukken die als habitat zijn aangeduid.	B
Faunabeoordeling	
Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: <30 ha C	

Tabel 0-53. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten + habitattypen 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robur-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) in Deelgebied 2. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

9190/9120	Beoordeling
Habitatstructuur	
Oppervlakte: < 40ha (MSA)	C
Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig en klasse 7 afwezig of minder dan 3 groeiklassen aanwezig en klasse 7 aanwezig	B
Aandeel dood hout: <4%	C
Hoeveelheid dik dood hout: <1 exemplaar/ha	C

	Bosconstantie: 100-200 jaar	B
	Invasieve soorten: >10%	C
	Verruigd: 10-30%	B
	Geruderaliseerd: >10%	C
Verstoring	Vergrast: <10%	A
	Procentueel aandeel sleutelsoorten in de boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag: >30% bedekking van 5-7 soorten voor de stukken die als habitat zijn aangeduid.	B
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: <30 ha	C

Tabel 0-54. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten + habitattypen 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) in Deelgebied 4. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

9190/9120		Beoordeling
	Oppervlakte: < 40ha (MSA)	C
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig en klasse 7 afwezig of minder dan 3 groeiklassen aanwezig en klasse 7 aanwezig	B
Habitatstructuur	Aandeel dood hout: <4%	C
	Hoeveelheid dik dood hout: <1 exemplaar/ha	C
	Bosconstantie: 100-200 jaar	B
	Invasieve soorten: >10%	C
	Verruigd: 10-30%	B
	Geruderaliseerd: >10%	C
Verstoring	Vergrast: <10%	A
	Procentueel aandeel sleutelsoorten in de boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag: >30% bedekking van 5-7 soorten voor de stukken die als habitat zijn aangeduid.	B
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: <30 ha	C

Tabel 0-55. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten + habitattype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*).

Habitat 9190+9120	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	13.57 ha	6.52 ha	0 ha	0,49 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	65%	32 %	0 %	3 %	100%
Habitatstructuur					
– Oppervlakte	C	C		C	Overal gedegradeerd
– Verticale structuur	A	A		A	Overal voldoende tot goed
– Horizontale structuur	B	B		B	Overal voldoende tot goed
– Aandeel dood hout	C	C		C	Overal gedegradeerd
– Hoeveelheid dik dood hout	C	C		C	Overal gedegradeerd
– Bosconstantie	B	B		B	Overal voldoende tot goed
Verstoring					
– Invasieve soorten	C	C		C	Overal gedegradeerd
– Verruigd	B	B		B	Overal voldoende tot goed
– Geruderaliseerd	C	C		C	Overal gedegradeerd
– Vergrast	A	A		A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie					
– Sleutelsoorten in de boomlaag	A	A		A	Overal voldoende tot goed
– Procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag	B	B		B	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Overal gedegradeerd				

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Actueel komt er ongeveer 16 ha verspreid voor over de deelgebieden 1, 2 en 4. Het doel is behoud van het habitatype in deelgebied 4 en een uitbreiding met ongeveer 10 ha in deelgebied 1 en 35 ha in deelgebied 2 beiden door omvorming van naaldbos.

Kwaliteitsdoelstelling Goede ontwikkelde, oude inheemse bosbestanden met voldoende structuurrijkdom en open plekken, max 10% invasieve exoten en met goed ontwikkelende mantel-zoomvegetaties. Bovendien moet er voldoende dood hout aanwezig zijn (> 10%). Vooral in deelgebied 2 en in mindere mate ook 4 streven we naar zeer ijle bossen, waardoor er voldoende open plekken zijn voor de ontwikkeling van heidehabitats (2330, 4030).

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Het actuele voorkomen

Er is momenteel 96,22 ha elzenbroekbos aanwezig in de Bosbeekvallei.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar fig 0-1.

Potenties

Circa 183,25 ha met een goede potenties voor de ontwikkeling van het oligotrofe en het mesotrofe subtype is aanwezig in de Bosbeekvallei.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 0-13 voor het subtype mesotroof en Kaart 0-14 voor het subtype oligotroof.

Trend

De oppervlakte van dit habitat is toegenomen, enerzijds door het wegvallen van beheer in voormalige hooilanden en anderzijds door bebossingen. Er is dus sprake van een positieve trend.

Tabel 0-56. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	96,22		183,25
Deelgebied 2		15% $\geq p > 2\%$	
Deelgebied			

3			
Deelgebied 4			
Totaal	96,22		183,25

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-57. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnus incanae*, *Salicion albae*) over het volledige gebied.

		Beoordeling
Habitatstructuur	<i>Indicator MSA</i> : Habitatvlekken komen grotendeels aaneengesloten voor of op z'n minst ingebed in complex van bos, vochtige graslanden, laagveen en rietland. Ze vormen zo een ecologisch geheel. Hier en daar zijn ze van elkaar gescheiden door wegen.	Overwegend voldoende tot goed
	<i>verticale structuur</i> : De verticale structuur is bijna overal voldoende tot goed	Overwegend voldoende tot goed
	<i>horizontale structuur</i> : De horizontale structuur is plaatselijk goed met ongelijkjarige bestanden of voldoende met groepsgewijze mengingen.	Overwegend voldoende tot goed
	<i>aandeel dood hout</i> : enkele percelen met >10% dood hout. Over het algemeen 4-10% en plaatselijk slechts een beperkte aanwezigheid.	Overwegend voldoende tot goed
	<i>hoeveelheid dik dood hout</i> : In merendeel van de bestanden 1-3 ex/ha. Plaatselijk >3 ex per ha of < 1 ex/ha	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Bosconstantie</i> : 30 - 100 jaar	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatiesamenstelling	<i>sleutelsoorten in de boomlaag</i> : In habitatwaardige stukken hebben de sleutelsoorten een presentie groter dan 90%.	Overal voldoende tot goed
	<i>procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag</i> : De typische soorten kennen een bedekking <30%. Typische soorten die we plaatselijk terugvinden zijn onder andere dotterbloem, moerasviooltje, pluimzegge, elzenzegge, zompzegge, slangenwortel. Paarbladig goudveil en bittere veldkers komen voor ter hoogte van een bronzone in Dorne.	Overwegend gedegradeerd
Verstoring	<i>invasieve exoten</i> : <10 %, plaatselijk talrijke aanwezigheid van reuzenbalsemien en in de verdroogde stukken grove den en Amerikaanse vogelkers.	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Geruderaliseerd</i> : >30%, grote delen zijn geruderaliseerd met kleeftkruid en grote brandnetel.	Overwegend gedegradeerd
	<i>Verruigd</i> : >30%, veel brede en smalle stekelvaren en bramen.	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	Typische soorten die (beperkt) voorkomen zijn Beekprik (bijlage II), Bosbeekjuffer, Goudvink, Wielewaal, Blauwborst en Matkop.	Overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van het lage aandeel sleutelsoorten in de struiklaag, de hoeveelheid invasieve exoten en de grote oppervlakte die verruigd en geruderaliseerd is.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-58. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

		Be oor del ing	
91E0			
	Indicator MSA: >20ha	A	
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A	
	Horizontale structuur: De horizontale structuur is plaatselijk goed met ongelijkjarige bestanden of voldoende met groepsgewijze mengingen	B	
Habitatstructuur	Aandeel dood hout: enkele percelen met >10% dood hout. Over het algemeen 4-10% en plaatselijk slechts een beperkte aanwezigheid.	B	
	Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaar/ha	B	
	Bosconstantie: 30-100 jaar	B	
	sleutelsoorten in de boomlaag: In habitatwaardige stukken hebben de sleutelsoorten een presentie groter dan 90%.	A	A
Vegetatiesamenstelling	procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag: De typische soorten kennen een bedekking <30%. Typische soorten die we plaatselijk terugvinden zijn onder andere dotterbloem, moerasviooltje, pluimzegge, elzenzegge, zompzegge, slangenwortel. Paarbladig goudveil en bittere veldkers komen voor ter hoogte van een bronzone in Dorne.	C	C
	Invasieve soorten: <10%	B	
Verstoring	Geruderaliseerd: >30%	C	
	Verruigd: >30%	C	
Fauna			
beoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen Nederland: >30 ha Typische soorten die (beperkt) voorkomen zijn Beekprik (bijlage II), Bosbeekjuffer, Goudvink, Wielewaal, Blauwborst en Matkop B		

Tabel 0-59. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) in Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden..

Habitat 91E0	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Conclusie indicator
Actuele oppervlakte	96,22 ha	0 ha	0 ha	0 ha	
Actueel oppervlakteaandeel	100%	0 %	0 %	0 %	100%
Habitatstructuur					
– Oppervlakte	A				Overwegend voldoende tot goed
– Verticale structuur	A				Overwegend voldoende tot goed
– Horizontale structuur	B				Overwegend voldoende tot goed
– Aandeel dood hout	B				Overwegend voldoende tot goed
– Hoeveelheid dik dood hout	B				Overwegend voldoende tot goed
– Bosconstantie	B				Overwegend voldoende tot goed
Verstoring					
– Invasieve soorten	B				Overwegend voldoende tot goed
– Verruigd	C				Overwegend gedegradeerd
– Geruderaliseerd	C				Overwegend gedegradeerd
Vegetatie					
– Sleutelsoorten in de boomlaag	A				Overal voldoende tot goed
– Procentueel aandeel sleutelsoorten in de kruidlaag	C				Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	Overwegend voldoende tot goed				

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Actueel komt er ongeveer 95 ha 91E0 voor in deelgebied 1. Het doel is een uitbreiding tot in totaal ongeveer 150 ha door effectieve uitbreiding van zo'n 35-55 ha.

kwaliteitsdoelstelling

- een gevarieerde bosstructuur met veel open plekken (waar o.a. volgende habitattypes 3260, 6430, 7140 kunnen voorkomen) en met voldoende dood hout en sleutelsoorten van het oligo- of mesotrofe subtype.
- behoud en/of herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het oligotrofe subtype en mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen.
- Daarenboven zijn structuurrijke bosranden van belang.

De soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aande hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van het de biotopen die onderdeel uitmaken van het leefgebied van een soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven voor alle leefgebieden in het habitatrichtlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het dwergvleermuizencomplex).

Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

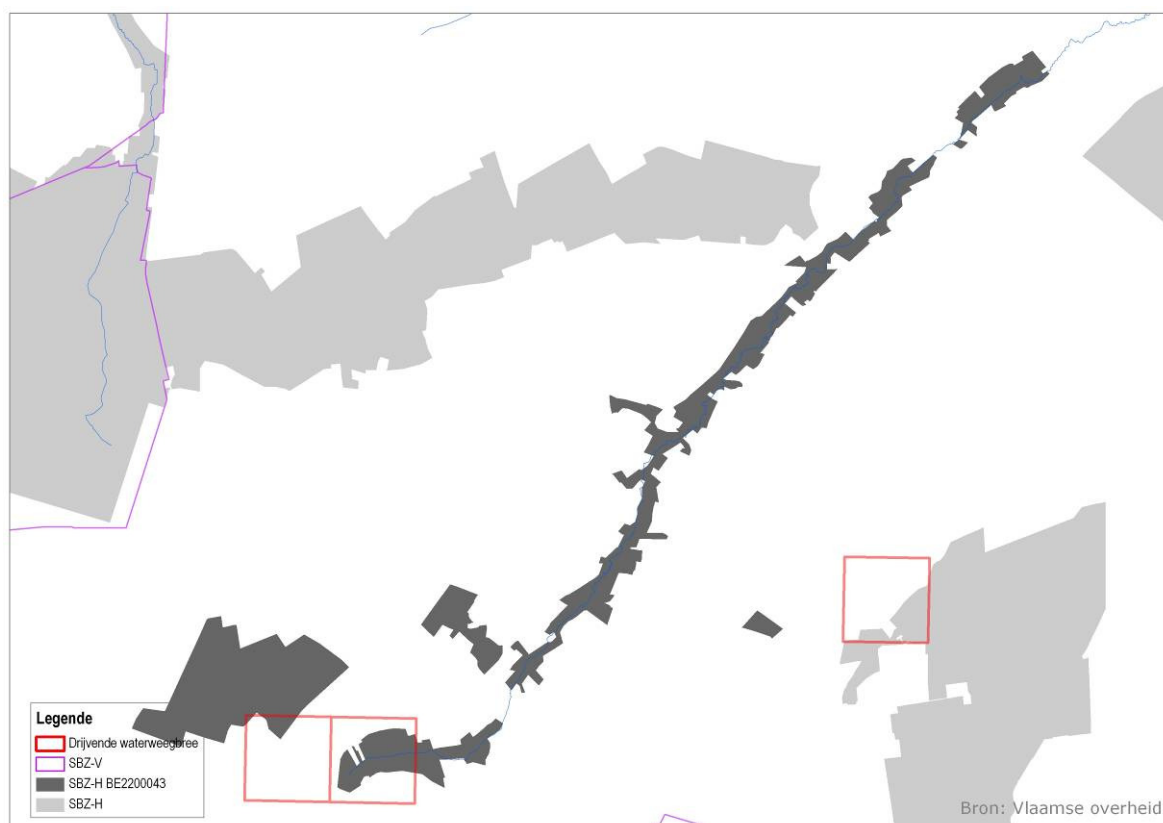
Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor zowel populatie als leefgebied, vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

Het actuele voorkomen

In 2004 werd drijvende waterweegbree aangetroffen in een plas op de terril van Waterschei (2004). In de buurt, maar juist buiten SBZ, is er ook een waarneming gedaan door het INBO in 2003 in een afwateringsgracht aan de terril van Waterschei. Op beide locaties is de soort nu niet meer terug gevonden.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-15.

Figuur 0-15. Verspreiding van Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

Potenties

De plant groeit in stromend of stilstaand water, zoals vijvers, sloten en plassen en op de kortstondig droogvallende oevers daarvan. Het is een typische soort van wateren met pioniervegetaties van de Oeverkruidklasse (habitat types 3110 en 3120). Het water is helder, vaak vrij voedselarm tot matig voedselrijk, zuur tot licht basisch en met zeer lage fosfaat- en nitraatgehaltes. De plant verdwijnt van zodra te veel concurrentie met andere planten optreedt. In voedselarme omstandigheden, waarbij er niet te veel ophoping van organisch materiaal op de bodem plaats vindt, kan de soort langdurig stand houden. In voedselrijkere omgeving is de soort meestal gebonden aan situaties met ijzerrijk kwelwater of andere milieuomstandigheden die de successie naar vegetaties met meer competitieve soorten vertragen.

Potenties zijn onbekend.

De trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van de biotoop in beeld te brengen. Maar aangezien er in 2003 en 2004 nog waarnemingen van de soort bekend zijn en deze soort recent niet meer is teruggevonden, kan men spreken van een dalende trend.

Tabel 0-60. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	onbekend	Bijlage II, maar niet aangemeld	afwezig
Deelgebied 2	onbekend		onbekend
Deelgebied 3	onbekend		onbekend
Deelgebied 4	onbekend		Onbekend
Totaal	onbekend		Onbekend

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-61. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

	BE2200043	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- Ruimtelijke populatiestructuur	Overal gedegradeerd	Enkele oude waarnemingen -> C
- Populatiegrootte	Overal gedegradeerd	Enkele oude waarnemingen -> C
- Populatiestructuur	Overal gedegradeerd	Geen bloeiende planten of vruchten aanwezig -> C
Habitatkwaliteit		
- Pionierscondities	Overal gedegradeerd	geen dynamiek of verstoring die nieuwe kolonisaties toelaten -> C
- Pionierscondities	Overal gedegradeerd	Dikke sliblaag (>5 cm) in plas op terril -> C
- pH	onbekend	onbekend
- (Grond)waterstand	Overal gedegradeerd	Onvoldoende hoog tijdens een gedeelte van het vegetatie seizoen; connectiviteit tussen populaties of habitatvlekken niet gegarandeerd -> C
- Vegetatiestructuur	Overal voldoende tot goed	bedekking van vegetatie, excl. <i>L. natans</i> en hoger opgroeiend dan deze soort: 25 - 75%, inclusief planten met drijvende bladeren (duizendknoopfonteinkruid)-> B
- Lichtregime	Overal voldoende tot goed	Gedeeltelijk beschaduwd (< 1/3) -> B
- Transparantie waterkolom	Overal voldoende tot goed	Indien maximale diepte < 1 m: zicht tot op de bodem. Indien maximale diepte > 1m: Secchidiepte > 1 m diepte (schijf)-> A
- Eutrofiëring en verzuring	Overal gedegradeerd	Bedekking eutrofiërings- en verzuringsindicatoren >30% (Lisdodde,...) -> C

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. De soort is waarschijnlijk door successie verdwenen. Op beide plaatsen zijn er ook aanwijzingen van voedselaanrijking. Een mogelijke herstelmaatregel is het schonen van de poel. Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatiedoelstelling Voor deze soort worden geen populatiedoelstellingen opgesteld, aangezien er geen potentie is op de terrein voor een duurzame populatie te herbergen. Dat de soort hiervoor kwam word gezien als een curiosium.

kwaliteitsdoelstelling Zorgen voor poelen met voldoende zonlicht, een dunne sliblaag (max. 5 cm dikte), een pH van 6-7,5, een goede doorzichtbaarheid en slechts een beperkte bedekking van eutrofiërings- en verzuringsindicatoren (<10%).

Beekprik - *Lampetra planeri*

Het actuele voorkomen

Er is een recente waarneming van de Busselzipp, 100m stroomopwaarts van de monding in de Bosbeek (Coeck, 2006). Historische waarnemingen zijn ook bekend (Seeuws, 1996). De exacte verspreiding en grootte van de populatie is onbekend. Waarschijnlijk betreft het een kleine, (bijna) geïsoleerde populatie.

Potenties

Beekprikken bewonen midden- en bovenlopen van beken en rivieren met een goede waterkwaliteit. Onder de prikken is de Beekprik de enige soort die zich niet parasitair voedt. De larven leven oppervlakkig ingegraven in slibrijke, fijnzandige bodems, waar ze algen, detritus en kleine organismen uit het water filteren. Na de metamorfose tot adulte prik voeden de dieren zich niet meer. Ze

trekken in het voorjaar stroomopwaarts op zoek naar ondiepe, zonnige zand- en kiezelbanken, waar het water sneller stroomt en de eieren worden afgezet, waarna ze sterven.

De Beekprik houdt zich op in natuurlijke, ondiepe waterlopen van 5-25cm (maximum 50cm) diepte. Het water moet zeer zuiver en zuurstofrijk zijn en een beperkte plantengroei (bedekkingsgraad

<5%) hebben. De organische belasting van het stromend water moet erg gering zijn. Het beddingmateriaal moet divers zijn met een afwisseling van slib, fijn zand, grof zand en fijne kiezel (Seeuws & Coeck 1996). De Bosbeek biedt een goede potentie voor deze soort.

De Bosbeek met haar zijbeken kunnen gezien worden als potentieel leefgebied.

De trend

Er zijn onvoldoende gegevensreeksen om een trend te kunnen bepalen.

Tabel 0-62. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Beekprik - *Lampetra planeri*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	Minstens 1 exemplaar	Bijlage II, maar niet aangemeld	aanwezig
Deelgebied 2	onbekend		onbekend
Deelgebied 3	onbekend		onbekend
Deelgebied 4	onbekend		onbekend
Totaal	Minstens 1 exemplaar		aanwezig

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-63. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Beekprik - *Lampetra planeri*

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- populatiegrootte	onbekend	Eenmaal waargenomen bij een afvissing op de Busselzipp 100m stroomopwaarts van de monding in de Bosbeek, er zijn geen verdere gegevens over populatie of voorkomen bekend -> onbekend
Habitatkwaliteit		
- Paaihabitat: structuurrijk meanderend beekbiotoop met grof-zandig substraat en matige stroming	Overal voldoende tot goed	Regelmatig aanwezig -> B
- opgroeihabitat: structuurrijk meanderend beekbiotoop met zandbanken die een matig aandeel detritus bevatten en een lage stroomsnelheid hebben	Overal voldoende tot goed	Regelmatig aanwezig -> B
- BBI	Overal voldoende tot goed	Metingen gemiddeld goed -> B
- pH	Overal gedegradeerd	Metingen gemiddeld > 8,5, dus te basisch -> C
- Ingrepen in de structuur van het waterbiotoop	Overal gedegradeerd	Plaatselijk aanwezig in functie van de watermolens -> C
- Migratiebarrières	Overal gedegradeerd	Plaatselijk aanwezig in functie van de watermolens -> C
Globale beoordeling	Gedeeltelijk aangetast	

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding op basis van de criteria: pH en de aanwezigheid van migratiebarrières in de loop van de Bosbeek.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatied
oelstelling** Ontwikkeling van een populatie die voldoet aan een voldoende staat van
instandhouding in de Bosbeek en zijbeken (50- 200 ind/ha)

**kwaliteitsd
oelstelling** Laaglandbeek met een goede structuur en BBI van minstens 8, zuurstofgehalte
van min 8 mgO₂/l en organische belasting BOD<4.3 mg/l, en een Ph tussen de
6,5 en 8,5, waarin de soort vrij kan migreren binnen een beter en groter
leefgebied door het opheffen van vismigratieknelpunten

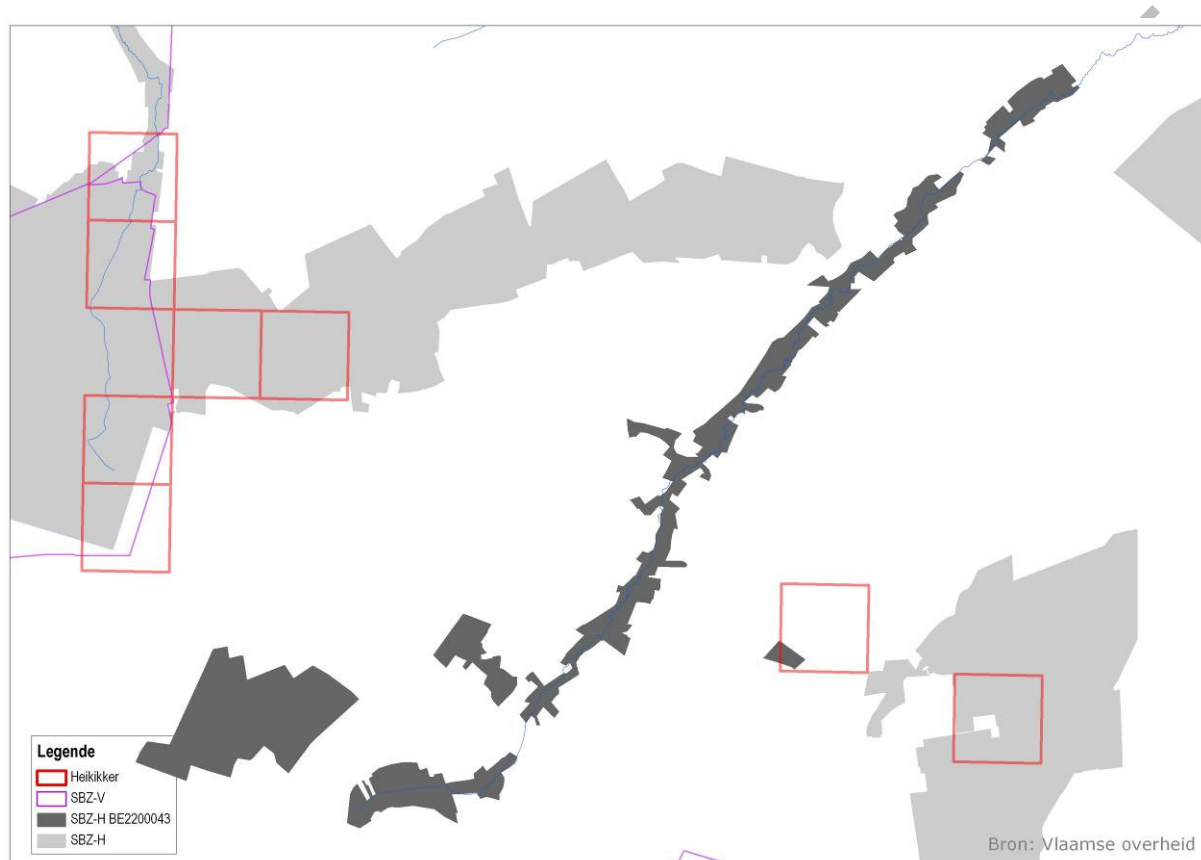
Heikikker - *Rana arvalis*

Het actuele voorkomen

Binnen dit SBZ komt Heikikker voor Ruwmortelven. Recent zijn er nog maar enkele waarnemingen.

De dichtstbijzijnde populatie komt voor in het Heuvelsven (SBZ BE2200035 Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek).

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-16.

Figuur 0-16. Verspreiding van Heikikker - *Rana arvalis*

Potenties

In Vlaanderen is de Heikikker strikt gebonden aan voedselarme milieus zoals vochtige heidevelden, laagveengebieden en voedselarme moerassen en bossen. Als voortplantingsplaatsen gebruikt de Heikikker in Vlaanderen vennen, grachten, kleine vijvers en depressies die zwak zuur, voedselarm tot matig voedselrijk water bevatten. De eiklompjes worden veelal afgezet op ondiepe (10 tot 25 cm), windbeschutte plaatsen met weinig schaduw. Vaak zijn dat inhammen in de oeverzone, gekenmerkt door de aanwezigheid van veenmosslenken of een stelsel van Pijpenstrootjesbulten en slenken. Ook tijdelijk ondergelopen greppels en depressies op of naast zandwegen worden gebruikt als paaiplaatsen.

Landactieve Heikikkers houden zich op in vochtige heiden, heischrale graslanden en vochtige bossen met veel bladstrooisel en dood hout. Vooral terreinen met een permanent hoge waterstand zijn geschikt.

Potenties zijn er aanwezig in Ruwmortelven.

De trend

De Heikikker is hier sterk achteruitgegaan. Momenteel worden er nog slechts enkele individuen waargenomen. Er is sprake van een negatieve trend.

Tabel 0-64. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Heikikker - Rana arvalis

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
<i>Deelgebied 1</i>	<i>onbekend</i>	<i>Bijlage III</i>	<i>onbekend</i>
<i>Deelgebied 2</i>	<i>onbekend</i>		<i>onbekend</i>
<i>Deelgebied 3</i>	<i>Slechts enkele individuen</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 4</i>	<i>onbekend</i>		<i>onbekend</i>
<i>Totaal</i>	<i>Slechts enkele individuen</i>		<i>aanwezig</i>

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-65. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Heikikker - *Rana arvalis*

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- Relatieve populatiegrootte	Overal gedegradeerd	Slechts enkele individuen -> C
- Voortplanting	Overal gedegradeerd	succesvolle voortplanting niet aantoonbaar (massale beschimmeling eieren) -> C
- Afstand nabije populatie	Overal voldoende tot goed	<2 km -> B
Habitatkwaliteit		
Waterhabitat		
- Aantal en grootte van de waterpartijen	Overal voldoende tot goed	complex van <5 permanente en/of tijdelijke kleine plassen (<250 m ²) -> C
- Voedselrijkheid	Overal voldoende tot goed	oligotroof tot mesotroof -> A
- pH	Overal gedegradeerd	<4,5 -> C
- Oeverzone	Overal voldoende tot goed	>50% van de omtrek erg ondiep (<25 cm) -> A
- Beschaduwing	Overal voldoende tot goed	weinig (<33%) -> B
- Vissen	Overal voldoende tot goed	1 karper -> B
Landhabitat		
- Biotoop	Overal voldoende tot goed	vochtige heide -> A
- Grondwaterstand	Overal gedegradeerd	laag tijdens zomer -> C
- Oppervlakte (aaneengesloten gebied)	Overal gedegradeerd	<50 ha -> C
- Afstand tot waterbiotoop	Overal voldoende tot goed	<200 m -> A
- Verkeerswegen in/grenzend aan habitat	Overal voldoende tot goed	Aanwezig maar zelden gebruikt -> B

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van de toestand van de populatie, het beperkt aantal voortplantingswateren waarvan het merendeel bovendien een pH heeft lager dan 4.5, en een te kleine oppervlakte landbiotoop. Hoewel de afstand tot de populatie van het Heuvelsven <2km is, zijn deze ze van elkaar gescheiden door een naaldbos, hetgeen een migratiebarrière vormt voor deze soort.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatieoelstelling Streven naar een populatie van 50 roepende mannetjes, die zich in één grote (Ruwmortelven) en in de nabijgelegen waterpartijen (buiten SBZ) kunnen voorplanten. Dit vereist buiten de voorziene oppervlakteuitbreidingen en kwaliteitsverbeteringen voor het heidelandschap in deelgebied 3 geen extra oppervlakte leefgebied.

kwaliteitsdoelstelling oligotrofe tot mesotrofe voortplantingswateren, met een pH van 5-6 die minstens tot begin juli water bevatten, onbeschadwd en visvrij zijn.

Geschikt landbiotoop bestaande uit vochtige heide op 200-500m van het waterbiotoop.

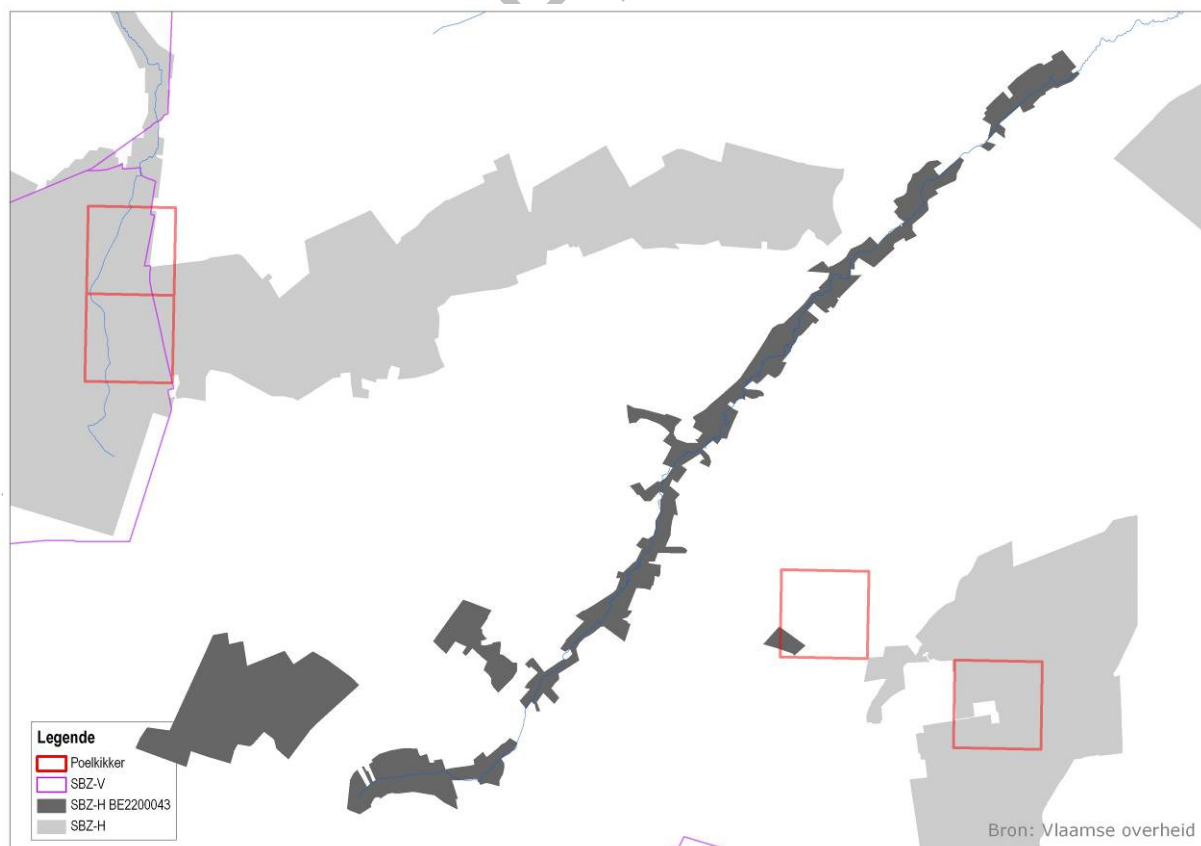
Verbinden van de populatie van Ruwmortelven met deze van het Heuvelsven, langsheen de aanwezige vennen.

Poelkikker - *Rana lessonae*

Het actuele voorkomen

Binnen deze SBZ komt Poelkikker voor in het deelgebied Ruwmortelven. De dichtstbijzijnde populatie komt voor in het Heuvelsven (SBZ BE2200035 Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek).

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-17.

Potenties

De Poelkikker is een zon- en warmteminnende soort die zich tijdens het ganse jaar in of nabij een waterpartij ophoudt. De soort lijkt in Vlaanderen vooral gebonden aan voedselarme milieus zoals vochtige heidevelden, laagveengebieden en voedselarme moerassen. Vennen, grachten, kleine vijvers en depressies die matig voedselrijk (mesotroof) water bevatten, vormen de voortplantingsplaatsen. Belangrijk is ook de aanwezigheid van ondergedoken en drijvende waterplanten, en van een ondiepe oever, waar de dieren kunnen zonnen en foerageren.

Buiten de voortplantingsperiode verblijven Poelkikkers veelal in de oeverzone of in de onmiddellijke nabijheid van de waterpartijen. In tegenstelling tot de andere groene kikkers overwintert de Poelkikker vooral op het land op allerlei beschutte plekken zonder winterse overstromingen. Winter- en zomerverblijf kunnen tot 400 meter uit elkaar liggen.

Potenties zijn er in Ruwmortelven.

De trend

De populatie Poelkikker is waarschijnlijk redelijk stabiel gebleven binnen dit gebied.

Tabel 0-66. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Poelkikker - *Rana lessonae*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	onbekend	Bijlage III	onbekend
Deelgebied 2	onbekend		onbekend
Deelgebied 3	> 200		aanwezig
Deelgebied 4	onbekend		onbekend
Totaal	> 200		onbekend

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-67. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Poelkikker - *Rana lessonae*

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- Relatieve populatiegrootte	Overal voldoende tot goed	>200 roepende mannetjes-> A
- Voortplanting	Overal voldoende tot goed	succesvolle voortplanting aantoonbaar ('gezonde eiklompjes, larven of juvenielen - > A
- Afstand nabije populatie	Overal voldoende tot goed	<2 km-> A
Habitatkwaliteit		
Waterhabitat		
- Aantal en grootte van de waterpartijen	Overal gedegradeerd	complex van <5 permanente en/of tijdelijke kleine plassen (<250 m ²)-> C
- Voedselrijkheid	Overal voldoende tot goed	oligotroof tot mesotroof -> B
- Beschaduwing	Overal voldoende tot goed	weinig (<33%)-> B
- Permanentie	Overal voldoende tot goed	bevat ganse jaar water -> A
- Oeverzone	Overal voldoende tot goed	>50% van de omtrek met abundante vegetatie-> A
Landhabitat		
- Verkeerswegen in/grenzend aan habitat	Overal voldoende tot goed	Aanwezig maar zelden gebruikt -> B

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omdat de soort slechts in één poel aanwezig is zodat er geen spreiding is van het risico op uitsterven. Hoewel de dichtstbijzijnde populatie zich binnen de 2 km bevindt zijn ze van elkaar gescheiden door een naaldbos, hetgeen een migratiebarrière vormt voor deze soort.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie
oelstelling Instandhouding van de huidige populaties van minimum 200 roepende mannetjes.

kwaliteits
oelstelling De kwaliteitseisen worden grotendeels gedekt door deze van Heikikker (zie daar). Voortplantingswateren dienen jaarrond water te bevatten.

Rugstreeppad - *Bufo calamita*

Het actuele voorkomen

Binnen deze SBZ komt Rugstreeppad voor in het deelgebied 2 op de terril van Waterschei. De dichtstbijzijnde populatie komt voor in een groeve (SBZ BE2200035 Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek) en in de SBZ BE2200030 Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode. Ook buiten SBZ komt de soort nog in de buurt voor op de terril van Zwartberg en Winterslag.

Potenties

De Rugstreeppad is een warmteminnende soort met een gravende levenswijze. Ze bewoont duin- en heidegebieden, waar landactieve dieren zich vooral ophouden op gestabiliseerde, zonbeschenen duinen met een schrale begroeiing van korstmossen, grassen en Struikhei. Daarnaast treffen we ze aan in geaccidenteerde terreinen die sterk door menselijke activiteiten beïnvloed zijn, zoals oude kleiwinningen, verlaten zandgroeven, bouwterreinen, koolmijnstorten en met zand opgespoten terreinen van industrie- en havengebieden. Deze terreinen bevatten veelal een kleinschalige afwisseling van onbegroeide plaatsen en plekken met ijle vegetaties.

De keuze van de voortplantingsplas is afhankelijk van de aard van de landbiotoop. In heidegebieden gaat de voorkeur vooral naar erg ondiepe, zonbeschenen oeverzones en uitlopers van grotere vennen. Ook ondergelopen weilanden en akkers in de directe omgeving van heidegebieden worden als voortplantingswater gebruikt. In geaccidenteerde terreinen geven ze de voorkeur aan ondiepe plassen met weinig of geen vegetatie. Vaak betreft het tijdelijke plassen die tijdens regenarme lenten en zomers snel uitdrogen. Nieuw gegraven plassen en accidenteel ontstane ondieptes worden vaak zeer snel gekoloniseerd, maar ze worden ook even snel verlaten zodra de watervegetatie een meer permanent karakter krijgt. Rugstreeppadden verplaatsen zich dan ook vaak van de ene naar de andere paaiplaats.

De terril en de aangrenzende landduinen hebben goede potenties als leefgebied voor de soort.

De trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.

Tabel 0-68. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Rugstreeppad - *Bufo calamita*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	onbekend	Bijlage III	onbekend
Deelgebied	onbekend		groot

2			
Deelgebied 3	> 50		onbekend
Deelgebied 4	onbekend		onbekend
Totaal	> 50		onbekend

INFORMATIEF DOCUMENT

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-69. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Rugstreeppad - *Bufo calamita*

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- Relatieve populatiegrootte	Overal voldoende tot goed	50-200 roepende mannetjes-> B
- Voortplanting	Overal voldoende tot goed	Juvenielen jaarlijks waargenomen -> A
- Afstand nabije populatie	Overal gedegradeerd	> 3 km -> C
Habitatkwaliteit		
Waterhabitat		
- Aantal en grootte van de waterpartijen	Overal voldoende tot goed	complex van >5 permanente en/of tijdelijke kleine plassen (<100 m ²) of één of meer grote plassen (>250 m ²)-> A
- Diepte	Overal voldoende tot goed	Kleine plassen < 25 cm maximale diepte; grote plassen met brede ondiepe (<25cm) oeverzone -> A
- Vegetatie	Overal voldoende tot goed	Weinig waterplanten (totale bedekking < 33%) -> B
- Beschaduwing	Overal gedegradeerd	veel (>33%)-> C
- Vissen	Overwegend gedegradeerd	Veel vis (zonnebaars) in plassen op de terril -> C
Landhabitat		
- Biotoop	Overal voldoende tot goed	Open terreinen met zandige bodem (landduinen, heiden), of geaccidenteerde terreinen (groeves, opgespoten gronden -> A
- successie /verbossing	Overal gedegradeerd	Ver gevorderd -> C
- schuilplaatsen	Overal voldoende tot goed	Voldoende schuilplaatsen -> B
- Afstand tot waterbiotoop	Overal voldoende tot goed	<500m -> A
- Verkeerswegen in/grenzend aan habitat	Overal voldoende tot goed	Aanwezig maar zelden gebruikt -> B

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding aangezien de plassen op de terril aan het verbossen zijn en veel vis bevatten. Bovendien is de afstand tot de dichtstbijzijnde populatie groot en is de populatie omsloten door naaldbos, waardoor migratie quasi onmogelijk is.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatieoelstelling Uitbreiding van de huidige populatie tot een kernpopulatie (=minimaal 200 roepende mannetjes). Er is buiten de voorziene uitbreidingen in functie van het heidelandschap en de kwaliteitsverbetering, geen extra leefgebied nodig.

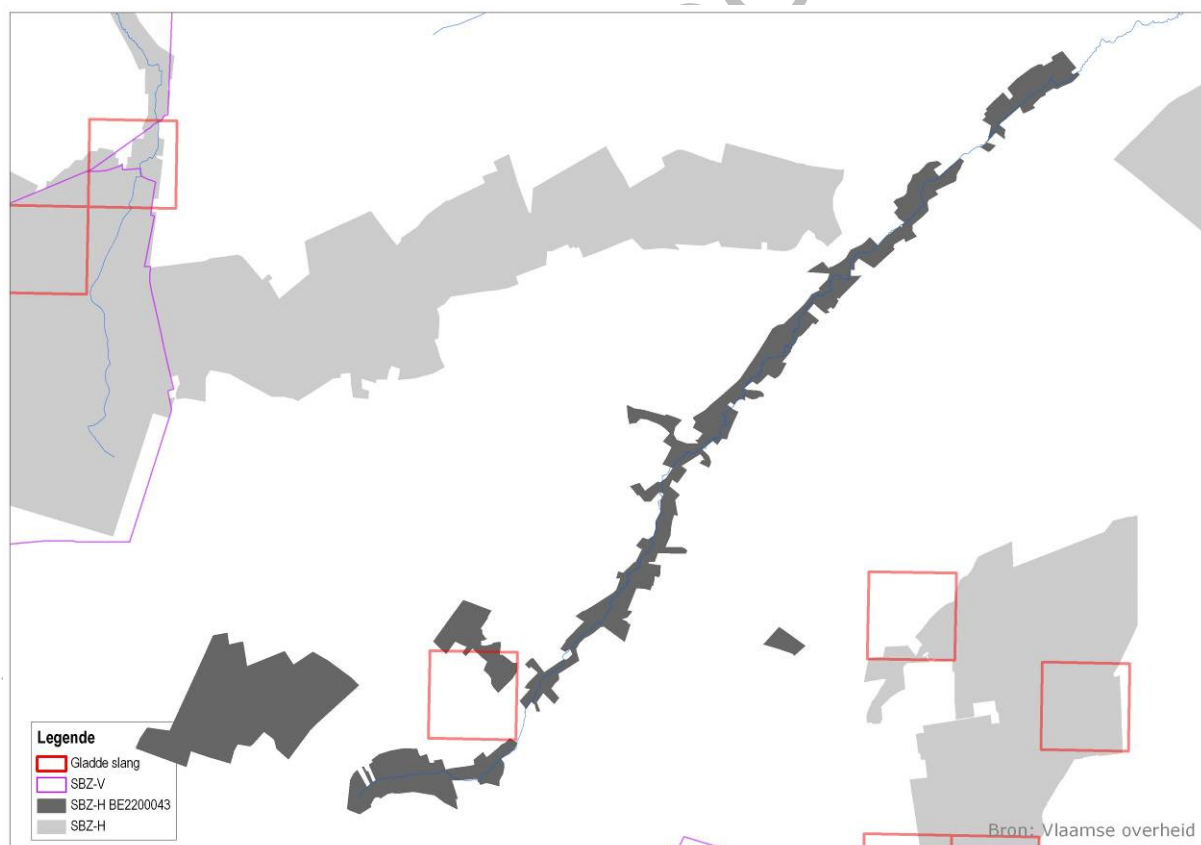
kwaliteitsdoelstelling Er dient een complex van geschikte water- en landhabitats te worden gerealiseerd in de omgeving van de terril. Het waterhabitat bestaat uit minstens 5 geschikte ondiepe, zonbeschenen poelen met nauwelijks waterplanten. Het landhabitat bestaat uit de open terril (bedekking door bomen < 20 %), de aangrenzende landduinen, psammofiele heide en het ijle vorm van zuur eikenbos (9190) met veel open plekken.

Gladde slang - *Coronella austriaca*

Het actuele voorkomen

De Gladde slang komt voor in het Heiderbos.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-18.

Figuur 0-18. Verspreiding van Gladde slang - *Coronella austriaca*

Potenties

De Gladde slang vertoont in onze streken een voorkeur voor droge, zonbeschenen terreinen. Zo wordt ze aangetroffen in droge heiden, droge graslanden, open plekken in loofbossen, op grazige

hellingen en langs bosranden (o.a. habitattypen 2310, 2330, 4030, 6230 en 9190). Toch zijn er ook vindplaatsen in nattere biotopen, zoals de omgeving van vennen of in beekvalleien (o.a. habitattypen 4010, 6410).

De Gladde slang verkiest biotopen die een kleinschalige afwisseling bieden van zonbeschenen en schaduwrijke plekjes. De aanwezigheid van een dichte bodembegroeiing van dwergstruiken (bv. Struikhei, Blauwe bosbes) of grassen, samen met verspreid staande struiken of bomen, is belangrijk. Daarom kan men de Gladde slang vaak aantreffen langs lijnvormige structuren zoals bosranden, (oude) spoorwegtaluds, landduinen en wegranden, die een kleinschalige variatie in microklimaat bieden. Daarnaast is ook de aanwezigheid belangrijk van een vrij losse ondergrond, bedekt met dood plantenmateriaal waarin de Gladde slang zich kan verschuilen. De zomer- en wintergebieden liggen meestal binnen eenzelfde biotooptype. Gladde slangen overwinteren onder de grond in de periode oktober-maart. Het wijfje werpt 6 tot 15 jongen die bij hun geboorte onmiddellijk uit het eivlies breken en 14 tot 20 cm lang zijn.

Er is een goede potentie voor de soort in de Klaverberg, Ruwmortelven en het Heiderbos.

De trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.

Tabel 0-70. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Gladde slang - Coronella austriaca

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
<i>Deelgebied 1</i>	<i>onbekend</i>		<i>onbekend</i>
<i>Deelgebied 2</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 3</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 4</i>	<i>Enkele exemplaren</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Totaal</i>	<i>Enkele exemplaren</i>		<i>aanwezig</i>

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-71. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Gladde slang - *Coronella austriaca*

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- Relatieve populatiegrootte	Overal gedegradeerd	1 adult dier / 2000 m traject -> C
- Absolute Populatiegrootte	Overal gedegradeerd	<20 adulte dieren -> C
- Voortplanting	Onbekend	Onbekend -> ?
- Afstand nabije populatie	Overal gedegradeerd	> 500 m -> C
Habitatkwaliteit		
- Biotoop	Overal voldoende tot goed	Open, droge terreinen (heide, graslanden, open bossen) -> A
- Structuur vegetatie	Overal voldoende tot goed	Structuurrijk, mozaïek, microreliëf -> A
- Open plekken	Overal voldoende tot goed	Relatief veel, naar Z of ZW georiënteerd -> A
- Lijnvormige elementen (bosrand, wegberm, taluds)	Overal voldoende tot goed	Duidelijk aanwezig -> A
- Successie	Overal voldoende tot goed	Boomopslag aanwezig, wordt periodisch verwijderd -> A
- Oppervlakte (aaneengesloten gebied)	Overal gedegradeerd	<20 ha -> C
- Verkeerswegen in /grenzend aan habitat	Overal voldoende tot goed	Aanwezig maar zelden gebruikt -> B

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding op basis van de criteria oppervlakte aangesloten gebied, populatiegrootte en de afstand tot de nabije populatie.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatied
oelstelling** Streven naar een populatie met meer dan 50 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap in deelgebied 2 en 3.

**kwaliteitsd
oelstelling** Het functioneel verbinden van het volledige heidelandschap in dit SBZ (verbinden van Heiderbos met Klaverberg) en met deze van de omliggende populaties in de SBZ-H's : "Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek" en "Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode").

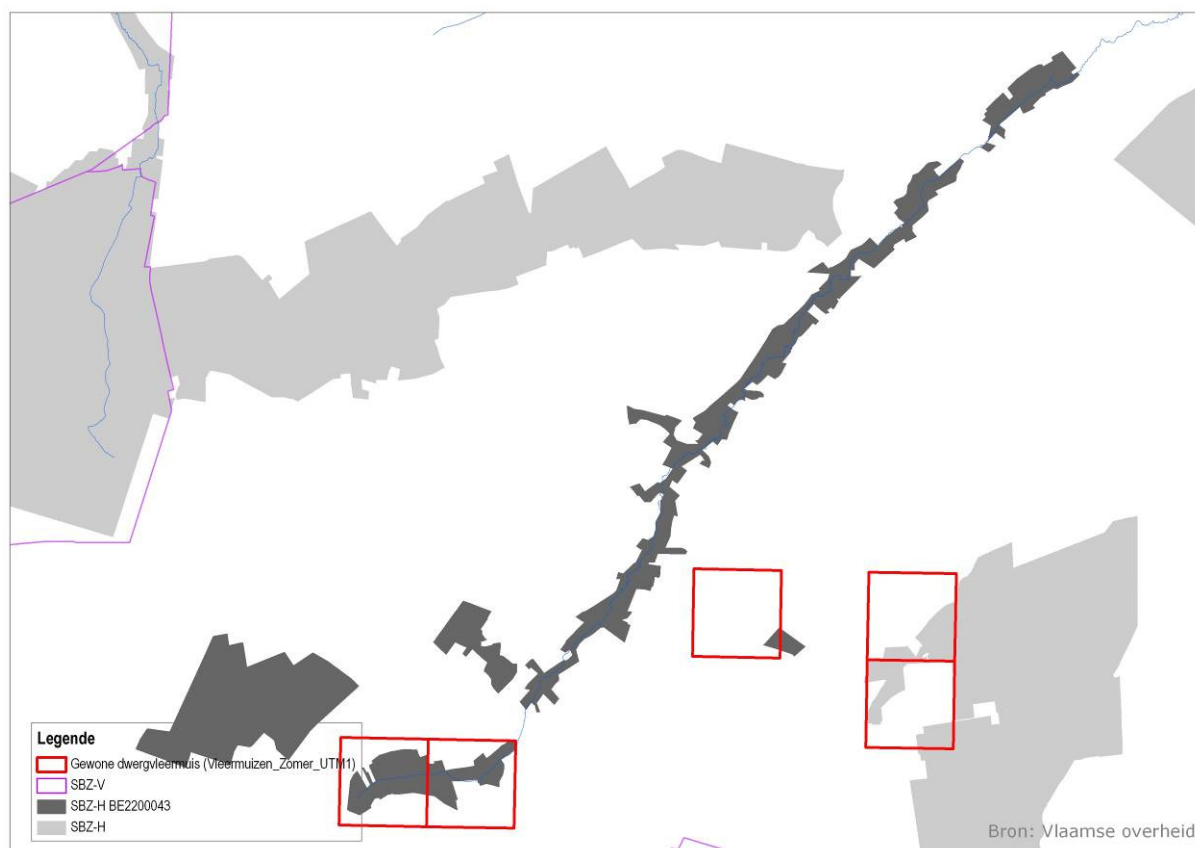
Kwaliteitsverbetering in hoofdzaak door het creëren van ijle bossen en structuurrijke overgangen naar open landschap. In de droge heide voldoende oppervlakte oude structuurrijke heide met vrij losse ondergrond en strooisellaag behouden.

Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus

Het actuele voorkomen

Er zijn waarnemingen bekend in deelgebied 1 ter hoogte van Zevenhuizen (As) en in de buurt van deelgebied 3. Maar aangenomen kan worden dat door gebrek aan gebiedsdekkende inventarisaties deze soort wel om meer plekken binnen de SBZ-H aanwezig is.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-19.

Figuur 0-19. Verspreiding van Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*

Potenties

Winter- en zomerverblijfplaats

De Gewone dwergvleermuis is een cultuurvolger die er een netwerk van verblijfplaatsen op na houdt op allerlei beschutte plaatsen in gebouwen, zoals spouwmuren, zolders, onder dakbedekking en achter vensterluiken. De kolonies kunnen zich in de loop van de zomer regelmatig verplaatsen. 's Winters worden meestal vorstvrije, wat warmere en relatief droge plaatsen opgezocht.

Jachtgebied

De soort jaagt in zeer diverse milieus, zolang het landschap maar niet te open is. Ook in residentiële woonwijken en in grote steden kan de soort jagend aangetroffen worden in tuinen, rond huizen, langs wegen en in parken. Vliegroutes liggen zo veel mogelijk langs goed aaneengesloten, lijnvormige landschapsstructuren.

De SBZ heeft een goede potentie om te fungeren als zomer- en winterverblijfplaats en als jachtgebied.

De trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied in beeld te brengen.

Tabel 0-72. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied	aanwezig	Bijlage III	aanwezig

1			
Deelgebied 2	onbekend		aanwezig
Deelgebied 3	onbekend		aanwezig
Deelgebied 4	aanwezig		aanwezig
Totaal	aanwezig		aanwezig

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het is niet zinvol voor deze soorten de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens et al. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar.

Conclusies

De soort is weinig kieskeurig voor wat betreft haar zomerverblijfplaats en aangenomen kan worden dat ze de nodige schuilplaatsen vindt waaronder ook in de bestaande gebouwen.

De staat van instandhouding van deze soortgroep wordt als voldoende ingeschat door de aanwezigheid van bosgebieden die fungeren als zomerverblijfplaats en waterpartijen die fungeren als jachtgebied.

Ecologische doelstellingen

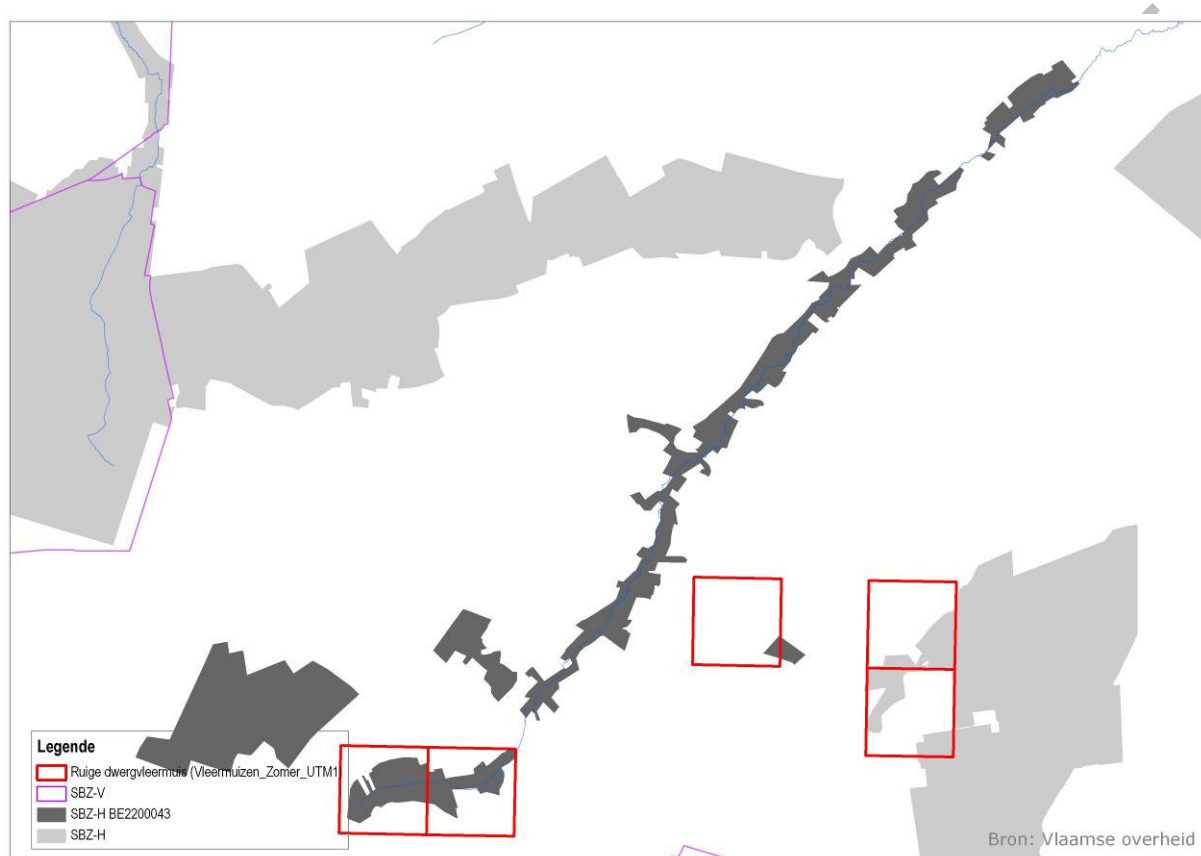
Zie tabel blz 171.

Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*

Het actuele voorkomen

Er zijn waarnemingen van Ruige dwergvleermuis bekend in deelgebied 1 ter hoogte van Zevenhuizen (As) en in de buurt van deelgebied 3. Maar aangenomen kan worden dat door gebrek aan gebiedsdekkende inventarisaties deze soort wel om meer plekken zal voorkomen binnen de SBZ-H.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-20.

Figuur 0-20. Verspreiding van Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*

Potenties

Winterverblijfplaats

's Winters wordt de soort in kleine aantallen in allerlei holle ruimten en spleten van gebouwen, in houtstapels en in boomholten aangetroffen. Bij zeer koud weer worden warmere plekken opgezocht, zoals zolders.

Zomerverblijfplaats

De soort verblijft in de zomer weinig in gebouwen, maar vooral in boomholten, achter losse schors en in vogel- en vleermuiskasten, vaak in de nabijheid van water.

Jachtgebied

De soort bewoont water- en bosrijke landschappen. De meeste jachtgebieden betreffen kanalen, rivieren, vijvers en bossen. Als vliegroute worden aaneengesloten, lijnvormige landschapselementen, zoals bomenrijen, gevolgd.

De SBZ heeft een goede potentie om te fungeren als zomer- en winterverblijfplaats en als jachtgebied.

De trend

Door gebrek aan gegevens kunnen we hierover geen zinvolle uitspraak doen.

Tabel 0-73. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathus).

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
<i>Deelgebied 1</i>	<i>onbekend</i>	<i>Bijlage III</i>	<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 2</i>	<i>onbekend</i>		<i>onbekend</i>
<i>Deelgebied 3</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 4</i>	<i>onbekend</i>		<i>onbekend</i>
<i>Totaal</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het is niet zinvol voor deze soorten de staat van instandhouding te beoordelen omdat hiervoor onvoldoende informatie beschikbaar is. De jachthabitat van deze soort zijn allemaal waterrijke gebieden in combinatie met bos en moeras. Bovendien zijn de zomerverblijfplaatsen bij elk van deze soorten oude bomen met holten en spleten.

De belangrijkste vragen bij een feitelijke beoordeling van de staat van instandhouding stellen zich naar het voorkomen van winterverblijfplaatsen en het voorkomen van voldoende oude bomen voor de zomerverblijfplaatsen.

De meeste van deze soorten kunnen echter op grote afstand van de SBZ overwinteren. Het habitatrichtlijngebied kent geen echt oude bossen, wel jonge loofbossen met her en der oudere bomen. Het is op basis van de beschikbare gegevens niet mogelijk om een goede indicatie te krijgen of er voldoende zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn.

Conclusies

De staat van instandhouding van deze soort wordt als voldoende ingeschat door de aanwezigheid van bosgebieden die fungeren als zomerverblijfplaats en waterpartijen die fungeren als jachtgebied.

Ecologische doelstellingen

Zie tabel blz 171.

Rosse vleermuis - Nyctalus noctula

Het actuele voorkomen

Hoewel er geen concrete gegevens aanwezig zijn van Rosse vleermuis binnen de SBZ door gebrek aan voldoende inventarisatiegegevens, mag men toch wel verwachten dat deze soort hier wel nog voorkomt.

Potenties

Winterverblijfplaats

Voor de overwintering worden meestal holle bomen gebruikt. De voorkeur gaat naar bomen met een dikke wand en holten met een kleine opening, die daardoor klimatologisch het meest geschikt zijn. Meestal zitten ze dicht opeengepakt, waarbij de groepswarmte de overleving van vorstperiodes eveneens bevordert.

Zomerverblijfplaats

De soort verblijft in de zomer bijna uitsluitend in boomholten. Ook vleermuiskasten komen in aanmerking. Ze verhuizen vaak; eenzelfde kolonie heeft dus een groot aantal geschikte locaties nodig.

Jachtgebied

De Rosse vleermuis jaagt vooral boven moerassen en andere waterrijke gebieden, die tot ca. 10 km verwijderd liggen van de verblijfplaats. Ze worden daar al vaak in de vroege avond waargenomen, soms nog samen met foeragerende zwaluwen. Aaneengesloten, lijnvormige landschapsstructuren zijn niet noodzakelijk voor de verplaatsing naar de foerageergebieden. Rosse vleermuizen zijn uitstekende vliegers en jagen bij gunstig weer ook op grote hoogte (tot meer dan 200 m) op grote zwermen dansmuggen en andere insecten. Ze worden ook jagend rond straatlantaarns aangetroffen.

De SBZ heeft een goede potentie om te fungeren als jachtgebied.

De trend

Door gebrek aan voldoende gegevens kunnen we hierover geen zinvolle uitspraak doen.

Tabel 0-74. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Rosse vleermuis - Nyctalus noctula

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
<i>Deelgebied 1</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 2</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 3</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Deelgebied 4</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>
<i>Totaal</i>	<i>onbekend</i>		<i>aanwezig</i>

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het is niet zinvol voor deze soorten de staat van instandhouding te beoordelen omdat hiervoor onvoldoende informatie beschikbaar is. De jachthabitats van deze soorten zijn allemaal waterrijke gebieden in combinatie met bos en moeras. Bovendien zijn de zomerverblijfplaatsen bij elk van deze soorten oude bomen met holten en spleten.

De belangrijkste vragen bij een feitelijke beoordeling van de staat van instandhouding stellen zich naar het voorkomen van winterverblijfplaatsen en het voorkomen van voldoende oude bomen voor de zomerverblijfplaatsen.

Het habitatrichtlijngebied kent geen echt oude bossen, wel jonge loofbossen met her en der oudere bomen. Het is op basis van de beschikbare gegevens niet mogelijk om een goede indicatie te krijgen of er voldoende zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn.

Conclusies

De staat van instandhouding van deze soort is onbekend maar waarschijnlijk voldoende door de aanwezigheid van uitgestrekte bosgebieden die fungeren als zomerverblijfplaats en waterpartijen die fungeren als jachtgebied.

Ecologische doelstellingen

Zie tabel blz 171.

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Het actuele voorkomen

Hoewel er geen concrete gegevens aanwezig zijn over deze soort door gebrek aan voldoende inventarisatiegegevens, mag men toch wel aannemen dat deze soort binnen de SBZ voorkomt.

Potenties

Winterverblijfplaats

Over de winterverblijven is haast niks bekend. Er wordt verondersteld dat ze zich verbergen op weinig toegankelijke plaatsen in of nabij de zomerverblijven. Eén enkel individu wordt aangetroffen in forten of mergelgroeven.

Zomerverblijfplaats

De Laatvlieger is een cultuurvolger en bewoont het hele jaar door allerlei typen gebouwen, zoals woonhuizen, kerken en schuren. In de zomer worden kolonies gevormd op zolders of in spouwmuren. Ze verstoppen zich ook graag in nauwe spleten en tussen balken, waardoor ze moeilijk waarneembaar zijn.

Jachtgebied

In tegenstelling tot de meeste andere vleermuizen worden open tot halfopen landschappen geprefereerd, soms enkele kilometer verwijderd van het dagverblijf. De aanwezigheid van aaneengesloten, lijnvormige landschapselementen is niet per se vereist. In stedelijk gebied wordt de soort dikwijls jagend rond straatlantaarns en in parken, tuinen en lanen gezien. Laatvliegers foerageren vooral op grotere insecten zoals kevers en nachtvlinders die uit de lucht geplukt worden; soms worden glijvluchten uitgevoerd waarbij prooien van de grond geplukt worden.

De trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van dit leefgebied in beeld te brengen.

Tabel 0-75. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	onbekend	Bijlage III	aanwezig
Deelgebied 2	onbekend		aanwezig
Deelgebied 3	onbekend		aanwezig
Deelgebied 4	onbekend		aanwezig
Totaal	onbekend		aanwezig

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het is niet zinvol voor deze soort de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is er onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar.

De winterhabitats en zomerhabitats in de omgeving zijn onbekend. Het enige criterium dat beoordeeld kan worden is het jachtgebied. Binnen de SBZ zijn er enkele open tot halfopen landschappen met lineaire opgaande landschapselementen aanwezig waar de soort kan foerageren op grote insecten. Deze situeren zich aan de terril (deelgebied 2).

Conclusies

De staat van instandhouding van deze soort is onbekend maar waarschijnlijk goed tot uitstekend, door het voorkomen van geschikt leefgebied.

Watervleermuis -*Myotis daubentonii*

Het actuele voorkomen

Hoewel er geen concrete gegevens aanwezig zijn over deze soort door gebrek aan voldoende inventarisatiegegevens, mag men toch wel aannemen dat deze soort binnen de SBZ voorkomt.

Potenties

Winterverblijfplaats

Deze soort overwintert in kelders, fortent, groeven en andere koele, vochtige ondergrondse ruimten met een relatief constante temperatuur.

Zomerverblijfplaats

Tijdens de zomer verblijven ze vooral in oude, holle bomen (vooral naar boven ingerotte spechtenholen) in bosrijke omgeving, sporadisch ook in zolders, spleten onder bruggen, bunkers en forten. De kraamkolonies kunnen in de loop van het seizoen frequent verhuizen. Een populatie heeft dus een netwerk aan geschikte locaties nodig

Jachtgebied

Deze dieren foerageren op geringe hoogte (tot ca. 30 cm) boven het oppervlak van allerlei niet verlichte, bij voorkeur beschutte waterpartijen, brede sloten en traag stromende beken en plukken hun prooien uit de lucht of met de achterpoten van het wateroppervlak. Bij windstil weer is de beschutting minder belangrijk, omdat het wateroppervlak dan overal rimpelloos is en prooien gemakkelijk kunnen worden gelokaliseerd en gevangen. De jachtgebieden kunnen verschillende kilometers van de zomerverblijfplaats gelegen zijn, waarbij de vliegroutes zo veel mogelijk lijnvormige structuren volgen en verlichting vermijden. In mindere mate wordt ook gejaagd langs bospaden, open plekken in het bos en langs bomenrijen.

De trend

Er bestaan geen betrouwbare monitoringsgegevens om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van dit leefgebied in beeld te brengen.

Tabel 0-76. Actuele populatie (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) Watervleermuis -*Myotis daubentonii*

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	onbekend	Bijlage III	aanwezig
Deelgebied 2	onbekend		aanwezig
Deelgebied 3	onbekend		aanwezig
Deelgebied 4	onbekend		aanwezig
Totaal	onbekend		aanwezig

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het is niet zinvol voor deze soort de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is er onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar.

Het enige criterium dat beoordeeld kan worden is het jachtgebied. Binnen de SBZ zijn er enkele open wateren met lineaire opgaande landschapselementen aanwezig waar de soort kan foerageren op insecten.

Conclusies

De staat van instandhouding van deze soort is onbekend maar waarschijnlijk goed tot uitstekend, door het voorkomen van geschikt leefgebied.

Ecologische doelstellingen voor de vleermuizen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Vleermuizen (*Chiroptera*)

Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is over de populaties in de SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden van de vleermuissoorten in de SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren.

Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch zijn er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in de SBZ-H geformuleerd worden.

Motivatiedoelen: Deze SBZ is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen *belangrijk* voor heel wat vleermuissoorten. Specifieke maatregelen ter verbetering van het leefgebied zijn dan ook belangrijk.

kwaliteitseisen aan de leefgebieden

Beoogde biotopen of soorten	Doel	Toelichting bij doelstelling
<i>Bossen:</i> Gewone dwergvleermuis, (Laatvlieger), Rosse Vleermuis	↑	Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-bos eigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.
<i>water en moerassen:</i> Rosse vleermuis, Ruige, Kleine en gewone dwergvleermuis, watervleermuis	↑	Waterplassen die voor vleermuizen bereikbaar zijn vanuit de bosgebieden. Bosgebieden met een goede horizontale en verticale structuur. Bijzondere aandacht dient gegeven aan open plekken en geleidelijke bosranden, vooral nabij deze open waterpartijen en hun bereikbaarheid hiernaartoe.
<i>Landschappelijke diversiteit:</i> Laatvlieger, Gewone Dwergvleermuis, Rosse Vleermuis, Ruige Dwergvleermuis	↑	Behoud en versterken van landschapelementen en structuren die dienen als corridor voor deze soorten.

Vogelsoorten van Bijlage I

Onderstaande soorten zijn niet aangemeld voor het gebied en zijn ook niet naar voren geschoven vanuit de G-IHD. Ze worden hieronder in eerste instantie voor de volledigheid meegegeven. Om de situatie voor de soorten in het gebied te duiden wordt wel een staat van instandhouding bepaald. Sommige soorten zullen in het rapport wél nog worden vermeld, indien ingeschat wordt dat ze kunnen profiteren van herstelmaatregelen voor tot doel gestelde habitats van Bijlage I of soorten van Bijlage II en Bijlage III.

Blauwborst - *Luscinia svecica*

Binnen het gebied broeden ongeveer een vijftal koppels. De populatie is momenteel klein. Dit heeft te maken met het beperkt areaal aan rietmoeras in het gebied. De soort zal mee profiteren van uitbreidingen van o.a. rbbmr, rbbmc, habitat 6430 en 7140.

Boomleeuwerik - *Lullula arborea*

De soort vereist zandige terreinen (heiden, kapvlakten, open plaatsen in bos) met verspreide opslag. Het aantal broedparen wordt voor het complex Opglabbekeerzavel wordt geraamd op slechts enkele broedparen.

De soort zal profiteren van de maatregelen die genomen zullen worden voor de verschillende (drogere) heidehabitats (2310, 2330 en 4030).

Nachtswaluw - *Caprimulgus europaeus*

De soort vereist structuurrijke heiden met geleidelijke overgangen naar open tot halfopen bos met brede zandpaden. Enkele koppels komen tot broeden in Opglabbekeerzavel (DG2) en het Heiderbos (DG 4). De soort zal meeprofiteren van de uitbreiding van heidehabitats (2310, 2330 en 4030).

IJsvogel - *Alcedo atthis*

Het voorkomen van IJsvogel is gebonden aan beschikbaarheid van zuiver, visrijk en traag stromend tot stilstaand water. De soort komt tot broeden in verticale zandwanden of wortelgestellen

van omgevallen bomen langs beken, vijveroevers, en dergelijke.

Hier komen ook enkele broedparen voor. Maatregelen voor het habitatype 3260 zullen ook de IJsvogel ten goede komen. De verbetering van de waterkwaliteit zorgt voor een toename van het prooiaanbod, en de structuur van de beek kan zorgen voor voldoende voortplantingsplaatsen (steile natuurlijke oevers, wortelgestellen langs beken en vijvers).

Zwarte specht - *Dryocopus martius*

Zwarte specht komt tot broeden in het gebied (dit zowel binnen SBZ als hier aanliggende bossen buiten SBZ). In heel de SBZ zijn wellicht enkele broedparen aanwezig.

De soort profiteert van het ouder en structuurrijker worden van bestaande bossen in het gebied. Ook omvorming van bestaande (naald)bossen naar habitat 9190 komen de soort ten goede. Voor zwarte specht worden geen specifieke doelen gesteld.

Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin. Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijke biotopen vaak een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied. Tabel 0- 74. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte ervoor.

Tabel 0-77. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte ervoor.

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties (ha)
Dotterbloemgraslanden (hc)	5,85	Als de oppervlakte voldoende groot is kan dit een potentieel leefgebied vormen voor Porseleinhoen en Watersnip. Actueel niet aanwezig.	aanwezig
Grotte zeggevegetaties (mc)	1,58	Als de oppervlakte voldoende groot is kan dit een potentieel leefgebied vormen voor Porseleinhoen en Watersnip. Actueel niet aanwezig.	aanwezig
Moerassen, riet (mr)	Actueel komt 36,43ha van dit regionaal belangrijke biotoop voor.	Blauwborst	aanwezig
Kleine zeggevegetaties (ms)	0,45	Als de oppervlakte voldoende groot is kan dit een potentieel leefgebied vormen voor Porseleinhoen en Watersnip. Actueel niet aanwezig.	aanwezig
Moerasbos van breedbladige wilgen (sf)	10,85	Grote weerschijnvlinder	aanwezig
Gagelstruweel (sm)	0,56	Blauwborst, Nachtvinders	aanwezig
Vochtig wilgenstruweel op venige en zure grond (so)	0,82		aanwezig

Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens

Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde gegevens bij de eerste vaststelling.

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die, ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het IHD-proces, worden geüpdate.

In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

De habitats van bijlage I

2310	Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	-	nee
Oppervlakte	-	Ca 0,5%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	-	
Beschermingsstatus	-	Goede instandhouding
Representativiteit	-	Goede represenativiteit
Algemeen	-	Uiterst waardevol
2330	Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca 1%	Ca 3%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2% >= p > 0%	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	Goede instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit	Goede represenativiteit
Algemeen	waardevol	Uiterst waardevol

3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	-	nee
Oppervlakte	-	Ca 0,02%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	-	
Beschermingsstatus	-	Goede instandhouding
Representativiteit	-	Goede represenativiteit
Algemeen	-	Uiterst waardevol

4010	Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca 1%	Ca 0,2%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2% >= p > 0%	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	Goede instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit	Goede represenativiteit
Algemeen	waardevol	waardevol

4030	Droge Europese heide	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca 20%	Ca 12%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2% >= p > 0%	

Beschermingsstatus	goede instandhouding	Goede instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit	Goede representativiteit
Algemeen	waardevol	Uiterst waardevol

5130	Juniperus communis-formaties in heidevelden of op kalkgrasland	
-------------	---	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca <1%	Ca 2%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	100% $\geq$ p > 15%	
Beschermingsstatus	uitstekende instandhouding	uitstekende instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit	goede representativiteit
Algemeen	uiterst waardevol	waardevol

6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	
-------------	---	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca 10%	Ca 0,5%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2% $\geq$ p > 0%	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	goede instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit	goede representativiteit

Algemeen	waardevol	waardevol
----------	-----------	-----------

6510	Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>)	
-------------	---	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca 2%	Ca 0,05%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2% >= p > 0%	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	goede instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit	goede representativiteit
Algemeen	waardevol	waardevol

7140	Overgangs- en trilveen	
-------------	-------------------------------	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	-	nee
Oppervlakte	-	Ca 0,01%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	-	
Beschermingsstatus	-	goede instandhouding
Representativiteit	-	goede representativiteit
Algemeen	-	waardevol

9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robur-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)	
-------------	--	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	-	nee

Oppervlakte	-	Ca 1%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	-	
Beschermingsstatus	-	goede instandhouding
Representativiteit	-	uitstekende representativiteit
Algemeen	-	waardevol

9190	Oude zuurminnende eikenbossen met <i>Quercus robur</i> op zandvlakten	
-------------	--	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca 4%	Ca 2,5%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2% $\geq$ p > 0%	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	goede instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit	uitstekende representativiteit
Algemeen	waardevol	waardevol

91E0	Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)	
-------------	---	--

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	ja	ja
Oppervlakte	ca 8%	Ca 17%
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	goede instandhouding

Representativiteit	uitstekende representativiteit	uitstekende representativiteit
Algemeen	waardevol	waardevol

De soorten van bijlage II

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
Bescherming	-	Minder goed bewaard
Algemeen	-	

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus species*

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
Bescherming	-	Uitstekend bewaard
Algemeen	-	waardevol

Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
Bescherming	-	Uitstekend bewaard
Algemeen	-	waardevol

Watervleermuis - *Myotis daubentonii*

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens

Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
---	---	--

Bescherming	-	
-------------	---	--

Uitstekend bewaard

Algemeen	-	
----------	---	--

waardevol

Laatvlieger – Eptesicus serotinus

	Oude gegevens (2001)	
--	----------------------	--

	Nieuwe gegevens	
--	-----------------	--

Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
---	---	--

Bescherming	-	
-------------	---	--

Uitstekend bewaard

Algemeen	-	
----------	---	--

waardevol

Heikikker – Rana arvalis

	Oude gegevens (2001)	
--	----------------------	--

	Nieuwe gegevens	
--	-----------------	--

Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
---	---	--

Bescherming	-	
-------------	---	--

Minder goed bewaard

Algemeen	-	
----------	---	--

waardevol

Poelkikker – Rana lessonae

	Oude gegevens (2001)	
--	----------------------	--

	Nieuwe gegevens	
--	-----------------	--

Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
---	---	--

Bescherming	-	
-------------	---	--

goed bewaard

Algemeen	-	
----------	---	--

waardevol

Rugstreeppad – Bufo calamita

	Oude gegevens (2001)	
--	----------------------	--

	Nieuwe gegevens	
--	-----------------	--

Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
---	---	--

Bescherming	-	
-------------	---	--

goed bewaard

Algemeen	-	
----------	---	--

waardevol

Gladde slang – *Coronella austriaca*

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
Bescherming	-	Minder goed bewaard
Algemeen	-	waardevol

Beekprik – *Lampetra planeri*

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	
Bescherming	-	goed bewaard
Algemeen	-	waardevol

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

Interpretatie van de aanmeldingsgegevens

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende Habitatrichtlijngebied belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

<toelichting>

Habitats

Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

<toelichting>

Relatieve oppervlakte (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische oppervlakte)

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerd percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte oppervlakten.

Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**beschermingsstatus**" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:

- mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk aangetast" zijn;
- de vooruitzichten (potenties en slaagkans) voor de instandhouding van de structuur; deze kan "uitstekend", "goed" of "passabel/ongunstig" zijn;
- de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Verder is de officiële weergaven van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten) een andere betekenis heeft.

Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële betekenis ervan, met name³¹:

- **uitstekende "instandhouding"** = uitstekende beschermingsstatus:
 - o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden
- **goede "instandhouding"** = goede beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en passabele/ongunstige vooruitzichten, waarbij herstel gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten en gemakkelijk herstel;

Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte lokale staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **of** de herstelmogelijkheden maar gemiddeld tot goed zijn.
- **passabele of verminderde "instandhouding"** = passabele of verminderde beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur, maar passabele/ongunstige vooruitzichten **en** herstel moeilijk of onmogelijk; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan, onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding (ondanks bovenvermelde richtlijn).

Ermee rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Representativiteit

Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en "aanwezig maar verwaarloosbaar". Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

³¹ **Zie REF website**

Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale, omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit overlapt met het vorige criterium wordt ermee niet verder rekening gehouden in de instandhoudingsdoelstellingen.

In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie "aanwezig maar verwaarloosbaar", omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud niet beoordeeld worden).

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Soorten

Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

Mogelijke waarden: $100\% \geq p > 15\%$, $15\% \geq p > 2\%$; $2\% \geq p > 0\%$; populatie verwaarloosbaar.

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden, is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de instandhoudingsdoelstellingen gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**bescherming**" en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belangrijk zijn voor de betrokken soort; mogelijke waarden zijn "elementen volkomen gaaf", "elementen goed geconserveerd" en "elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast"
- herstelbaarheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Het "*behoud*" of de bescherming is:

- **uitstekend bewaard:**
 - o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid
- **goed bewaard:**
 - o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid; of
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- **matig of minder goed bewaard:**
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

Ermee rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Isolatie

Mogelijke waarden zijn: "(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie" (hoogste score!); "niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal"; "niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie".

Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen. Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemen, ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Referenties

- Decler, K. (red.), 2007. *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.*
- European Commission, DG Environment (1999). *Interpretation manual of European union habitats EUR 15/2*
- Europese Commissie, 1996, *beschikking van de Commissie van 18 december 1996 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*
- Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. *Vergelijking van de gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel, 53 pp.*

Bijlage 4 –De expertgroep

Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en andere administraties en instellingen. Deze experts beschikken over kennis over het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen, noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

Samenstelling

- ***Werner Mennen (VMM)***
- ***Bart de Nayer (ANB)***
- ***Els De Schrijver (ANB)***
- ***Eliane Verboven (ANB)***

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 5 – Kaartenbijlage

Kaarten in het rapport:

SITUERINGSKAART

Figuur 0-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk in Vlaanderen.

Figuur 0-2. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport.

BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

- 6.1 Ruimtelijke Bestemmingscategorieën
- 6.2 VEN
- 6.3 Oppervlaktedelfstoffenplannen
- 6.4 Onroerend erfgoed
- 6.5 Eigendomssituatie
- 6.6 Bostypen
- 6.7 Eigendomssituatie bos
- 6.8 Drinkwaterwinning - vergunde waterwinning
- 6.9 Waterleidingen
- 6.10 Recreatief gebruik
- 6.11 Wonen
- 6.12 Industrie
- 6.13 Transportinfrastructuur
- 6.14 Nutsleidingen

PRIORITEITENKAART

8.2 Prioriteitenkaart

HABITATKAARTEN

Figuur 0-2: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 1

Figuur 0-3: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 2

Figuur 0-4: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 3

Figuur 0-5: Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 4

POTENTIEKAARTEN

Kaart 0-5 Indicatieve potenties van het habitat 2310 Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten

Kaart 0-6 Indicatieve potenties van het habitat 2330 Open grasland met Cynephorus- en Agrostissoorten op landduinen

Kaart 0-7 Indicatieve potenties van het habitat 4010 Noort-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

Kaart 0-8 Indicatieve potenties van het habitat 4030 Droge Europese Heide

Kaart 0-9 Indicatieve potenties van het habitat 6430_nat Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane alpiene zones

Kaart 0-10 Indicatieve potenties van het habitat 6510_glanshaver Laaggelegen schraal hooiland

Kaart 0-11 Indicatieve potenties van het habitat 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten

Kaart 0-12 Indicatieve potenties van het habitat 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei

Kaart 0-13 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_mesotroof Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior*

Kaart 0-14 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_oligotroof Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior*

SOORTEN

Figuur 0-15. Verspreiding van Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

Figuur 0-16. Verspreiding van Heikikker - *Rana arvalis*

Figuur 0-17. Verspreiding van Poelkikker - *Rana lessonae*

Figuur 0-18. Verspreiding van Gladde slang - *Coronella austriaca*

Figuur 0-19. Verspreiding van Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*

Figuur 0-20. Verspreiding van Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*

Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening

Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinningen en anderzijds grondwaterwinningen die instaan voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winningen worden niet meegenomen in de analyse.

Voor oppervlaktewaterwinningen zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de watervangen, infiltratievoorzieningen en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

Voor grondwaterwinningen zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens krijgen de waarde 5. Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

Voor grondwaterwinningen speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is van de bovenste watervoerende laag de afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingsdragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een lage afpompingsdragen een lagere waarde. Afpompskegels worden berekend op basis van het vergund jaardebiet.

Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze waterwinningen wordt de afpompskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal voor de volledigheid ook hiervan de afpompskegel bepaald worden.

Wardeschaal grondwaterwinningen

Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor de percelen met een afpompingsdragen $> 1\text{ m}$

Waarde = 4 voor de percelen met een afpompingsdragen $> 0.75\text{ m}$ en $< 1\text{ m}$

Waarde = 3 voor de percelen met een afpompingsdragen $> 0.50\text{ m}$ en $< 0.75\text{ m}$

Waarde = 2 voor de percelen met een afpompingsdragen $> 0.20\text{ m}$ en $< 0.50\text{ m}$

Waarde = 1 voor de percelen met een afpompingsdragen $> 0.10\text{ m}$ en $< 0.20\text{ m}$

Afpompskegels van verschillende winningen kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde wordt bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompskegels van de verschillende betrokken winningen. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed mogelijk overeenkomt met de afpompsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompingsdragen $> 0.10\text{ m}$ en $< 0.20\text{ m}$), geven bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompingsdragen $> 0.20\text{ m}$ en $< 0.50\text{ m}$) voor die overlappende zone)

Tabel 0-78. Overzicht van de vergunde waterwinningen in of nabij het gebied

Deel-gebied	Code	Omschrijving g activiteit via NACEBEL	klasse	gemeente	Ligging	Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagdebiet (m³)	Vergund jaardebiet (m³)	grondwater	regime
Niet van toepassing	LIM-KL1/3399	Winning, zuivering en distributie van water	1	As	Kantonnale Baan - Schansdijk	16/12/2004	16/12/2024	9600	2500000	Kempens Aquifersystee m, freatisch, plaatselijk semi-freatisch	freatisch

Bijlage 8 – Referentielijst

Adriaenssens, S., Baeten, L., Crabbe, S. & Verheyen, K. (2006). Evolutie (1985-2006) en toekomst van de jeneverbes (*Juniperus communis* L.) in de provincie Limburg/, Universiteit Gent & Likona, 83p.

Aeolus bvba (2004), "Ecologische effectenstudie waterwinning As" in opdracht van Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening

Arcadis (2010), "Toetsingskader voor het gewenste recreatieve medegebruik in bossen en natuurgebieden in functie van de ecologische draagkracht" in opdracht van Agentschap voor Natuur en Bos

Baert, P. (Ed.) (2007). Actieplan : Maaseik : bosbeekjuffer. Limburgse soorten, 29. Het Groene Huis: Genk : Belgium. 105 p.

Coeck Johan, Seth Martens, Raf Baeyens, Alain Dillen, Johan Auwerx & Daniel de Charleroi (2006). Evaluatie van de pillotherintroductie van kwabaal in Grote Nete en Bosbeek. INBO.R.2006.39. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Integraal waterbeleid (2008) Het bekkenbeheerplan van het Maasbekken 2008-2013 (www.bekkenwerking.be)

Lisec nv (2003), "Ecologische inventarisatie en visievorming Bosbeek" in opdracht van Aminal afdeling Water

Gheysens L., (2005), Erkenndossier Vallei van de Bosbeek (As, Opglabbeek en Maaseik), 62p.

Seeuws Pieter, Coeck Johan, R.F. Verheyen (1996), Ecologie van beschermde rondbek- en vissoorten: Soortbeschermingsplan voor de Beekprik.

Bijlage 9 – Landschapsecologie: theorie en principes

De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee vorm heeft gegeven.

De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie en de ecologie.

De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de functionele benadering van de ecologie.

Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

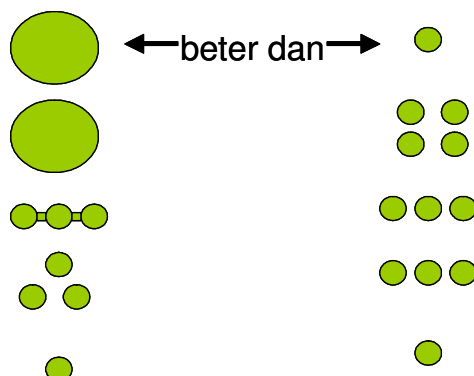
In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de soort.

9.1. Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie Figuur 9.1) zoals:

- Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

Figuur 9.1. Wetmatigheden in de landschapsecologie.

9.2. Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietspopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

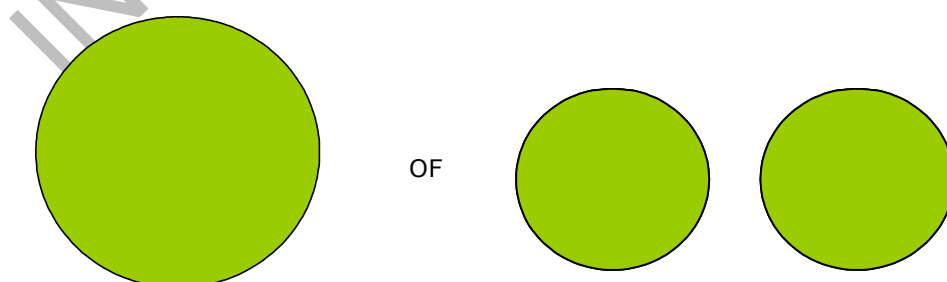
De satelietspopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijn garanties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere sateliets- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatiegroei in andere satelietspopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietspopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingselementen.

In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

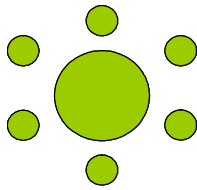
9.3. Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders – behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

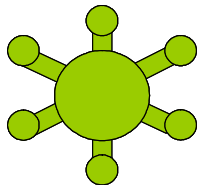
Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

(a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele grote kerngebieden.

(b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten; kernpopulatie en meerdere satelietspopulaties. Wanneer dit model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een Kwartelkoning of Roerdomp.

(c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten; kernpopulatie en meerdere satelietspopulaties, onderling verbonden

Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen evengoed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de habitattypsische soorten).

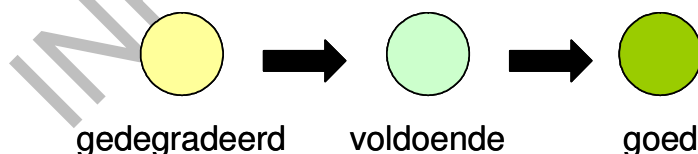
9.4. Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en kenmerken van de habitattypsische soorten.

Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd via de drie V-termen:

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

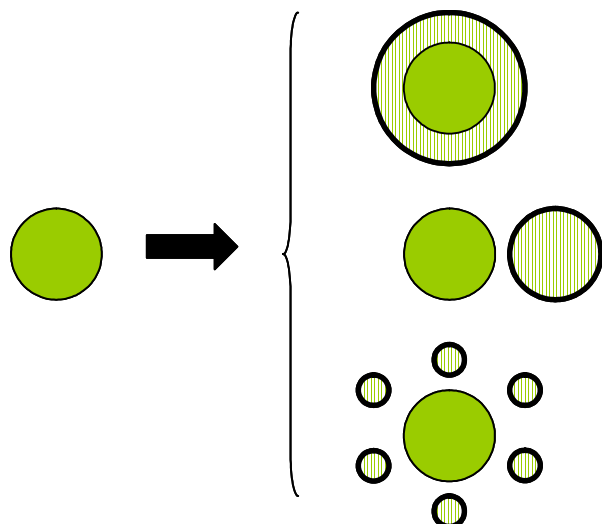
Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging,

geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitattype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

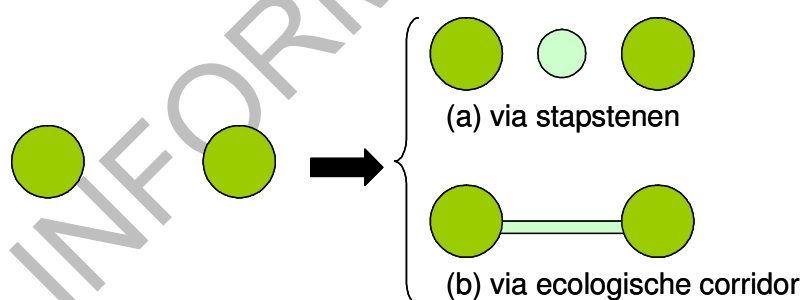

Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap – steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- ⌘ a. Werken met stapstenen;
- ⌘ b. Realisatie van ecologische corridors.

Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivlinder) die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare, lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd. Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd

in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met elkaar te verbinden.

De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

3.1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische kenmerken/randvoorwaarden;

4.2. Maatschappelijke afwegingen.

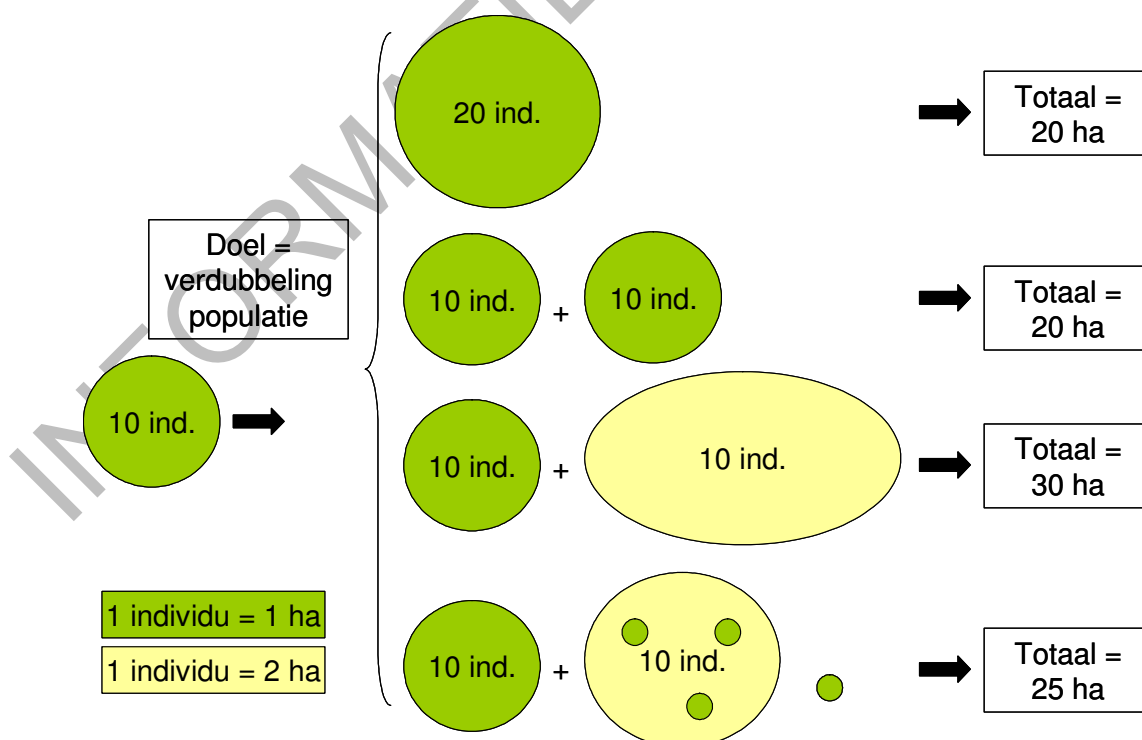
Het ecologisch doel:

Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te worden.

Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...) nergens kan gelocaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen gezocht op de koppen van de heuvels.

Maatschappelijke afwegingen

Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan worden ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te

bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu heeft 2 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan natuur (dus in multifunctionele ruimten).

Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelocaliseerd indien:

- Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar doelen gerealiseerd zullen worden.

Bijlage 10 - Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingen:

ANB:	Agentschap Voor Natuur en Bos
BBP:	Bekkenbeheerplan
GEN:	Grote Eenheden Natuur
GENO:	Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling
IVON:	Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
MSA:	Minimum Structuurareaal
NVBG:	Natuurverbindingsgebieden
NVWG:	Natuurverwevingsgebieden
N2000:	Natura-2000
RBB:	Regionaal Belangrijke Biotopen
SBZ:	Speciale Beschermingszone
SBZ-H:	Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn
SBZ-V:	Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn
VEN:	Vlaams Ecologisch Netwerk

Begrippenlijst:

Agentschap Voor Natuur en Bos: Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

Bekkenbeheerplan: Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen, middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

Doortrekkende en overwinterende watervogels: Niet-broedende watervogelsoorten die regelmatig of occasioneel in internationaal belangrijke aantallen voorkomen in Vlaanderen en/of die opgenomen zijn op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk: Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Grote Eenheden Natuur: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschild is aan de andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde, maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschild is aan de andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge biologische waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Habitatrichtlijn: Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de richtlijn. Deze zones worden Habitatrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn)

Habitatrichtlijngebied: Zie Habitatrichtlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrichtlijn)

Minimum structuurareaal

De oppervlakte die noodzakelijk is om alle ontwikkelingsfasen van een bepaald bostype te kunnen omvatten

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrichtlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen. Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingsfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen. De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden. Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkere en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN.

De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrichtlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage IV: Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de Vogelrichtlijn)

Speciale Beschermingszone: Zie Natura-2000

Vlaams Ecologisch Netwerk: De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekjes natuur in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving. Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)

Vogelrichtlijn: Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten. Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)

Vogelrichtlijngebied: Zie Vogelrichtlijn

Bijlage 11 – EXTRA BIJLAGE: Motiveringsnota's ecologische verbindingen

De Vlaamse overleggroep besliste om bijkomende prioritaire inspanningen toe te voegen met betrekking tot de opmaak van een soortbeschermingsprogramma met daarin een aanpak voor de realisatie van de ecologische verbindingen. De motiveringsnota's waarnaar in deze prioritaire inspanningen in het aanwijzingsbesluit wordt verwezen, worden als bijlage aan het onderbouwende rapport toegevoegd.

INFORMATIEF DOCUMENT

Motiveringsnota ecologische verbinding

Ten geleide

Deze motiveringsnota wordt opgemaakt voor ecologische verbindingen die:

- noodzakelijk worden geacht om de realisatie van specifieke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en
- die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn *buiten* de grenzen van de NATURA2000 gebieden die behandeld worden in het betrokken SIHD rapport.

Deze nota is bedoeld om in te brengen in het overleg met de Vlaamse Overleggroep waar na overleg beslist wordt of de voorliggende ecologische verbinding als prioritaire actie wordt opgenomen in het SIHD rapport als onderdeel van een soortenbeschermingsplan. In dat geval zal dit doorwerken naar het op te maken Besluit van de Vlaamse Regering voor betreffende gebied(en) en zal de betreffende prioritaire actie ook hierin worden opgenomen .

Natura2000 code	BE2200043
Rapportnaam van het gebied	Rapport 02 "Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik"
Roepnaam van de ecologische verbinding	Ecologische verbinding tussen de populaties van de Bosbeekvallei (deelgebied Ruwmortelven) met deze van het Heuvelsven (SBZ2200035) voor Heikikker.
Datum	30-3-2012

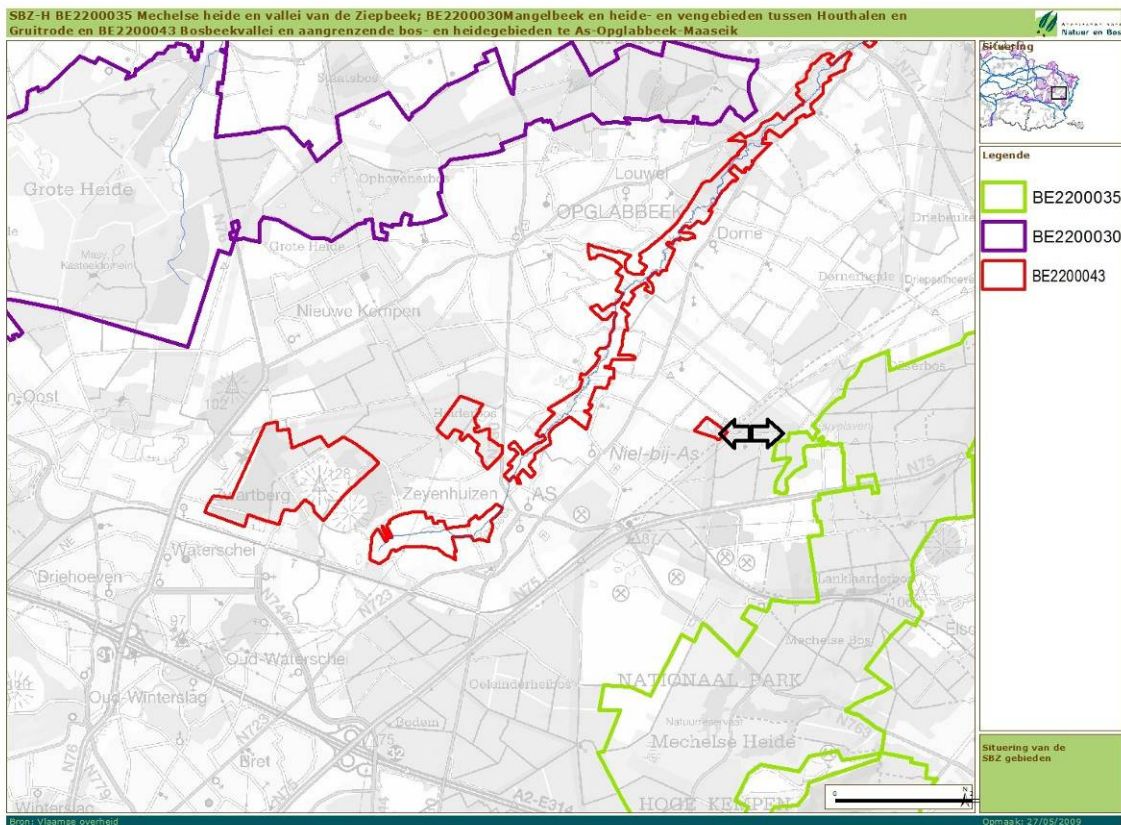
Motivatie voor opname ecologische verbinding

De voorgestelde ecologische verbinding moet er toe bijdragen dat het duurzaam voorkomen van de voor dit gebied tot doel gestelde soort Heikikker kan worden verzekerd. De soort komt actueel voor in het deelgebied Ruwmortelven van het habitatrichtlijngebied. Maar het tussenliggend gebied met grotendeels natuurbestemming vertoont een te grote weerstand om overbrugbaar te zijn voor deze soort tot het Heuvelsven (SBZ2200035). De leefgebieden van de soort die momenteel aanwezig zijn binnen het habitatrichtlijngebied worden ingeschat niet duurzaam te zijn (kleiner dan 50 ha) cfr. LSVI-tabellen. Er zijn te weinig kansen op de uitbreiding van de huidige leefgebieden binnen de grenzen van het habitatrichtlijngebied. In deelgebied "Heiderbos" wordt een uitbreiding van ca.6 ha natte heide mogelijk geacht. De te realiseren verbinding kan meeliften op de reeds aanwezige natuurelementen ('stapstenen') die reeds aanwezig zijn tussen beide gebieden. Deze laatste bestaat uit verschillende vennetjes. Dit sluit al aan bij de vereiste ecotopen in deze verbinding.

Hiervoor is de ontwikkeling van een robuuste verbinding noodzakelijk. Deze dient te bestaan uit struweel met een zoom van ruigte en heischrale vegetatie. Bij voorkeur langs een greppel of sloot. En dient gemiddelde een breedte van 50m te hebben en kan maximaal over een afstand van 50m onderbroken zijn. Op een afstand van maximum 2000m dienen stapstenen ontwikkeld te worden van minimum 5.5 ha leefgebied (land- en voortplantingsbiotoop). Als sleutelgebieden (>50ha) fungeren het complex van Ruwmortelven en Heuvelsven en de tussenliggende vennen).

Algemene karakteristieken van de verbinding

Type verbinding:	☐ in de droge sfeer	☐ in de natte sfeer	☒ combinatie		
	☒ open ecotopen	☐ gesloten ecotopen (bos, houtachtige elementen)	☐ combinatie open en gesloten		
	☐ continue verbinding	☐ verbinding met stapstenen	☒ continu + stapstenen		
	☒ gem. breedte <50 m	☐ gem. breedte 50 - 100 m	☐ gem. breedte 100 - 250 m		
		☐ gem. breedte 250 - 500 m	☐ gem. breedte >500		
Ondersteund vanuit bestemmingen, visies, afbakeningen	☒ VEN ☒ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☒ Groene bestemmingen (bos, natuur, overig groen) ☒ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☐ Visie buitengebied Specificeer regio: Specificeer wijze van afstemming:	☐ Provinciale natuurverbinding Specificeer: ☐ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☒ Andere Specificeer: - in het goedgekeurd Natuurrichtplan voor de VEN-gebieden, Speciale beschermingszone s, groen-, park- en bosgebieden in de Hoge Kempen worden ecologische verbindingen vernoemd die ook nodig zijn voor Heikikker
Ten behoeve van volgende soort(en)	Heikikker				
Andere opmerkingen	Deze verbinding is eveneens van belang voor Poelkikker en de verschillende soorten vleermuizen. Ook habitattypische soorten zoals o.m. Groentje profiteren hiervan.				

INFORMATIEF

Motiveringsnota ecologische verbinding

Ten geleide

Deze motiveringsnota wordt opgemaakt voor ecologische verbindingen die:

- noodzakelijk worden geacht om de realisatie van specifieke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en
- die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn *buiten* de grenzen van de NATURA2000 gebieden die behandeld worden in het betrokken SIHD rapport.

Deze nota is bedoeld om in te brengen in het overleg met de Vlaamse Overleggroep waar na overleg beslist wordt of de voorliggende ecologische verbinding als prioritaire actie wordt opgenomen in het S-IHD rapport als onderdeel van een soortenbeschermingsplan. In dat geval zal dit doorwerken naar het op te maken Besluit van de Vlaamse Regering voor betreffende gebied(en) en zal de betreffende prioritaire actie ook hierin worden opgenomen.

Natura2000 code	BE2200043
Rapportnaam van het gebied	Rapport 02 "Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik"
Roepnaam van de ecologische verbinding	Ecologische verbinding tussen populaties van het Nationaal Park Hoge Kempen, het Heiderbos met deze van het militair domein Meeuwen-Helchteren voor Gladde slang.
Datum	30-3-2012

Motivatie voor opname ecologische verbinding

In de op de Vlaamse overleggroep bediscussieerde nota over de kwantificatiemethodiek van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen is de volgende tekst tot stand gekomen. Deze tekst geeft de noodzakelijke verbindingen aan om de verschillende populaties van Gladde slang in een gunstige staat van instandhouding te brengen.

1.4.6.7. Gladde slang

De voorgestelde verbinding is van cruciaal belang voor het bereiken van de doelstellingen voor de gladde slang. Deze verbinding werd opgenomen in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen als noodzakelijk voor het behalen van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van deze soort.

De voorgestelde ecologische verbinding moet er toe bijdragen dat de lokale gunstige staat van instandhouding van de voor dit gebied tot doel gestelde soort Gladde slang kan worden gerealiseerd. De soort komt actueel voor in het deelgebied "Heiderbos" van het habitatrichtlijngebied. Maar het tussenliggend gebied met grotendeels natuurbestemming vertoont een te grote weerstand (o.a. door naaldbos) om overbrugbaar te zijn voor deze soort tot de omliggende populaties (SBZ BE2200030 en SBZ2200035). De leefgebieden van de soort die momenteel aanwezig zijn binnen het habitatrichtlijngebied worden ingeschat niet duurzaam te zijn (kleiner dan 20 ha) cfr. LSVI-tabellen. In deelgebied "Heiderbos" wordt een uitbreiding van 10 ha droge heide 4030 voorzien in de doelstellingen. Dit zou nog onvoldoende zijn om een duurzame populatie Gladde slang te kunnen herbergen. Daarom is er een verbinding voor deze soort, zoals beschreven in de G-IHD, noodzakelijk voor het functioneel verbinden van het volledige heidelandschap in dit SBZ (het verbinden van het Heiderbos met de Klaverberg) en met deze van de omliggende populaties in de SBZ-H's (de "Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek" en de "Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode"). Hierdoor worden deze populaties ook genetisch met elkaar verbonden waardoor de draagkracht hiervan groter wordt en ze meer kans hebben op overleving.

Als we rekening houden met het principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie blijken de volgende verbindingen hiervoor het meest geschikt te zijn. De verbinding van de terril van Eisdien via het kolenspoor tot Bosheide te As en zo verder tot de terril van Waterschei. De te realiseren verbinding kan meeliften op de reeds aanwezige natuurelementen ("heidestapstenen") die reeds aanwezig zijn en die gelegen zijn buiten SBZ en tussen beide gebieden. Zo is er actueel al een heideterrein (4030) met name "Bosheide" met een oppervlakte van ongeveer 22 ha. Dit gebied sluit al aan bij de vereiste ecotopen in de ecologische verbinding en er is hier ook al een waarneming van Gladde slang bekend. Ook het oude kolenspoor biedt zich aan als leidraad voor deze verbinding.

Hoe ziet er een optimale corridor nu uit in functie van Gladde slang?

Volgens het "handboek Robuuste verbindingen" (Alterra, 2001. Handboek Robuuste Verbindingen; ecologische randvoorwaarden. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte.) een wetenschappelijk studie in verband met corridors wordt voor Gladde slang aangegeven dat deze verbinding dient te bestaan uit structuurrijke Droge heide (4030), met hier en daar struweel en zoomvegetatie op zandgrond eventueel voorzien met wat klein water. Dat deze gemiddeld 500m breed moet zijn en dat continu dus zo weinig mogelijk onderbroken (<50m) dient te worden.

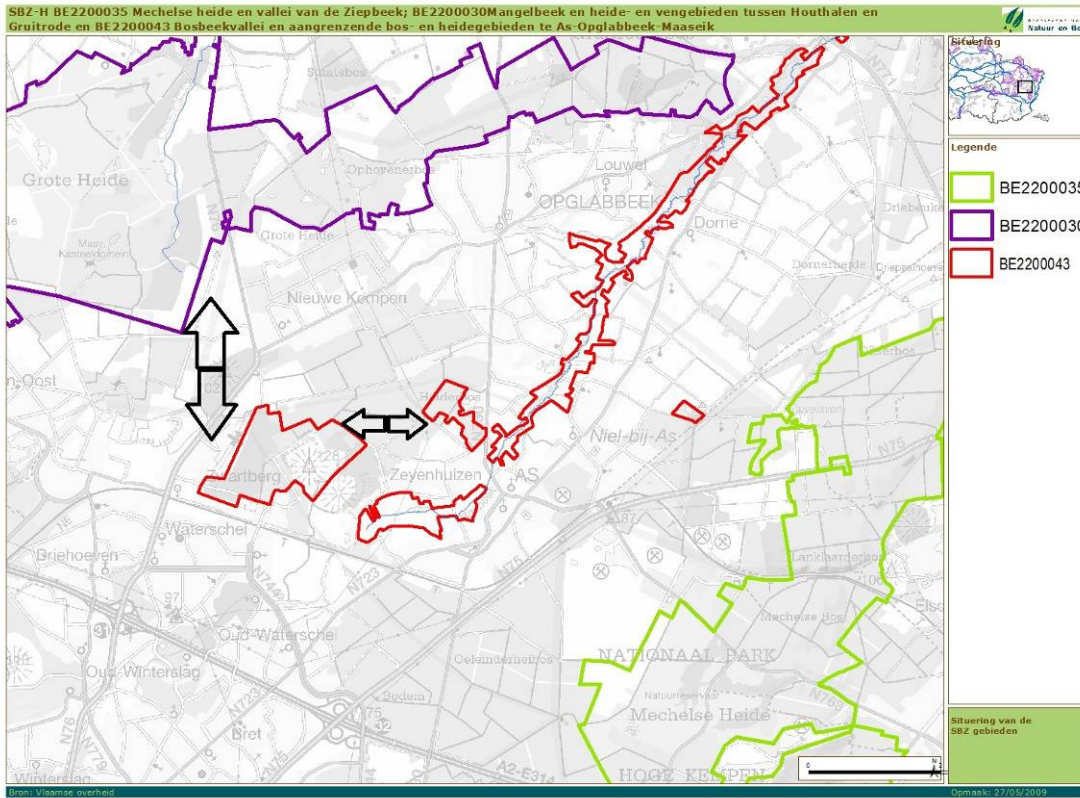
Een robuuste verbinding van gemiddeld 500m is niet overal realistisch in deze zone. Vandaar dat we deze plaatsen waar het niet haalbaar is, hier gaan voor de ontwikkeling van een continue dispersie corridor. Deze dient te bestaan uit droge heide (4030), met voldoende oppervlakte oude structuurrijke heide met een vrij losse ondergrond en strooisellaag en minstens 50m breed.

Algemene karakteristieken van de verbinding

Type verbinding:	☐ in de droge sfeer	☐ in de natte sfeer	☒ combinatie
	☐ open ecotopen	☐ gesloten ecotopen (bos, houtachtige elementen)	☒ combinatie open en gesloten
	☒ continue verbinding	☐ verbinding met stapstenen	☐ continu + stapstenen
	☐ gem. breedte <50 m	☒ gem. breedte 50 - 100 m	☐ gem. breedte 100 - 250 m
		☐ gem. breedte 250 - 500 m	☐ gem. breedte >500
Ondersteund vanuit bestemmingen, visies, afbakeningen	☒ VEN ☐ - grotendeels ☒ - deels ☐ - klein deel	☒ Groene bestemmingen (bos, natuur, overig groen) ☒ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☐ Visie buitengebied Specificeer regio: Specificeer wijze van afstemming:
		☒ Provinciale natuurverbinding Specificeer: ☐ - grotendeels ☐ - deels ☒ - klein deel	☒ Andere Specificeer: - in het goedgekeurd Natuurrichtplan voor de VEN-gebieden, Speciale beschermingszone s, groen-, park- en bosgebieden in de Hoge Kempen worden ecologische verbindingen vernoemd die ook nodig zijn voor Gladde slang
Ten behoeve van volgende	Gladde slang		

Andere
opmerkingen

Deze verbinding staat vermeld in de G-IHD. Deze verbinding is eveneens van belang voor habitattypische soorten van de Droge heide (4030) zoals o.m. Heivlinder, Kommavlinder, Zedelsprinkhaan, Bovendien profiteren ook Europese richtlijnsoorten zoals Rugstreeppad en de verschillende soorten vleermuizen hiervan.

INFORMATIV